

vrede

TIJDSCHRIFT VOOR INTERNATIONALE POLITIEK

- ▼ Das Militär
- ▽ Renault
- Algerije
- Albanië
- Vrouwenarbeid
- Afghanistan
- Veertig jaar Vrede
- Verkiezingen
- Rusland
- Oost-Europa in de media
- Turkije
- Palestina
- Verenigde Naties
- NAVO
- Guatemala
- Voor de vuist

verschijnt tweemaandelijks
40ste jaargang - nr. 325 - mei-juni 1997
afgiftekantoor Gent X
Vrede - Galgenberg 29 - 9000 Gent
Tel. (09) 233 46 88
Fax (09) 233 56 78

Veertig jaar voor een tijdschrift is weinig (in het kader van de geschiedenis) en veel (in een mensenleven). Het tijdschrift Vrede heb ik weten tot stand komen maar was er jarenlang niet op ingeschreven. Dank zij de nooit aflatende inzet van de promotor André De Smet nam ik tenslotte een abonnement. Vandaag kan ik nog steeds niet begrijpen waarom ik daarmee zo lang heb gewacht: Vrede is een schitterende bron wat informatie en (genuanceerde) standpunten betreft; degelijk, ernstig en betrouwbaar. Vrede is een levend monument dat moet blijven leven! Dit kan dank zij zovelen, ook dank zij u. Hoop en verwacht ik!

Mark Braet, auteur

Doe mee, help ons aan nieuwe abonnees! Spreek vrienden of kennissen aan, geef ons adressen voor proefnummers... Wie ons aan twee nieuwe abonnees helpt krijgt een vredeschier cadeau (zolang de voorraad strekt).

Zaterdag 28 juni 1997

Noteer reeds!

Academische zitting gevolgd door de jaarlijkse vredesbarbecue

INHOUD

EDITORIAAL	Das Militair	3
UITKIJK	Renault	4
ECONOMIE	"De uitwerking van een maatschappelijk mechanisme waar de kapitalist maar een drijfwielt van is" (Marx) Renault en democratie met grenzen	5 8
MAATSCHAPPIJ	Zo zijn ze - In 1931 zegden de nazi's - Vandaag, zegt het Front National Gender en Arbeid	8 16
INTERVIEW	Democratie uit de loop van een gewoer - Gesprek met Dirk Beke	9
OOST-EUROPA	Het Albanese pokerspel of hoe een volk gepluimd wordt Albanië in een notendop Rusland: van kwaad tot erger Oost-Europese toestanden, beschreven vanuit Vlaanderen	12 15 26 27
MENSENRECHTEN	De zestien geboden van de talibans	17
DOSSIER	Storm over Kongo Het neo-kolonialisme is dood, leve de mondialisering! Zaire	19 20 22
40 JAAR VREDE	De inzet van de vredesbeweging (deel 3)...	24
VERKIEZINGEN	Manipulatie	25
TURKIJE	Het is moeilijk normaal te leven in een abnormale wereld	28
PALESTINA	Provocaties	30
VERENIGDE NATIES	De Amerikaanse dans voor de lege V.N.-kas	32
BEWAPENING & ONTwapening	Tegen hun goesting (NAVO-uitbreiding in de kamercommissie)	33
MIDDEN-AMERIKA	Guatemala: De uitdaging van de wederopbouw	35
25 JAAR GELEDEN IN VREDE	De "verkiezingen" in Cisjordanië, een stap naar de "Vrede"...	36
VREDESINITIATIEVEN	Dialogoavonden - VODO - naar Amsterdam	37
VOOR DE VUIST	NAVO moet verdwijnen, niet uitbreiden	39

Verleenden hun medewerking aan dit nummer : Georges Spriet - Willy Courteaux - Rudolf Boëhm - Dirk Beke - Ludo De Brabander - Antoine Uytterhaeghe - Marie-Jeanne Van Mol - André De Smet - Albert De Coninck - Rudy Doom - Tjil Van de Putte - Paula Burghgraeve - Jean-Pierre Everaert - Victor Stuyck - Chris Den Hond - Martin Van Der Belen - Jurgen Wiersma - Jeanne Provost.

vrede

Tijdschrift -
6 nummers per jaar
"Vrede"
Studie- en informatiecentrum voor
vredes- en
ontwikkelingsproblematiek v.z.w.

REDACTIE - BEHEER PUBLICITEIT :
Galgenberg 29 - 9000 Gent
Prk. 000-0956015-80
Vrede v.z.w. - 9000 Gent
Tel. (09) 233 46 88
Fax (09) 233 56 78

LEESGELD :

110 fr. los nummer
600 fr. per jaar
700 fr. instellingen met factuur
800 fr. Nederland of

43 gulden op postbankgiro nr. 5267830
van Ad Woudenberg / VREDE postbus
92311 1090 AH Amsterdam

STEUNABONNEMENT : 1.000 fr.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER :

Michel Vanderborgh
Beukendreef 15 - 9401 Pollare Ninove

ABONNEMENTDIENST : Lotty Verwest.

Overname van artikels en tekeningen is slechts toegelaten mits bronvermelding en toezending van een presentemplaar.

REDACTIE :

Lucien Bollaert, André De Smet, Jan Olson,
Georges Spriet, Victor Stuyck, René Van Nerum,
Ludo De Brabander.

REDACTIEADRES :

Lucien Bollaert.

HOOFDREDACTEUR :

André De Smet.

De ondertekende artikels beantwoorden niet noodzakelijkerwijze aan het standpunt van de redactie.

Wordt gedrukt op kringlooppapier.

OFFSET DRUK :

Das militär

Het Belgisch leger moet zich verder performant kunnen opstellen. Daarom is er na 1998 een sterke budgetverhoging nodig. We kunnen met de huidige financiële middelen onmogelijk ons materiaal vernieuwen of moderniseren. Aan het woord is stafchef van het Belgisch leger Herteleer.

Ach, ik wil niet demagogisch doen, maar eigenlijk moet het me toch van de tong. Het zal wel niet aan de technische uitrusting gelegen hebben, vermoed ik, dat para's in Somalië zich ronduit onmenselijk hebben gedragen? Of dat men in Rwanda de voorbereidingen van de genocide niet wilde zien, of beter gezegd, er niet op reageerde? Om welke achterstand in te halen liet ook de legerleiding de keuze vallen op de technisch zwakkere "Agusta"-helikopters? En is het echt omdat we gebrek hebben aan modern uitgeruste vliegtuigen dat we nu nog 's een serie van 47 F-16 jachtvliegtuigen willen laten moderniseren door Dassault? Sorry, maar ik werd even boos achter mijn klavier. Het minste wat zou kunnen verwacht worden in het huidige klimaat rond het leger is toch enige terughoudendheid?

Maar wat zit ik me hier aan te stellen als een naïef idealistje. Een leger is de gewapende arm van een staat, en dient om de belangen van die staat te verdedigen. Aangezien er geen zinnig mens meer rondloopt die bedreiging van het grondgebied ziet, zit men al langer te zwoegen aan een nieuwe militaire doctrine. In naam van de vrede moeten wij overal snel en krachtig op kunnen treden, heet het sindsdien. En aangezien de NAVO zichzelf als een verdedigingsbondgenootschap omschreef, moet er vandaag een uitweg worden gevonden om deze club toch nog een toekomst te bedenken. Uitbreiding dus: j'élargis donc je suis. En bovendien zitten we met tienduizende NAVO-soldaten in Bosnië, niet direct het grondgebied van deze verdragsorganisatie.

Het is precies ons lidmaatschap van de NAVO dat een belangrijke motor is voor de technologische bewapenings-spiraal die ons land verplicht wordt te volgen, tot meerdere eer en winst van het (Noord-Amerikaans) militair industrieel complex. Dat is secretaris-generaal van de NAVO, Javier Solana, ook nog 's in de Belgische defensie-commissie komen bepleiten.

In deze wereld waarin staatsgrenzen worden afgebroken als hinderpaal voor het kapitaal, wordt ook de idee van soevereiniteit volop onderuit gehaald. Een militaire tussenkomst op vreemde bodem moet op korte termijn de 'normaalste zaak' van de wereld worden. De humanitaire verantwoording vormt hiertoe een prachtig inrijpoort. Het resultaat van 7 jaar humanitaire interventie is pover: zelfs het International Institute for Strategic Studies (studie van Charles King) in Londen is van mening dat vrijwel nergens bevredigende oplossingen zijn bereikt. En toch vertrokken er nog maar 's troepen naar Albanië. Al is het hier toch wel duidelijk dat ze er in de eerste plaats zitten om de vluchtelingen tegen te houden. Hoe humanitair zeg. Bovendien schrijft de Herald Tribune dat de humanitaire organisatie eigenlijk het nu van de aanwezigheid van de buitenlandse troepen niet inzien: zij ontmoeten geen problemen bij het uitoefenen van hun werk. Uiteraard moet deze interventie ook laten voelen dat dit deel van Europa directe achtertuin is van (sommige landen van) de E.U..

Wat doen 800 Belgische para's op het strand van Kongo? Belgen weg gaan halen die niet weg willen? De Fransen zitten al in Brazzaville sedert oktober vorig jaar. En wat doen daar 1500 US-soldaten als er maar 450 Noord-Amerikaanse onderdanen in Zaïre verblijven?

Met Vrede pleiten we voor een andere aanpak. Wereldvrede stoelt in de allereerste plaats op een rechtvaardige maatschappij in een leefbare wereld, waarin de bevolking op een democratische wijze participeert aan het beleid, ook het economische. In dat kader zoeken we naar globale ontwapening in eerste instantie tot een niveau van defensieve defensie, dwz dat er geen bewapening meer aanwezig is die een militaire aanval of bezetting waar kan maken. Dat betekent op wereldschaal een enorme besparing op militaire uitgaven. Aldus komen er middelen vrij om een andere aanpak te financieren.

Alleen betekent dergelijk idee, in een samenleving die bepaald wordt door de huidige machtsconstellatie van grote economische en financiële kringen, een absolute dissidentie.

De gevolgen van de wereldpolitiek (schuldenlast, SAP's, Wereldhandelsorganisatie) die een kapitalistische economie vooruit duwt, dreigen catastrofaal uit te vallen - zijn dat al - voor een grote meerderheid van de wereldbevolking. Er dreigt daardoor nog meer chaos, miserie, geweld. Omdat dit systeem niet meer fundamenteel in vraag wordt gesteld, wordt de 'humanitaire benadering' de enige uitweg voor wie nog om mensen begaan is. Maar het beleid slaagt erin om de correcte menselijke solidariteit te recupereren door daar automatisch een instrument van dominantie (het leger) aan te koppelen dat de miserie niet kan verhelpen.

Dit houdt dus in dat wij de buitenlandse missies van onze legers in vraag stellen. Wat daarin wel aanvaardbaar is stelt zich enerzijds in ondersteuning van een heropbouw door ontmijningsoperaties (moet dat absoluut door militairen gebeuren?), en anderzijds beantwoorden aan de vraag om een buffer te vormen tussen twee oorlogspartijen die een wapenstilstand hebben gesloten.

De militaire doctrine van de snelle interventie vinden wij verwerpelijk. Ze moet vervangen worden door die van defensieve defensie.

Georges Spriet

Renault

De beslissing van Renault-Frankrijk om de fabriek in Vilvoorde te sluiten en in één dag meer dan 3.000 werknemers werkloos te maken is onthaald op algemene verontwaardiging, woede en verbijstering. De vraag stellen, of al die emotie niet een beetje futiel en gratuit is, kan als een provocatie klinken, maar laten we even enkele dingen op een rijtje zetten. De sluiting en de manier waarop ze werd aangekondigd was en is, naast onwettig, ook nog brutaal en cynisch. En wat dan nog? Er is een intussen vrij lange reeks sluitingen die even brutaal en cynisch waren, en waarvan weliswaar niet kan worden gezegd dat er geen haan naar kraaide, maar dat gekraai klonk toch lang niet zo luid als dat van vandaag. In de dagen die volgen op de Renault-beslissing werden nog andere sluitingen bekend én voornemens van grote bedrijven om tot omvangrijke ontslagen over te gaan: alles bij elkaar ging het ook daar om duizenden werkplaatsen.

Is de extreme verontwaardiging over de Renault-zaak een louter psychologische kwestie, omdat het hier gaat om een massaal collectief ontslag? Als op de autosnelwegen elke dag één dodelijk slachtoffer valt, is dat telkens een fait divers. Als er in één ongeluk tien doden vallen, is dat een nationaal drama, maar drie dagen later is ook dat vergeten en gaat de politiek over tot de orde van de dag, namelijk de Maastricht-normen en de vraag welke instellingen het diploma van kinesist mogen uitreiken.

En toch ligt het met Renault anders. Hier lijkt sprake te zijn van een etappe in de publieke bewustwording. Dit effect wordt nog versterkt door andere dingen: het samenvallen van deze sluiting met die van Forges de Clabecq, die een even verwoed verzet heeft uitgelokt, en de nog nazinderende woede van de witte mars die in leven wordt gehouden door steeds nieuwe onthullingen over incompetentie, corruptie en nalatigheid in zowat alle apparaten van het bestel, dat alles bij elkaar heeft blijkbaar bij een groot deel van de publieke opinie een kortsluiting veroorzaakt die niet van vandaag op morgen kan worden hersteld. Vandaag heeft men het nadrukkelijk en radicaal over de Grote Leugen.

Er is om te beginnen de leugen van Europa. Jarenlang werd Europa voorgesteld als het Grote Project voor de toekomst dat alles zou oplossen. Vandaag is duidelijk dat Europa vooral (en uitsluitend?) het alibi is voor de onmacht van de politiek, een onmacht die niet alleen aan de politiek is opgedrongen, maar waar de politiek bewust voor heeft gekozen. Want op het einde van de jaren tachtig is er iets curieus gebeurd. De implosie van de communistische regimes heeft ook in het kapitalistische deel van de wereld een schok teweeggebracht waarmee men blijkbaar geen raad heeft geweten. Uitgaande van het bankroet van een economisch systeem waarin vrijwel alles genationaliseerd en gecentraliseerd was, heeft men geconcludeerd dat aangezien die extreme vorm van economische planning gefaald had, het tegenovergestelde systeem alle deugden moest hebben waarvan men dromen kon. Afwezigheid van vrije markt was mislukt. Dus moest het absolute van de vrije markt een ongehoord succes

opleveren. Men had niet door dat de ondeugden van één vorm van extremisme niet vernietigd konden worden door het invoeren van een tegenovergestelde vorm van extremisme; en dat een absoluut vrije markt in haar essentie even totalitair is als om het even welk autoritair politiek systeem.

Het gelijk stellen van vrije markt met democratie is wellicht de grootste blunder van onze tijd. Wie heeft eens het volgende verklaard? "De geschiedenis lijkt ons te leren dat kapitalisme een noodzakelijke voorwaarde is voor politieke vrijheid. Maar het is duidelijk geen afdoende voorwaarde." De man die dit verklaarde was verre van een socialist of een sociaal-democraat, maar een voorvechter van het meest liberale kapitalisme, Milton Friedman.

Een absoluut vrije markt is in haar essentie even totalitair als om het even welk autoritair politiek systeem. Het gelijk stellen van de vrije markt met democratie is wellicht de grootste blunder van onze tijd.

Als men vandaag de "vrije markt" verabsoluteert als de fundamentele voorwaarde tot vrijheid, verliest men één ding uit het oog. Vrije markt betekent niet alleen vrije concurrentie tussen bedrijven met het doel de best mogelijke producten tegen de laagst mogelijke prijs voor te brengen. Als men de consequenties ervan doortrekt, betekent het ook dat de arbeider (in de ruime zin van het woord) zijn arbeid en zijn competentie verkoopt tegen een prijs die ook bepaald wordt door de vrije markt. En dat betekent dan weer dat de producenten hun producten daar zullen laten voortbrengen waar die arbeid gekocht kan worden tegen de laagste prijs. Dat is de logica zelf van het systeem dat pretendeert geen "systeem" te zijn.

Daaruit volgt dan weer dat de welvaart van een land steeds minder te maken heeft met de welvaart van de bevolking in haar geheel. Engeland is daarvan een mooi voorbeeld. Woordvoerders van de Conservatieve Partij aldaar kunnen verklaren dat hun partij de Britse economie "uit het slop gehaald heeft". In zekere zin klopt dat. De "economie" functioneert merkbaar beter dan, pakweg, tien of twintig jaar geleden. En onder de bevolking breidt de armoede zich steeds verder uit en de verloedering van de grote steden neemt dramatisch toe. "Economisch succes" is dus een abstractie geworden (behalve natuurlijk voor een welvarende minderheid), en spelen met cijfers van nationaal inkomen en B.N.P. Vanuit deze optiek is het geen wonder dat vooral Groot-Brittannië zich altijd al heeft verzet tegen een "sociaal Europa".

Naar aanleiding van de Renault-affaire hebben politici weer ineens de mond vol van een "sociaal Europa". Hoe ze dat in de praktijk willen realiseren kunnen ze ons ook niet melden. Het verhaal dat een verenigd Europa werk zou creëren is in het beste geval een verkeerde inschatting gebleken, en in het slechtste geval een

regelrechte leugen. Vandaag is deze mythe niet langer bruikbaar. Dan maar een andere mythe bedacht: de invoering van de Europese munt zal nu ineens voor werkgelegenheid moeten zorgen. Hoe dat mechanisme zal functioneren hebben ze er ons ook niet bijverteld. Hooguit kunnen ze inspelen op een nieuwe morele verantwoordelijkheid die in het kapitalisme moet worden ingebouwd. Maar het is een "morele verantwoordelijkheid" die in strijd is met de logica zelf van het systeem. Ik weet niet of het tactisch is vandaag Lenin nog te citeren, maar hij zei het wel beeldrijk: "Kapitalisten zijn al evenmin in staat tot zelfopoffering als dat een man in staat is zichzelf bij zijn schoenveters op te tillen". Misschien is het veiliger iemand te citeren die veeleer een liberale sociaal-democraat was, John Maynard Keynes, die in de jaren dertig verklaarde: "Het decadente internationale maar individualistische kapitalisme in wiens handen we terecht kwamen na de oorlog is geen succes. Het is niet intelligent. Het is niet mooi. Het is niet rechtvaardig. Het is niet deugdzaam. En het levert niet af wat het beloofd had".

Het is nooit zo duidelijk geweest dan vandaag, omdat de contradictie van hun kapitalisme (één ervan) nooit duidelijker is geweest. De logica van de vrije markt wil, dat er steeds meer geproduceerd wordt. Dus moet een bedrijf produceren tegen de laagst mogelijke prijs. Dus moet een bedrijf de arbeid zo weinig mogelijk betalen. Dus moet de koopkracht van de grote massa van de bevolking naar omlaag gedrukt worden. Dus zijn er steeds minder mensen die de producten, die steeds maar in hoeveelheid toenemen, kunnen kopen. Dus gaat het in die bedrijven steeds slechter. Dus wordt de concurrentiepositie steeds moeilijker en moeten de lonen nogmaals naar omlaag. Dus...

Ik heb altijd gehoord dat nog niemand het perpetuum mobile heeft uitgevonden. Het kapitalisme lijkt er een te zijn. Maar het valt toch te vrezen dat de motor die erdoor in beweging wordt gebracht vroeg of laat stilvalt. Vilvoorde was een alarmsein. Een massa mensen heeft het begrepen.

W. Courteaux

"De uitwerking van een maatschappelijk mechanisme waar de kapitalist maar een drijf wiel van is" (Marx)

Eén zaak is zeker: als Renault besloten heeft de fabriek in Vilvoorde te sluiten dan moet het zijn omdat het management tot de conclusie is gekomen dat die sluiting méér winst of minder verlies zou opleveren dan de handhaving van een productie in Vilvoorde. Die conclusie zal wel onbetwistbaar zijn. Een discussie kan enkel draaien rond de vraag of dat winst- (of verlies-)motief kan, mag of moet doorwegen tegen het feit dat de sluiting enkele duizenden mensen hun arbeidsplaats dreigt te kosten.

Het reële kapitalisme: Renault sluit, de aandelenkoers stijgt.

Uit "Nieuw Links", 21/3/97

Al de andere verhalen waar zich vooral ook naïeve linksen mee bezig houden, zijn naast de kwestie. Men heeft zich verontwaardigd getoond over de 'brutaliteit' waarmee de sluiting werd aangekondigd. Een brutaal feit is voor een arbeider het verlies van zijn werkplaats, of hij daar nu op een zachte of onzachte manier over wordt ingelicht. Men heeft van 'Frans nationalisme' gesproken. En wat zou men zeggen als een Belgische onderneming die zowel in dit land als in het buitenland werkt, eerder haar Belgische dan haar buitenlandse vestiging zou afstoten? Men voert anders klacht over 'delocalisatie'. Welnu, door een sluiting van Renault-Vilvoorde zou toch, vanuit Frankrijk gezien, een stuk delocalisatie ongedaan gemaakt worden (hoewel opgevolgd door een nieuwe, want naar het schijnt bouwt Renault nog een nieuwe fabriek in Spanje). Men heeft ook gemeend dat de sluiting van Renault-Vilvoorde enkel moest dienen om de beurs te plezieren. Inderdaad plegen de aandelenkoersen positief te reageren op berichten over arbeidsbesparing (behalve wanneer werkloosheid het gevolg is van een faillissement). Men vergeet echter eventjes dat de belangrijkste aandeelhouder van Renault nog steeds de Franse staat is (met net niet 50%). Beschikt men over berichten die crop wijzen dat die staat van plan is zich ook van die bijna 50% te ontdoen en bijgevolg geïn-

teresseerd zou zijn in een hogere koers? Frankrijk zou de inkomsten uit zo'n privatisering inderdaad goed kunnen gebruiken, b.v. om de ook in dat land wankelende sociale zekerheid beter veilig te stellen. Anders is men op de linkerszijde niet te spreken over privatiseringen. Wil men nu echter een staat die participeert in winstgevende of in verlieslatende ondernemingen? Dan weer heeft men het feit aangeklaagd dat de gehele automobielenindustrie haar productiecapaciteiten volstrekt nutteloos heeft opgedreven tot een (verre gaande ongebruikte) overcapaciteit op wereldschaal. Die opmerking komt uiteindelijk nader bij de realiteit, hoewel nog nader te bezien valt of en wanneer die opgedreven capaciteit 'nutteloos' is.

Volgens de laatste berichten zijn het nog maar 200 ondernemingen die op wereldschaal bijna 30% van alle voortgebrachte goederen en diensten op hun rekening nemen, terwijl ze nog niet 1% van de werkende wereldbevolking tewerkstellen (nl. 20 miljoen mensen, op 2 miljard, terwijl er ongeveer 1 miljard werklozen zijn). Die 'ontwikkeling' gaat verder: begin van dit jaar werd de vliegtuigbouwer McDonnell Douglas opgeslorpt door Boeing, en de commerciële vliegtuigmarkt wordt nu op wereldschaal voor 95% overheerst door nog maar twee ondernemingen, het nieuwe Boeing McDonnell en het Europese Airbus. Nog meer recent hebben in Duitsland Krupp-Hoechst en Thyssen ertoe besloten hun staalproductie onder de benaming 'Thyssen Krupp Stahl' te fusioneren (nadat Krupp, dat vroeger al Hoechst had overgenomen, ook geheel Thyssen had bedreigd op te kopen); wat meteen de grootste staalproducent van Europa oplevert. Soortgelijke verschijnselen doen zich in vele sectoren voor. B.v. wordt kernbrandstof enkel nog op twee plaatsen in Europa heropgewerkt (in het Franse La Hague en het Britse Sellafield), op kleine schaal ook nog in Japan (Tokai,

niet eens voldoende voor de plaatselijke behoeften), niet langer in de Verenigde Staten, en allicht nog steeds ergens in Rusland. In de automobielsector, die er nog betrekkelijk gunstig voorstaat, zijn het nog maar 17 ondernemingen die 85 % van de wereldmarkt in beslag nemen, en die kampen met een overcapaciteit van om en bij de 20 %. De eerstvolgende kandidaten om het op te geven of zich te laten overnemen lijken Renault, Fiat en Ford-Europa te zijn. En dan hopen de werknemers van Renault zich te kunnen redden door potentiële klanten ertoe op te roepen geen Renault-auto meer te kopen!

Hoe is het zo ver kunnen komen? Onze linksen moeten het hebben over de 'ongebredelde concurrentiestrijd' en het roekeloos winstbejag van de kapitalisten, of beter, in het huidige jargon het tomeloos streven naar 'profijt-maximalisatie'. De oude Marx - en ik haal hem aan omdat er nog steeds 'ware socialisten' zijn die zich verheven voelen t.o.v. de sociaal-democraten door zich als 'marxisten' te willen laten doorgaan - dacht er ietwat anders over. De kapitalist, zei hij, "deelt met de schatverzamelaars de absolute verrijkingdrift. Wat echter bij deze als een individuele manier verschijnt, is bij de kapitalist de uitwerking van een maatschappelijk mechanisme waar hij maar een drijfwielt van is. Bovendien maakt de ontwikkeling van de kapitalistische productie een onophoudelijke verhoging noodzakelijk van het kapitaal belegd in

een industriële onderneming, en de concurrentie dringt ieder individuele kapitalist de immanente wetten op van de kapitalistische productiewijze, als uiterlijk dwingende wetten. Zij dwingt hem zijn kapitaal voortdurend uit te breiden, om het te bewaren, en uitbreiden kan hij het alléén door progressieve accumulatie" (Das Kapital, I, MEW, 23, 618).

Marx is dus kennelijk de overtuiging toegedaan dat de deelneming in de concurrentiestrijd, het winstbejag en de uitbreiding van de productiecapaciteiten niet afhangen van de goede of slechte wil van de kapitalisten (dat zijn dan wel voor ons: naamloze vennootschappen, hun aandeelhouders en hun beheerders) maar dezen door 'uiterlijke dwangwetten' opgelegd zijn; ze moeten zich aan deze wetten onderwerpen, op straffe van uit de markt verdreven te worden.

Natuurlijk had Marx op dat punt (zoals op zoveel andere punten) gelijk. Om dat te begrijpen, of aan te tonen, moeten we enkel, zoals hijzelf deed, nog een beetje dieper graven. Zoals bekend (bij sommigen toch), moet volgens Marx "het geheel van de productieverhoudingen" (verhoudingen tussen de mensen onderling) of "de economische structuur van een maatschappij" "beantwoorden" aan het gegeven "ontwikkelingsniveau van haar materiële productiekrachten" (Marx 1859, MEW, 13, 8), zeg maar: de bereikte

graad van *productiviteit*. Nu schept elke verhoging van de productiviteit, bij één of enkele ondernemingen, een nieuwe concurrentieverhouding met de overige ondernemingen. En dit wordt nog aangescherpt door het feit dat de investeringen (in nieuwe machines) gedaan om de productiviteit op te drijven, moeten terugverdiend worden. En dat kan op *twee manieren* gebeuren. Ofwel brengt een onderneming die haar productiviteit heeft weten te verhogen nu *hetzelfde* product-volume voort met *minder* arbeidskrachten of werkuren (iets wat al teveel lijkt te gebeuren in België, nochtans een koploper in de verhoging van productiviteit). Dat schept natuurlijk werkloosheid. Ofwel kan van de verhoogde productiviteit gebruik gemaakt worden om *zonder vermindering* van het aantal arbeidskrachten of werkuren het *volume* van de productie op te drijven, een groot volume dat dan natuurlijk ook moet kunnen *afgezet* worden, ten koste van een verdringing van andere producenten van de markt. Dat schept dan *elders* werkloosheid. Nu is een nieuwe technologie die de productiviteit opdrijft meestal *enkel* rendabel, en steeds *meer* rendabel, wanneer ervan gebruik gemaakt kan worden om *meer te produceren*, op voorwaarde uiteraard dat dit dat vergroot product-volume ook kan *afgezet* worden. Zodoende *dwingt* dus de 'technologische vooruitgang' de ondernemingen die erin investeren tot de uitbouw van schijnbaar 'nutteloze' overcapaciteiten (zie boven).

■ RENAULT IN CIJFERS:

- 192 miljard netto winst sinds 1987.
- Het aantal arbeidsplaatsen verminderde van 189.000 in 1987 naar 130.000 in 1990.

Effectieven in de groep Renault in 1995:

Autoindustrie: 102.213 werknemers.
Financiële tak: 3.385 werknemers.
Industriële bedrijven: 8.539 werknemers.
RVI-vrachtwagens: 25.812 werknemers.

Evolutie van de loonkosten:

Aandeel van de lonen in een prijs van een auto (zonder taks) 23 % in 1980 en 12 % in 1995.

Evolutie van het marktaandeel:

In Frankrijk 40 % in 1980 en 20,6 % in 1995.
In Europa: 14 % in 1980 en 10 % in 1995.

Effectieven van Renault per bedrijf in Europa:

België: Vilvoorde: (3.142).
Frankrijk: Douai (5.980) Maubeuge (2.568), Dieppe (388), Sandouville (7.205), Creil (1.750), Batilly (1.521),

■ WERELDPRODUCTIE VAN DE TIEN EERSTE AUTOCONSTRUCTEURS:

	Productie 1995 in miljoenen eenheden	1995-1991 Evolutie van de productie
General Motors (V.S.)	5,6	+ 9,8 %
Ford (V.S.)	3,7	+ 6,5 %
Toyota (Japan)	3,7	- 9, %
Volkswagen (Duitsland)	3,4	+ 9,4 %
Nissan (Japan)	2,2	- 6,8 %
Fiat (Italië)	2,2	+ 6,1 %
PSA (Citroen-Peugeot)	1,67	- 9,6 %
Honda (Japan)	1,61	- 12,25 %
Renault (Frankrijk)	1,5	- 1,8 %
Mitsubishi (Japan)	1,28	- 12,8 %

Financieel avonturen:

Renault verloor bij de overname van de Amerikaanse autoconstructeur A.M.C. 375 miljard frank. Ook bij de operatie met VOLVO in 1993 werden grote verliezen geboekt.

Flins (7.741), Romorantin (2.169).

Slovenië: Nova Mesto (2.502).

Portugal: Setubal (646).

Spanje: Valencia (3.810), Valladolid (5.212).

Bedrijven met diverse activiteiten
(mechaniek, enz.):

Frankrijk: Douvion (2.353), Ruitz (932).
Grand-Couronne (512), Cléon (5.567).
Lorient (1.085), Orléans (535).
Choisy (909), Châtellerault (886), Le Mans (5.153), Dreux (883), Villeurbanne (631),
St.-Michel-de-Maurienne (458).

Spanje: Sevilla (833).

Portugal: Cacia (1.236).

Schijnbaar nutteloos voorzover de aanwezige (koopkrachtige) vraag naar de desbetreffende producten (b.v. auto's) toch niet toegenomen is. In feite echter enkel werkelijk nutteloos wanneer men er niet in slaagt meer marktaandeel te veroveren ten koste van de concurrenten, en de aanwezige vraag in te palmen ten voordele van het eigen product. - Met een 'economisch determinisme' heeft die redenering geen uitstaans; eerder met een *technologisch determinisme*.

Renault zit er nu met een overcapaciteit waarvan het geen nuttig gebruik weet te maken. Wat moeten ze er nu mee doen, tenzij haar terugschroeven? En dan allicht, om te beginnen, in België, waar de loonkosten nogal hoog zijn? En dan ook in Frankrijk zelf, zoals aangekondigd. Om het wellicht nog eens te proberen in Spanje waar de loonkosten nog steeds lager zijn?

Harry Dierckx, die ik respecteer en waardeer, stelt in 'Nieuw Links' (van 21 maart 1997) een andere oplossing voor: "een gezamenlijk antwoord op Europees niveau zal kunnen verhinderen dat de verschillende bedrijven en vestigingen tegen elkaar uitgespeeld worden, zoals nu al duidelijk in het geval van Vilvoorde tegenover bijvoorbeeld Franse vestigingen. Dit antwoord zal in de eerste plaats moeten gericht zijn op het behoud van de tewerkstelling met arbeidsherverdeling en verdeling van de productie over de verschillende vestigingen". Dit 'antwoord' zou er echter op neerkomen dat Renault zich zou moeten neerleggen bij zijn beperkte en achteruit gaande aandeel in de wereldmarkt; dat het zijn overcapaciteit zou moeten laten braakliggen 'ten voordele' van een onderproductie; en dat het op termijn de boeken zou moeten neerleggen (of overgenomen worden zoals Seat of Skoda), met een catastrofaal gevolg voor het 'behoud van werkgelegenheid'. Harry Dierckx gaat echter verder: "Maar dit is niet voldoende. De catastrofale toestand in de autoindustrie toont nog maar eens aan dat we verder moeten grijpen, dat we de controle moeten krijgen over de investeringsbeslissingen, dat er planning moet komen". Dacht je dan, Harry, dat er bij Renault geen 'planning' is die b.v. de doorslag gaf bij de 'geplande sluitingen van Vilvoorde? Wat overblijft is dus enkel dat gij de planning wilt in handen krijgen. En wat zou je dan anders van plan zijn dan wat je tevoren voorstelde (en dan als 'niet voldoende' voorstelde), nl. "het behoud van de tewerkstelling", enz. (zie boven)?

Wil je dan in de grond enkel dat de mensen blijven auto's kopen, en van

eender welk merk, om toch maar de tewerkstelling in die sector veilig te stellen? Dan moet er dus toch zoveel mogelijk met de auto gereden worden om zoveel mogelijk arbeiders in staat te stellen hun boterham te verdienen of beter gezegd om hun huisje te bouwen in de lintbebouwing, wat ze volgens een recente omvraag vooral doen om over een garage te beschikken. Van 'rood-groen' gesproken!

Om nog eens op Marx terug te komen; samengevat heeft hij als volgt voorspeld wat zich in onze eeuw op wereld-economisch vlak zou afspelen: "Telkens één kapitalist slaat vallen vele anderen dood. Hand in hand met deze centralisatie of de onteigening van vele kapitalisten door weinige anderen, ontwikkelt zich de coöperatieve vorm van het arbeidsproces op steeds grotere

schaal, de bewuste technische aanwending van de wetenschap, de planmatige uitbuiting van de aarde, de verandering van de arbeidsmiddelen in enkel nog gemeenschappelijk aanwendbare arbeidsmiddelen, de economisering van alle productiemiddelen door hun gebruik als productiemiddelen van gecombineerde maatschappelijke arbeid, de verstengeling van alle volkeren in het net van de wereldmarkt en daarmee het internationaal karakter van het kapitalistisch regime" (Das Kapital, I, MEW, 23, 790).

Dat kon je dus, als je Marx heette, reeds zien aankomen in 1867. Marx geloofde wel ook dat die ontwikkeling noodzakelijk was om de "reële basis" te scheppen voor een hogere maatschappijvorm, en dat ze even noodzakelijk bijna vanzelf zou leiden tot die hogere maatschappijvorm. Een geloof dat we m.i. honderddertig jaren verder niet langer kunnen delen.

Ik had dit neergeschreven toen ik op 27 maart in De Standaard een bijdrage mocht lezen van Jan Bohets die in es-

sentie op hetzelfde neerkwam als mijn bovenstaand betoog; enkel met het verschil dat Bohets niet betrekking nam op Marx maar op een recent rapport van het studiebureau McKinsey. En nog iets. Bohets meent: "De productiviteitsstijging zal altijd wel voortgaan, aangezien de wetenschappelijke en technologische ontwikkeling niet zal worden stilgelegd". "Aangezien"? "Dé wetenschappelijke ontwikkeling?" Blijkbaar heeft Jan Bohets, een bekwame econoom, nog nooit gehoord van wetenschappelijke revoluties (zie b.v. Thomas Kuhn). "Dé technologische ontwikkeling"? De *moderne* technologische ontwikkeling was vooral *gericht* op een verhoging van de *productiviteit*, gebaseerd op onze moderne wetenschap. De *gerichtheid* van de "wetenschappelijke en technologische ontwikkeling" werd vanaf het begin van de moderne tijden *omgebogen*; ze kan ook *opnieuw* omgebogen worden. Het wetenschappelijk onderzoek is inmiddels reeds *begonnen* zich meer te richten op onze feitelijke 'subjectief-relatieve leefwereld' (Edmund Husserl), i.p.v. enkel op de 'objectieve realiteit' en haar wetmatigheden die enkel *binnen* die leefwereld een bepaalde rol speelt. En evenzo zou wel eens een nieuwe techniek in de plaats kunnen treden van een louter natuurwetenschappelijk geïnspireerde 'technologische ontwikkeling' die tot nog toe enkel oog heeft voor een 'efficiënte' aanwending van de beschikbare middelen; een nieuwe techniek die veeleer zal begaan zijn met een *doelmatigheid* van het produceren die beantwoordt aan de werkelijk door de mensen gevoelde behoeften.

Al te gemakkelijk beschouwen we onze (?) technieken, die we 'technologie' noemen, als vanzelfsprekend, als dé technologie, en meer nog als vanzelfsprekend, en als dé wetenschap, onze (?) natuurwetenschap; terwijl van deze natuurwetenschap heden nauwelijks iemand nog iets begrijpt, en de goeemeente zich van onze technologie bedient op een nogal parasitaire manier. Dat is erg onhistorisch gedacht. Ook de middeleeuwen beschouwden, tot op Galilei, hun natuurwetenschap als dé wetenschap, en de economen, tot op de komst van de 'industriële revolutie', hun productiewijze als de enig mogelijke.

Inmiddels kunnen we opnieuw beter weten, en het beter weten te doen. Daar ligt de sleutel, bij ons *inzicht*, ons *kennisvermogen*, en niet bij 'controle' en 'planning', beziel door een 'goede wil'.

Rudolf Boehm
30.3.1997

Renault en democratie met grenzen

Democratie is niet alleen een bepaalde manier van politiek bedrijven. Ze staat voor toegang hebben tot de behoeftbevredergers, voor medezegging, participatie, controle vanwege de leden van de maatschappij op de manier van behoeftebevrediging. Zeker ook voor de toegang tot middelen om de behoeften te bevredigen, toegang tot de productiemiddelen dus. Democratie moet dan ook het economische inhouden: dat is in het kapitalisme niet het geval.

De grenzen van de westerse parlementaire democratie worden bijzonder in het zoeklicht geplaatst door de affaire Renault. De transnationale onderneming beslist en geen westerse wetgeving zal haar tegenhouden. Een multinational doet wat in de strategie past om zo snel mogelijk zoveel mogelijk kapitaal te accumuleren, punt.

Ware het niet zo tragisch voor de duizenden betrokken families men zou zich kunnen amuseren over het gewring en gewriemel van de politici om toch maar aan te tonen dat ze ietwat macht (zogezegd zouden willen) hebben over het kapitaal. Maar het enige wat ze kunnen hard maken is het overtreden

Op het ogenblik dat Renault met de eerste "euro-acties" rond de sluiting van Vilvoorde af te rekenen heeft, deelt z'n Midden-Oosten-dienst mede dat ze een contract kon in de wacht slepen met het Iraanse "Kish Khodro" voor de levering van motoren en andere onderdelen voor een multi-functioneel voertuig dat Iran op grote schaal wil gaan produceren in 1998. De concurrenten Fiat en Volkswagen moesten hier de duimen leggen. Waarnemers menen dat de keuze mede bepaald werd door de politieke houding van Parijs die een boycot van Iran, zoals de Verenigde Staten het zouden willen, erg ongunstig gezind is.

van een paar procedureregels, niks in verband met de sluiting zelf. Dat komt uiteraard omdat dit systeem gebaseerd is op het privé-bezit van de productiemiddelen, en dat de krachtsverhoudingen in onze maatschappij van die aard zijn dat de politieke democratie steeds minder de beslissingen van het kapitaal kan reguleren. De politieke leiders van onze landen hebben de laatste jaren alleen maar

gedereguleerd en geprivatiseerd. Ze hebben er toe bijgedragen dat de relatieve invloed (de macht van het kapitaal werd bij ons nooit fundamenteel in gevaar gebracht) op het kapitaal vanuit de overheid, de laatste jaren enorm is achteruit gegaan. Zij hebben dus bewust gekozen voor een grotere bewegingsvrijheid van het kapitaal.

Wie meent dat de concurrentie (basismechanisme van dit systeem dat dient om een mededinger uit te schakelen) een juiste regelaar is van de economie (de meer dan overgrote meerderheid van onze politici, dus) hoeft niet te komen te wenen bij een beslissing van de Renault-top.

Als er een kracht is die mogelijks dergelijke beslissingen ongedaan kan maken is het de internationale strijd van de arbeiders. De uitkomst van deze tragedie ligt dan ook vevat in de graad dat de arbeiders uit de overige Renaultvestigingen, en werknemers uit gelijkaardige en andere sectoren, politiek overtuigd kunnen worden van het samengaan van hun belangen met die van de arbeiders in Vilvoorde.

GS

Maatschappij

Zo zijn ze

Jean-Marie Le Pen, de topman van het Franse Front National hield kortgeleden een toespraak voor de National Club van Europese vrouwen, een conservatief clubje.

En wat vertelde de man daar allemaal:

- 1) Er zijn twee soorten Fransen, die van een Franse moeder en vader en de papieren Fransen, diegene die genaturaliseerd zijn.
- 2) De vrouwen moeten terug naar de haard gezien de opvoeding van de kinderen voorrang heeft... Hiervoor moeten ze een vergoeding krijgen en recht op pensioen.
- 3) De zwangerschapsonderbreking mag nog slechts om gezondheidsredenen toegelaten worden.
- 4) Er moet een politiek gevoerd worden waarbij de familiale hulp aan de minst begunstigde wordt afgeschaft. Deze hulp moet verdeeld worden aan alle Franse families op basis van het aantal kinderen.

In 1931 zegden de nazi's

"500.000 werklozen, 400.000 Joden de oplossing is eenvoudig..."

Naast elkaar een affiche van de nazi's en een van het Front National van J.M. Le Pen uit de verkiezingen van 1978.

Ten slotte pleitte Le Pen voor een familiale stem waarbij de vaders ook voor hun zonen en de moeders voor hun meisjes zouden mogen stemmen.

Vandaag zegt het Front national

3 miljoen werklozen, dit zijn 3 miljoen immigranten te veel.

Als men weet dat Le Pen de geestelijke vader is van het Vlaams Blok dan weten we meteen welk vlees we in de kuip hebben.

Democratie uit de loop van een geweer

Algerije aan de vooravond van parlementsverkiezingen

Op 7 juni komen er parlementsverkiezingen in Algerije. Het geweld zowel van de radicale oppositie als van het leger legt een zware hypotheek op elke democratisering. Een interview met professor *Dirk Beke*, hoofddocent niet-westers recht en publieke administratie van ontwikkelingslanden aan de universiteiten van Gent en Antwerpen, over de politieke ontwikkelingen in het land.

Wat zijn de diepere wortels van de Algerijnse crisis?

"In de jaren '80 heeft het Algerijnse regime vooral op economisch vlak een aantal toegevingen gedaan in de richting van een meer liberale economie. Dit wil zeggen het benadrukken van het privé-initiatief in de kleine en middelgrote ondernemingen. Maar op politiek vlak is men blijven vasthouden aan het eenpartijstelsel. In 1988 komen er hevige rellen, men noemt die de broodrellen maar je zou ook van cous-cousrellen kunnen spreken. Die zijn een uiting van algemeen sociaal ongenoegen, vooral omdat die liberaliseringspolitiek niet onmiddellijk vruchten heeft afgeworpen. Daarbij komt dat in die periode de bevolkingsaan groei zeer hoog was en dat noch de economie noch de sociale voorzieningen dat hebben kunnen bijbenen. We zien dat dit spontaan ongenoegen heel vlug wordt gerecupereerd door groepjes islamitisch fundamentalisten, die de beloningen gaan leiden en de hele volksopstand naar hun hand zetten. Het regime reageert met de inzet van het leger. Er vallen officieel een 500-tal doden. De hele zaak escaleert en we komen regelrecht in een politieke crisis. Als oplossing voor die politieke crisis kondigt men een paar maanden later een nieuwe grondwet af. Daarin komt nergens nog het woord 'socialisme' voor, in tegenstelling met vorige versies waar het op bijna elke bladzijde terug te vinden was. Ik moet erbij zeggen dat de gebeurtenissen plaatsgrepen meer dan een half jaar voor de veranderingen in Oost-Europa."

Kan men die politieke hervormingen dan begrijpen als een toegeving aan de moslimfundamentalisten?

"Het is een poging om de oppositiekrachten, zowel deze van de islamitisch fundamentalisten als andere oppositiepartijen, zoals het *Front des Forces Socialistes (FFS)* en de *Rassemblement pour la Culture et la Démocratie (RCD)*, twee Berbers verankerde partijen, te laten meespelen in de Algerijnse politiek. Maar waarbij het regime de

spelregels blijft bepalen en al het mogelijke wordt gedaan om fundamentele veranderingen bij de machthebbers te vermijden."

Dirk Beke

Is het vasthouden aan die politieke macht ideologisch bepaald of heeft het eerder te maken met economische machtsposities die men wil behouden middels de politieke macht?

"Dat is wel duidelijk. Het socialisme verdwijnt uit de grondwet en terzelfdertijd wordt ook het eenpartijstelsel afgeschaft. Men stelt een meerpartijstelsel voor. Maar zoals gezegd, de eigenlijke politieke macht, die heel nauw verbonden is met de controle over aardgas en petroleum, blijft in handen van militairen en ex-militairen en vroegere *FLN (het Nationale Bevrijdingsfront)*-baronnen.

Het keerpunt is juni 1990. Dan worden lokale verkiezingen georganiseerd die duidelijk gewonnen worden door het *FIS (Islamitisch Front der Verlossing)*."

Waarom verkiest de bevolking juist het FIS, er waren toch politieke alternatieven?

"Ik weet niet of er veel alternatieven waren. Ik denk dat de bevolking op dat ogenblik een duidelijk signaal voor verandering heeft gegeven. Twee grote partijen waren in de running. Het vroegere *FLN*, maar dat was in de ogen van velen te gecorrumpereerd en het *FIS*, waarvoor destijds ook veel kandidaten uit de prominente middenklasse kwamen: dokters, notarissen, leerkrachten, ... die naar verandering streefden. Die zeiden, goed zet me maar op de lijst, we doen mee."

Maar toch is het eigenaardig dat een partij die vrij nieuw is een dergelijke grote aanhang krijgt?

"Het enige alternatief vormen de Berberse partijen. De deelname van het *RCD* aan de verkiezingen heeft geresulteerd in het in handen krijgen van de gemeenteraden in de streek waar de meerderheid Berberstalig is. Maar daarbuiten zien we dat de andere partijen in die korte periode onvoldoende achterban hebben kunnen verwerven om een reëel politiek gewicht te vormen. Dus de bevolking had weinig keuze. En dat is nog scherper tot uitdrukking gekomen bij de eerste ronde van de nationale verkiezingen in december 1991. Het regime had inmiddels wel het kiesstelsel veranderd maar daarin een misrekening begaan. Men had een meerderheidsstelsel met twee rondes, zoals in Frankrijk, ingesteld, in de hoop dat het *FLN* met een licht stemmenoverschot zeker zou zijn van een groot aantal zetels in het parlement. Het *FIS* zou dan, ondanks een behoorlijk stemmenaantal in bepaalde kiesdistricten, die stemmen verloren zien gaan. In die berekening werden zelfs de grenzen van kiesdistricten verlegd. Streken met een vermoed *FIS*-overwicht heeft men proberen opsplitsen en samenvoegen met andere omliggende regio's om zo weinig mogelijk het risico te lopen dat een *FIS*-kandidaat zou winnen. Maar het resultaat toont ons een ongelooflijke discrepantie. Bij de eerste ronde zien we dat het *FIS* 188 zetels behaalt en het *FLN* slechts 15. Dus de verwachtingen van het *FLN* zijn uitgedraaid op een kiesoverwinning van

het FIS.

Nu zou ik die kiesoverwinning wel willen relativeren. Bij deze eerste vrije parlementsverkiezingen waren reeds 1 miljoen stemmen minder op het FIS uitgebracht dan bij de vorige lokale verkiezingen. De bevolking had gezien dat op lokaal vlak allerlei maatregelen van het FIS werden genomen, zoals het verbieden van gemengde stranden, het sluiten van sportcentra en het sluiten van bierbrouwerijen, waardoor een deel van hen wantrouwig is geworden tegenover dat extreem-islamitisch fundamentalisme. Als we die verkiezingen verder analyseren, dan zien we dat de grootste winnaars van de verkiezingen de blanco en de niet opgekomen kiezers waren, namelijk 50 procent van het totaal aantal kiezersgerechtigden. Dus als we dan een schatting maken naar wie achter die islamitische republiek zouden staan, volgens die kiesresultaten, dan komen we maar op 25 procent. Dat is nog steeds een belangrijk aantal, maar zeker niet de meerderheid zoals soms voorgesteld wordt. Nu goed, ze hadden een overweldigende meerderheid in het parlement door dat scheefgetrokken kiesstelsel."

Het feit dat het FIS telkens de grootste kanshebber is moet toch heel wat Algerijnen voor een dilemma plaatsen: door middel van de democratie, opnieuw de democratie teruggeschroefd zien?

"Vooral bij de progressieve Algerijnen. Kort na de verkiezingen ben ik in Algerije geweest waar ik met verschillende mensen uit de democratische oppositie en vakbondskringen heb gesproken. Het was opvallend hoe verdeeld de meningen waren. Er waren er die zegden dat het goed was dat het verkiezingsproces is stopgezet, omdat men anders regelrecht in een burgeroorlog zou verzeilen. Anderen zegden: let op wat we doen, dit is het risico van de democratie. We moeten het democratisch spel verder spelen, zoniet komen we ook in een burgeroorlog terecht. Die discussies waren toen zeer hevig en zijn vandaag nog niet voorbij. We zien dat bijvoorbeeld de vroegere groep met communisten, de *Parti d'Avant-garde Socialiste*, nu nog altijd achter het idee staat om het islamitisch fundamentalisme volledig uit te roeien. Anderen, zoals Hocine Aït Ahmed, leider van het FFS, hebben me heel duidelijk gezegd dat men had moeten verder doen en dat er nog genoeg andere middelen waren om bijvoorbeeld discriminatiewetten tussen man en vrouw door het constitutioneel hof ongedaan te maken. We kunnen democratie inderdaad niet herleiden tot een zuivere verkiezing van

het parlement. Democratie is een heel mechanisme, waar ook een verkozen president en een grondwettelijk hof een rol heeft.

Een ander aspect is natuurlijk ook dat oppositiepartijen onvoldoende de kans kregen om zich op de verkiezingen voor te bereiden. In de jaren tachtig was daar nochtans het klimaat voor. In een democratie is het belangrijk dat allerlei drukingsgroepen van burgers, onafhankelijke vakbonden, mensenrechten- en vrouwenbewegingen, de kans krijgen om zich te profileren en zich uit te bouwen. Het regime heeft zich daarentegen krampachtig gehouden aan het eenpartijstelsel. En natuurlijk, als men na 5 jaar plots kiest voor een meerpartijstelsel, dan ligt de oorzaak van de mislukking in die voorgeschiedenis. Ik vrees dat de huidige bewindhebbers opnieuw dezelfde fout begaan bij de komende verkiezingen op 7 juni, waarbij men het bijna onmogelijk maakt voor alternatieve krachten in de samenleving om zich behoorlijk voor te bereiden op de uitbouw van een politieke partij en verkiezingen."

De laatste maanden blijkt de Franse onderneming "Lyonnaise des Eaux" - u weet wel, de onderneming die fuseerde met het Franse moederbedrijf van 'onze' Société Générale - bijzonder geïnteresseerd in de mogelijke privatisering van de drinkwaterdistributie in de regio Algiers. Jérôme Monod, hoofd van deze Franse maatschappij, gaat geregeld naar de Algerijnse hoofdstad om er persoonlijk de onderhandelingen op het allerhoogste niveau te realiseren. Business gaat voor alles.

In januari '95 stelden diverse partijen, waaronder het FIS en het FLN, gezamenlijk een ontwerp-vredesvoorstel voor. Het regime deed het vredesvoorstel meteen af als een "non-event", hoewel het een goede basis kon zijn voor verkiezingen. Wat steekt daarachter?

"Vooreerst voor wat betreft het FIS moeten we voor ogen houden dat er verschillende strekkingen zijn. Er zijn strekkingen die we zouden kunnen vergelijken met christen-democraten, maar er zijn ook zeer conservatieve fracties. Dat is een eerste punt. Een tweede punt is, en ik denk dat daar de grote moeilijkheid zit, dat het regime nog altijd het risico niet wil lopen om de macht te moeten afstaan. Vandaar ook mijn bedenkingen bij de komende

verkiezingen. Naar de buitenwereld toe is het natuurlijk heel belangrijk om zich democratisch voor te doen en parlementsverkiezingen te organiseren. Maar opnieuw zien we dat het regime zelf de spelregels bepaalt en bovendien probeert te bepalen wie mag meespelen. En zo is het FIS van het begin uitgesloten. Alleen partijen die zeggend niet uitsluitend gebaseerd zijn op religie of op regionalisme worden erkend. Dus ook de Berberse partijen worden geïnteresseerd. Het regime heeft allerlei mechanismen ingebouwd. Elke partij moet een voldoende aantal handtekeningen hebben in ieder departement. Bij de grondwetsherziening is het eenkamerstelsel omgevormd naar een tweekamerstelsel met een senaat. Dat betekent dat men verkiezingen zal organiseren voor een Kamer van Volksvertegenwoordigers, waarbij alleen partijen kunnen deelnemen die het regime aanvaardbaar acht. Goed, daar is een partij bij, Hamas, van zogenaamd gematigde islamieten die het geweld afzweren. Maar dat betekent niet dat dit een partij is die gematigd zou zijn qua ideologie. Er is tevens een senaat ingevoerd. De leden van de senaat zullen voor een derde aangewezen worden door de president, dus ook weer door de zittende machthebbers. En dan heeft men ook nog een bepaling dat wetten kunnen tegengehouden worden in de senaat met een vierde tegenstemmen. Dus we zien heel duidelijk dat er mechanismen zijn die garanderen dat na de verkiezingen de feitelijke controle in handen blijft van de president met de militairen op de achtergrond."

Maar dat brengt het land toch geen stap verder. Wat is de houding van landen als de Verenigde Staten en Frankrijk die toch sterk aandringen op verkiezingen?

"Ik denk dat zij een beetje hopen dat een Kamer van Volksvertegenwoordigers door het proportioneel stelsel, voldoende evenwichtig zal zijn samengesteld. Het bewind heeft het proportioneel stelsel ingevoerd omdat men het risico niet meer wil lopen op een herhaling van de eerste ronde van de vorige parlementsverkiezingen. Daardoor kunnen verschillende groeperingen in het parlement worden verkozen en zal er voor de vorming van een regering een coalitie moeten gevormd worden. Sommige Algerijnen hopen misschien via dat parlement een begin van politieke discussie te krijgen. Ook kan het parlement evolueren naar meer zelfstandigheid. Maar daar zijn geen duidelijke garanties voor. Te meer omdat men in het huidige klimaat niet alleen de wrede terreur heeft van gewa-

pende extremisten, maar ook een blinde tegenterreur van het leger, die kadert binnen die algemene politiek. Daarin willen de bewindhebbers de Algerijnse crisis enerzijds militair oplossen en tegelijk die militaire oplossing min of meer legaliseren via het parlement. De burgers worden maar op één wijze betrokken bij de strijd tegen het islamitisch fundamentalisme en dat is de vorming van lokale burgerwachten op het platteland. Maar nergens bemerk ik de aanmoediging van burgergroeperingen die dan democratische structuren opbouwen op plaatselijk vlak als tegengewicht. Nergens zie ik ook een aanmoediging voor de vrije pers. In tegendeel. We zien dat een krant als *La Nation* voortdurend geplaagd wordt door moeilijke drukomstandigheden en regelrechte censuur. Politieke partijen wordt het moeilijk gemaakt om bijeenkomsten te organiseren door allerlei administratieve plagerijen. Echte vrije verenigingen van burgers zoals mensenrechten- en vrouwenbewegingen worden heel argwanend door het regime bekeken en vaak tegengewerkt. Hoe wil je in zo een klimaat de democratie, waar participatie het eerste punt is, hoe wil je die dan opbouwen?"

President Zeroual won in 1995 met succes de verkiezingen bijeen opkomst van meer dan 75 procent. Je zou toch wat meer zelfzekerheid kunnen verwachten bij het trekken van de democratiseringskaart?

"Laat ons aannemen dat de cijfers van de presidentsverkiezingen representatief zijn, dan zien we dat nog altijd 25 procent voor de kandidaat van *Hamas*, de zogenaamde gematigde islamitische partij gestemd heeft. Ik vermoed trouwens dat veel Algerijnen de president wilden steunen omdat hun prioriteit niet zozeer democratie is maar vrede en veiligheid. Je kan dat vergelijken met de referenda die De Gaulle organiseerde toen in volle onafhankelijkheidsstrijd de meerderheid van de Algerijnen gunstig stond tegenover De Gaulle, omdat de verwachting was dat hij vrede zou brengen. En dit is vermoedelijk ook een van de punten waar het regime met de komende verkiezingen op speculeert. Men heeft een nieuwe partij opgericht, de *Rassemblement National pour la Démocratie (RND)*, die Zeroual steunt en aanhangers telt bij de administratie en de militairen. De bevolking hoopt dat als de kandidaten daarvan in het parlement zitten, deze ook zullen zorgen dat in hun kiesdistrict voldoende bescherming komt tegen aanslagen van islamitisch-fundamentalisten."

Kan je zeggen dat de bevolking in de

fundamentalisten serieus gedesillusioneerd is, omdat ze gezien worden als de incarnatie van dat geweld?

"Ik zou toch opletten met al te zeer de nadruk te leggen dat de bevolking zich afkeert van de islamitisch-fundamentalisten. Het regime laat het graag zo uitschijnen net als een aantal oppositiepartijen. Maar we hebben weinig informatie over wat op het platteland gebeurt en zelfs in de steden. De stemmen die we in de pers horen, zijn meestal stemmen die in het Frans anti-islamitische opvattingen verkondigen. Ik heb wel de indruk dat bij een groot deel van de Algerijnen een afkeer bestaat voor het gewapend islamisme zoals het wordt toegepast door *GIA (Gewapend Islamitische Groep)*: die wrede manier van de keel oversnijden van iedere vermeende

Bevolking: 27,8 miljoen
Arabisch: 80 %
Berbers: 17 %
Bevolkingsgroei: 2,2 %
Bevolking op platteland: 46 %

Alfabetisme (1993):

Mannen: 71,6 %
Vrouwen: 45,8 %

Kindersterfte: 54 per 1000

Gender (vrouwen in functies, % aandeel mannen):
administratie en managers: 6%
professionele en technische beroepen: 38 %
vrouwen in de regering (top en subtop): 1,6%

Overheidsuitgaven:

Onderwijs: 8,1% van BNP
Gezondheidszorg: 5,4% van BBP
Militaire uitgaven:
1991: 1,3%
1994: 3,3% BBP

Economie:

BNP per inwoner: 1.780 \$
Groei BNP: 1994: 0,2%
1996: 5,2%
Landbouw: 13%
Industrie: 43%
Diensten: 43%
Schuldenlast: 54% van BNP

geloofsafvallige. Maar de islamitische godsdienst zelf sluit helemaal aan bij de reële leefwereld van de Algerijnen."

Maar dat is dan toch nog iets anders als het fundamentalisme aanhangen?

"Wel een deel van de Algerijnen hoopt via de islamisering van de maatschappij en van de politiek tot een ander regime te komen. En die hoop is nog niet voorbij, zeker niet bij de jongeren in de volkswijken van de steden en ook niet bij een deel van de plattelandsbevolking."

Hoe zit het met de economische staat van het land. Na zoveel jaren van politieke impasse en geweld moet dat toch een puinhoop zijn geworden?

"Wel het is merkwaardig dat het economisch zeer goed gaat. Ik bedoel economisch-financieel, omdat Algerije al zijn inkomsten put uit de winsten van de uitvoer van aardgas en in mindere mate van petroleum. Het zijn juist de sectoren die in handen zijn van de bewindhebbers. Sinds de liberalisering controleren zij die samen met een aantal buitenlandse financiële groepen en maatschappijen. Ik heb onlangs een gesprek gehad met een vroegere minister van economische zaken van Algerije. Die moest toegeven dat de huidige Algerijnse nuttige economie bijna draait zonder Algerijnen. Dat maakt dat het regime heel comfortabel zit. De aardgas- en petroleumrijzen zijn gestegen net als de dollar en er zijn nieuwe putten aangeboord. Dus er komt altijd maar vers geld binnen. Zij kunnen gerust een deel van dat geld spenderen aan de invoer van voedsel en andere basisproducten, maar ook aan wapens."

Algerije sleurt ook nog een zware schuldenlast met zich mee?

"Sommigen stellen zelfs dat wanneer geld binnenkomt van aardgas en petroleum daarvan onmiddellijk bijna 80 procent naar buitenlandse banken terugvloeit. Dat heeft natuurlijk ook belangrijke politieke gevolgen. Als op een zeker ogenblik een regime geboycot zou worden door het westen omdat het de mensenrechten bijvoorbeeld niet naleeft, dan zullen de eerste gedupeerden de westerse banken zijn. Ik vrees dat de druk van de internationale financiële wereld groot genoeg is om met om het even welk regime in Algerije zoete broodjes te bakken als de buitenlandse schuld maar wordt afbetaald en de toevoer van aardgas naar Europa verzekerd blijft."

Interview: Ludo De Brabander

Het Albanese pokerspel of hoe een volk gepluimd wordt

Albanië is de tweede grote chaos na het einde van de koude oorlog en de implosie van de Sovjetunie waarmee Europa geconfronteerd wordt. Deze tragedie komt niet onverwacht, iedereen die de ontwikkeling en de problemen na 1989 opvolgt in Centraal Europa en de Balkan vreesde dat dergelijke situaties te gebeuren stonden.

De Albanese industrie is na 1989 volledig in elkaar geklapt. Overal in het land staan verkommerde combinaten uit de Hoxha-periode, sommige afgebrand andere leeggeroofd. Zelfs wanneer men de defecte machines terug wil herstellen om de productie terug op gang te krijgen vindt men geen wisselstukken meer op de markt.

Het B.N.P. haalt nog slechts een vierde van wat het in 1989 was. Meer dan de helft van het B.N.P. komt uit de landbouwsector, maar door de privatisering, het gebrek aan meststoffen, veevoeder en landbouwmachines viel ook hier een terugslag te incasseren. Hierdoor waren de Albanese agro-producten in de steden praktisch niet meer te verkrijgen, en worden er meer en meer landbouwproducten uit het buitenland aangeboden: sinaasappelen uit Griekenland, tomaten en andere gewassen uit Macedonië en Italië. De handelsbalans vertoont een

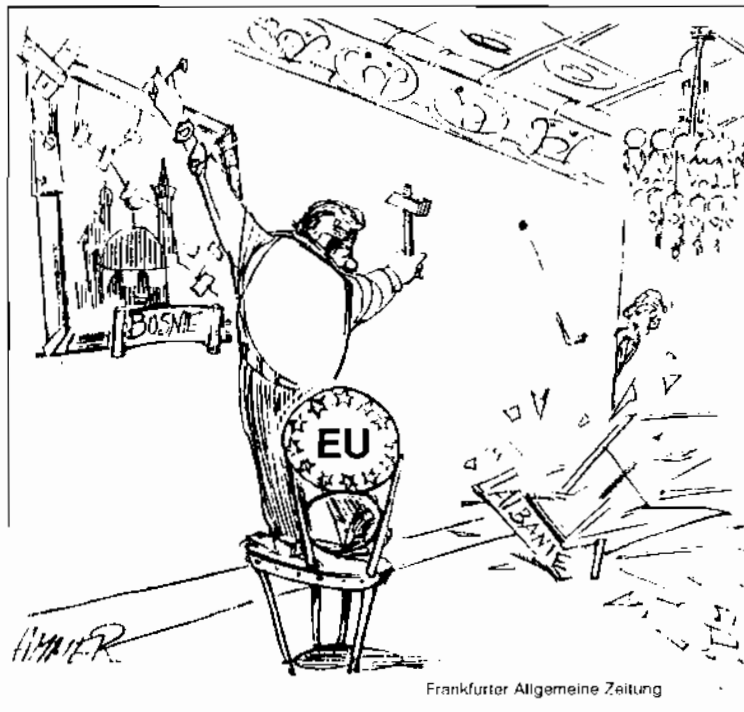
grotesk onevenwicht. er wordt 4 maal meer ingevoerd dan uitgevoerd. Door de rampzalige gang van zaken in de landbouwsector verlieten vele mensen hun dorpen en wilden zich in de steden vestigen, in de hoop er makkelijker in het nodige levensonderhoud te kunnen voorzien. Anderen migreerden naar het 'golden' westen. Zo ontstond het ideale werkterrein voor buitenlandse investeerders waarbij ze hun geld zeer profitabel konden laten renderen. De exportschlag was vooral textiel. Zuid-Italiaanse firma's brachten voorgesneden kleding binnen en lieten het in Albanië samennaaien. Om ze te wassen moest de lading terug naar Italië want ter plaatse was er geen textielwasserij voor handen die dergelijke hoeveelheid kon reinigen vooraleer het eindproduct in onze boetieken of kledingszaken te koop aangeboden wordt.

Het officiële werkloosheidscijfer dat door de Albanese regering wordt medegedeeld is een echte grap, daar de meerderheid van de actieve bevolking zowel in als buiten de steden geen betaalde job heeft. De buiten-

Het fata morgana van de piramide-beleggingen

Zolang alles geïmporteerd wordt kon bij de lage productiviteit en lonen uit arbeid geen voldoende inkomen voor

de gezinnen tot stand komen dat een decent levensonderhoud verzekert. De Albanese stellen dan nog hun hoop in hun bodemschatten om de nodige valuta te vergaren om al deze import te bekostigen. Maar de mijnen zijn in een zeer belabberde toestand zoals trouwens de prijzen op de internationale grondstoffenmarkt. Wanneer een staat er niet in slaagt een werkgelegenheidspolietiek te voeren, dan blijft er voor de burgers praktisch geen andere keuze om te overleven dan in te gaan op de verlokkelijke aanbiedingen van bijvoorbeeld piramidefondsen. Het was voor deze fondsenwerfers zeer makkelijk de naïeve burgers te misleiden. De

landse investeringen, waarvoor Berisha zich zo ingezet heeft, waren en zijn niet onmiddellijk productief, maar zijn gericht op de infrastructuurverbeteringen en de ontginning van grondstoffen zoals chroom, koper en in mindere mate olie, waarvoor de E.U., Duitsland en Italië toezeggingen hadden gedaan. Het eigen buitenlands kapitaal kwam voort uit de Albanese migratie: het geld dat uitgeweken Albanese door hun legale of illegale arbeid, of door maffia-praktijken en drugshandel, naar huis zonden om het bij dubieuze fondsen te beleggen.

In dergelijke chaotische economische en maatschappelijk situatie vinden malafide fondsenwerfers een ideaal werkterrein om naïeve burgers hun geld afhandig te maken.

mensen stonden met de rug tegen de muur en namen de beloften gretig aan, om toch maar een uitweg te krijgen uit hun miserabele levensomstandigheden. Bij de start van het piramide-systeem kon men aan de eerste nog de beloofde opbrengst uitbetalen, hetgeen voor de anderen een aansporing was om zo spoedig mogelijk te trachten van deze hoorn des overvloeds mee te genieten. Voor de gewone burger moesten deze piramide-fondsen wel zuiver zijn wanneer er met zoveel inzet reclame werd voor gemaakt, en wanneer de verantwoordelijken zich konden ophouden en laten fotograferen met president Berisha.

De twee grootste van deze piramide-fondsen, Vega en Galcia, prezen zich aan als de incarnatie van het menselijk kapitalisme, het symbool van de liberale

vrije-markteconomie. Berisha heeft zelf voor de Albanese televisie verklaard dat deze piramide-fondsenwerving geen gevaar inhield, hetgeen erop neerkomt dat hij op deze manier zelf het vertrouwen van de burgers sterkte om hun geld aan deze instellingen toe te vertrouwen en zo snel mogelijk een meerwaarde te realiseren. De overheid verkondigde zelf dat het goed was voor de Albanese economie. Zelfs de democratische partij van Berisha deed ijverig mee om een eigen piramide-fonds in het leven te roepen om zich zo de nodige inkomsten te verschaffen om de partijwerking en corrupte praktijken te financieren.

De regering heeft nooit de burgers gewaarschuwd tegen de malafide fondsenwervingen omdat ze er onrechtstreeks zelf bij betrokken is. De staat is mede verantwoordelijk voor het desaster en de implosie van dit beleggingssysteem, ze is medeplichtig aan het afhandig maken van de spaarcenten van haar burgers die zich zelfs lieten overhalen hun huis te verkopen om toch mee te kunnen doen, ze hebben zelfs het geld uit de migratie laten verdwijnen in deze geldvreet-systemen.

De Albanese overheid draagt niet alleen een verantwoordelijkheid voor het feit dat ze haar burgers heeft laten beroven, maar gelijktijdig heeft ze Albanië omgevormd tot een grote witwasserij voor het misdaadgeld. In Albanië waste men witter dan wit.

Na het ineenklappen van deze piramide-fondsen staat Albanië terug voor het niets. Europa weet niet wat het met deze staat van 3 miljoen mensen moet aanvangen.

Zo proper zijn de E.U. en de V.S. niet in dat gebeuren

Men kan zich de vraag stellen hoe het kon dat zo een systeem 4 jaar kan duren onder complete onverschilligheid van de internationale gemeenschap. Of was dit een verborgen bezoldiging aan Berisha en Co voor de geleverde diensten na 1992?

Ze heeft een corrupt staatsbestel verder boven water gehouden, zelfs als het toegestroomde E.U.-geld voor de opbouw in private geldkoffers verdwenen was. Ze heeft haar uitverkoren president, Berisha, gesteund en aangeprezen als democraat, ondanks dat er van stabiliteit, mensenrechten en democratie geen sprake was. Berisha was zo de publieke hoer van het westen.

Op de E.U.-bijeenkomst in Apeldoorn heeft men zich beperkt tot het zenden van enkele waarnemers of raadgevers naar Albanië, om te kijken hoe nog een heidebrand moet geblust worden, en hoe men de E.U.-meubelen ter plaatse kon redden. Verder moet men de Albanesezen op het hart drukken dat ze hun verantwoordelijkheid moeten opnemen om de uittocht te verhinderen. De E.U.-boot is vol, bijgevolg kan er geen sprake zijn nog uitwijkingen op te nemen.

Strikt genomen heeft de Europese Unie als unie geen militaire en technische mogelijkheden voor een militaire operatie. Alle landen van de E.U. zijn trouwens ook druk bezig om hun uitgaven te beperken daar zij absoluut de normen van Maastricht willen halen, zodat ze er niet aan denken om de geldkraan richting Albanië verder open te draaien. Zo is Albanië veroordeeld het armste land te blijven - met een Bruto Nationaal Product van 360 \$ per inwoner.

Berisha de gekoesterde zoon van het westen

De Albanese president is het type van een opportunist zonder scrupules. Hij is een gewezen communist met een verantwoordelijke functie in de communistische partij-organisatie van de geneeskundige faculteit. Hij wil alleen heersen en alle contestatie omtrent zijn manier van regeren onder tafel vegen. Een man die het land beheert alsof het zijn privé eigendom is, daarin gesteund door West-Europese landen. De regeringspartij drukte in het parlement een voor hem op maat gesneden meerderheidskieswet door, mede dank zij financiële en raadgevende steun van de Konrad Adenauer Stiftung.

Regelmatig vliegen tweederangspolitici uit de E.U. - vooral uit middens van de E.V.P., Duitsers uit de CDU/CSU en Italianen - naar Albanië om zich met Berisha te laten fotograferen, en betuigen zo publiekelijk hun steun aan hun gekoesterde "democraat". Zo vereerde Leni Fischer, de CDU-politicus, hem met een bezoek waarbij zij verklaarde dat ze voor Duitsland een gelijkaardige kieswet wenste zoals de Albanese, om te verhinderen dat mensen van P.D.S. zitting zouden hebben in de Bundestag. Leni Fischer die ook voorzitter is van de parlementaire vergadering van de Raad van Europa geeft zo Albanië en Berisha het officiële getuigschrift van democratie.

Verscheidende Europese politici heb-

ben ook aan de verkiezingscampagne van Berisha en zijn "Democratische Partij" deelgenomen, en er het woord gevoerd, o.a. Klaus Frankx, C.D.U.-lid van de Bondsdag, Klaus Bühler CDU, de Zwitser Dumeni Columberg en uit 't Verenigd Koninkrijk lord Finsberg. Voor Berisha is dergelijke steun van West-Europese politici belangrijk, niet alleen omdat ze in hun reiskoffer financiële steun meebrengen, maar vooral ook omdat dergelijk optreden een democratisch image creëert. Zelfs de Italiaanse president Scalfaro betoonde enkele dagen voor de laatste verkiezingen zijn steun aan Berisha toen hij verklaarde: "Albanië heeft een geneesheer nodig om een gezonde natie te worden, het heeft er een gevonden in de persoon van Berisha". De ironie is dat het Italiaanse Staatsblad in volle Albanië-crisis, de toekenning publiceert door Scalfaro aan Berisha van de titel en het ereteken van Ridder van het Grote Kruis, en de medaille voor "verdienste" van de Italiaanse Republiek.

In 1992 verkondigde Berisha dat hij de Sigurimi en de Albanese veiligheidsdiensten grondig gaat hervormen. Hiervoor kreeg hij belangrijke bedragen van Duitsland en de V.S. om zijn eigen veiligheidsdienst Shik uit te bouwen. Zoals aanbevolen door zijn westerse vrienden plaatst hij daar zijn eigen mensen. Zo schiep de Albanese peetvader zijn eigen pretorianen. Het is ook algemeen geweten dat de mensen van de Shik goede banden hebben met de Italiaanse maffia en westerse geheime diensten.

Om haar steun aan Berisha aanvaardbaar naar buitenuit te maken, staafde het westen haar keuze met de bewering dat de regio van de zuidelijke Balkan zeer explosief is, dat de problemen onderling verbonden zijn zodat het wegnemen van een mikado-staafje hier een instorting op een andere plaats veroorzaakt. Berisha is misschien in hun ogen niet zo democratisch, maar het westen kon op hem rekenen om een zekere stabiliteit in Kosovo en Macedonië naar hun zin te houden. Wat hij in zijn eigen land uitspookte was van ondergeschikt belang. Het was voor het westen een ver van mijn bed show.

De explosie kwam niet in Kosovo of Macedonië maar wel in Albanië zelf, waardoor het ganse geopolitieke gefluister als zuivere onzin werd blootgelegd. De Amerikanen hebben trouwens zelf deze ontwikkeling zien aankomen en hun betrekkingen met

Berisha laten verkoelen. De E.U., vooral Duitsland en Italië, hielden hun nauwe banden met Berisha op een hoog peil uit angst voor vluchtelingenstromen. Deze beweging zou kunnen op gang komen mocht hij de Albanezen in Kosovo of Macedonië beïnvloeden om er de spanningen met de lokale autoriteiten op te drijven.

De wensdroom van Berisha en Co is lid te worden van de NAVO. Om dit doel te bereiken wilde de machthebber van Tirana niet dat de dagdromerij van een groot-Albanië de toegangsdeur tot dit militair verbond gesloten zou blijven. Om haar Bosnië-politiek niet in gevaar te brengen dekte het westen de inbreuken op mensenrechten en verkiezingsfraude toe met de mantel van begrip voor het gebrek aan ervaring en aan democratische traditie, m.a.w. Berisha bleef de man van het westen. Dit was in feite een blanco-check waarachter hij zich kon verschuilen om zijn repressie en uitverkooppolitiek verder te zetten. Berisha is tot heden voor het westen het ideale uithangbord om in dit land haar geopolitieke en strategische doelstellingen door te drukken, en een vaste voet in huis te hebben. Maar in werkelijkheid draagt dit westers beleid niet bij tot stabiliteit.

De regering in Tirana en de democratische partij hebben nog niet aanvaard dat men in een democratisch bestel andersdenkenden moet aanvaarden. Daarom leidde de regeringspolitiek naar intolerantie en inbreuken op het maatschappelijk leven. Dat vele Albanezen met deze ontwikkeling niet akkoord gingen kon men onder meer vaststellen aan het groot aantal intellectuelen dat de voorbije maanden brak met de democratische partij en zich gingen organiseren in de democratische alliantie tegen de politiek van Berisha.

De ineenstorting van de piramidefondsen is in feite maar de top van de ijsberg. De ijsberg zelf is de opgestapelde ontevredenheid en volkswoede over de plundering van het land sedert de laatste verkiezingen.

De stoom onder controle houden

De hoofdbekommernis van het westen is de stoomaflaat van de Albanese drukketel onder controle te houden. Meer bepaald gaat het om het vermijden dat duizenden Albanezen hun land verlaten in de hoop in het buitenland

meer geluk te hebben om in een degelijk levensonderhoud te voorzien.

Het westen, en zeker bepaalde E.U.-landen, willen vermijden dat door de toestroom van Albanese gelukzoekers de etnische en sociale spanningen in hun land zouden oplopen. Ze willen echter vooral vermijden de bijkomende kosten voor de opvang te moeten bekostigen, waardoor het nog moeilijker zal zijn het zo begeerde toegangsticket voor het Euro-orkest te krijgen. Het is voor hen geen zorg hoe Berisha verder regeert en hoe de opgelichte Albanese burgers terug aan hun afgetroegelde geld komen.

Onze westerse bewindslui hebben geen afkeuring of kritiek aan het adres van Berisha. Men hoort niets om de oplichters te vervolgen, die reeds lang de Albanese puinhoop hebben verlaten en zich gesetteld hebben in de E.U.-landen. Nochtans zijn de namen van deze oplichters gekend. Ze ondernemen ook weinig of geen pogingen om Berisha duidelijk te maken dat stabilisatie en ontspanning het best gediend zijn met zijn ontslag, en het houden van nieuwe verkiezingen. Ze willen hun meubilair redden en Berisha behoort duidelijk tot de inboedel. Sedert het verdwijnen van het post-Hoxha-regime kostte Albanië reeds 16 miljard fr. hulp. Per hoofd van de bevolking is dat het hoogste bedrag van alle geld dat naar Oost- en Centraal-Europa is gegaan. Men heeft deze fondsen zeker niet gegeven voor de schone ogen van de Albanezen.

Sommige West-Europese leiders denken dat men de stoom beter zou controleren wanneer men een militaire of politionele interventie onder humanitaire vlag zou op gang brengen. Dat werd met zoveel woorden geopperd door de E.U.-missie o.l.v. Nederland na hun onderhoud met Berisha: naast de humanitaire bijstand was er ook nood aan het inzetten van politionele troepen uit de E.U. om de vrede te herstellen en de Albanese politie terug op poten te zetten. Ook Carl Bildt, de E.U.-vredestichter in Bosnië, is deze mening toegedaan.

De vraag is of men hier met dergelijke ingrepen niet meer oog heeft voor het redden van onze-man-ter-plaatse, Berisha, en dus het verzekeren van de geopolitieke positie van de E.U.? Een andere vraag betreft de rechtsbasis waarop het westen een dergelijke militaire politionele interventie aan de buitenwereld gaat verkopen.

Wie mag wanneer interveniëren ?

Men wil de indruk wekken alsof de O.V.S.E. of de E.U. over een eventuele militaire interventie kan en mag beslissen onder de vlag van humanitaire bijstand. Het internationaal volkerenrecht zet aan dit beslissingsrecht beperkingen en regels. Deze niet eerbiedigen komt neer op een rechtsbreuk.

Het V.N.-charta in de artikelen 39 - 41/42 wijst op het alleenrecht van de V.N.-Veiligheidsraad om te oordelen over de noodzaak van het opleggen van militaire dwangmaatregelen. Daar de V.N., zoals het in haar charta voorzien is, niet over een eigen militaire infrastructuur beschikt, blijft de uitvoering van dergelijke besluiten een zaak van haar leden.

Volgens art.58 kan zo een opdracht, besloten door de V.N.-Veiligheidsraad, ook aan regionale organisaties overgedragen worden. De O.V.S.E. zou eventueel een dergelijke vredestroep kunnen in leven roepen, op voorwaarde dat ze wat het inzetten betreft, de toestemming van de V.N.-Veiligheidsraad krijgt.

De WEU heeft zich in het kader van de Petersberg-verklaring van 1992 het recht toegeëigend om in crisissituaties buiten de E.U.-ruimte militair op te treden. Deze aanspraak staat op lemen benen en ontbreekt iedere internationale rechtsgrond.

Het internationaal volkerenrecht staat geen zelfmandatering toe, en is ook van toepassing voor de NAVO. Het is niet van belang of de Albanese regering of president zelf om een dergelijke buitenlandse militaire interventie vraagt, daar Albanië niet het slachtoffer is van een aanval van buitenuit, en het land niet in oorlog is met een ander land. Want deze weg is er een om iedere militaire interventie in een land te rechtvaardigen onder een humanitaire vlag.

Voor Albanië is er geen oorlogspartij die de inzet van een vreemde strijdmacht rechtvaardigt, hier heeft men te doen met een volk in verzet tegen zijn politieke leiders. Een eventuele interventie kan men dan ook alleen maar zien als een poging Berisha van zijn ondergang te redden.

Antoine Uytterhaeghe
01.04.1997

Italië is de goede samaritaan

De operatie Alba heeft dan toch uiteindelijk de zege gekregen van de VN-Veilighedsraad (resolutie 1101 van 28/3 na vraag van de OVSE). Dit gebeurde op aandringen van Italië, dat liever de havensteden aan de Albanese kust ter plaatse wil controleren, om zo te vermijden dat een nieuwe golf van kandidaat-immigranten de Italiaanse zuidkust zou overspoelen.

(Een zeer humanitaire actie dus)

De troepen

Italië: 2500 infanteriesoldaten en para's.

Frankrijk: 1000 soldaten, gemotoriseerde eenheden en helicopters.

Griekenland: 800 infanteriesoldaten.

Turkije: 500-800 marine-manscapen.

Spanje: 450 gemotoriseerde infanterie.

Roemenië: 400 infanteriesoldaten.

Denemarken (huidig OVSE-voorzitter): 60 infanteriesoldaten.

"Hulpverleners vragen zich af waarom zij VN-troepen nodig hebben" (Herald Tribune 22/4)

De operatie bestaat in principe in het waarborgen van veilige voedseltransporten. Bij de soldaten is men praktisch onwetend over de precies inhoud van hun opdracht; ze hebben zeer vage orders gekregen, naar verluidt. Door al dat soldatengedoe en wapengekletter in de Albanese havensteden, is men verplicht geweest de levering en bedeling van 420 ton graan met 10 dagen uit te stellen, daar de haveninstallaties volledig bezig waren de soldaten-samaritanen te laten ontschepen.

Men kan zich dan ook vragen stellen over de hoogdringendheid van de voedselhulp, en de prioriteiten die deze militaire politionele troepen zich stellen.

De regionale WFP-leider (Wereldvoedselprogramma), Jean-Marie Boucher, verklaarde dat de Italiaanse troepen een veiligheid zijn, als ze bijstand verlenen als het nodig zou blijken. Maar hij verklaarde tevens dat er tot op heden (21/4) er nog geen gesprekken geweest waren met geen enkele militaire leider van de operatie Alba.

A.V.

Albanië in een notendop

oppervlakte : 28.750 km²

hoofdstad : Tirana

ligt aan de Adriatische Zee van de Joegoslavische grens tot de Baai van Vlore

middellands zeeklimaat

landbouwgrond : 26%

weideland : 15%

woud : 38%

andere : 21%

De bodem van het bergachtig binnenland is zeer arm, men doet er vooral aan veeleelt. Men verbouwt tabak, katoen en graangewassen in de vlakten.

Op de flanken van de heuvels zijn er olijven- en druivenaanplantingen.

De Albanese vormen een vrij homogene bevolkingsgroep, er is een Griekse minderheid.

taal: Albanese en afgeleide dialecten

religie: na het verdwijnen van het autoritaire Hoxha-regime werd de godsdienstvrijheid terug ingevoerd in 1989.

moslim : 70% van de bevolking

Grieks-orthodoxe kerk : 20%

katholiek : 10 %

Politieke partijen en organisaties

Democratische Partij : liberale strekking, voorstander van de vrije liberale markt.

Socialistische Partij : ontstaan uit de vroegere communistische partij, verdedigers van het principe van een democratisch socialisme, voorstanders van een geleidelijk aanpassingssysteem.

Democratische Alliantie : intellectuelen die zich niet akkoord konden verklaren met het politiek optreden van Berisha, en zijn partij verlaten hebben om zich te verenigen in een nieuwe politieke formatie.

Unie voor Mensenrechten

Republikeinse Partij

Vrouwenfederatie

Groene Partij

Centrale Raad van de Albanese vak-

bonden.

De hoofdstad Tirana telt 244.200 inwoners (1988), het land is opgedeeld in 26 districten.

Het land heeft een parlementair één-kamersysteem van 140 leden, die om de 4 jaar gekozen worden per algemeen stemrecht. Het parlement verkiest ook het staatshoofd, de president.

Geschiedenis

Tijdens het Romeinse Rijk was Albanië er een provincie van, onder de naam Ilyria. Daarna maakte het deel uit van het Byzantijnse keizerrijk. Tot de 15de eeuw maakte het deel uit van het Serbo-Bulgaarse koninkrijk. In 1431 kende het land de Turkse invasie maar bood hevige weerstand. 47 jaar later werd het door de Ottomanen dan bezet, die overgingen tot het opdringen van de islam.

In 1912 kwam het tot een grote volksofstand. Na het einde van WO1 werd de onafhankelijkheid een feit. Het is de Albanese president, Ahmed Zogu, die in 1927 met Mussolini een verdrag sloot, waardoor het land virtueel een Italiaans protectoraat werd. Een jaar later riep Ahmed Zogu, Albanië uit tot een koninkrijk. Albanië werd in 1939 door Italië bezet en Mussolini annexeerde het land.

De Albanese communistische partij organiseerde onmiddellijk het verzet tegen de Italiaanse bezetters, die in november 1944 uit het land verdreven werden. Op 11 januari 1945 werd de Albanese Volksrepubliek uitgeroepen. Bij de afscheuring van Joegoslavië uit de politieke invloedssfeer van de Sovjetunie, koos Albanië de zijde van Moskou.

Wanneer de Sovjetunie met de destalinisatie begon, verbrak Albanië de banden met Moskou, en knoopte nauwere betrekkingen aan met de Volksrepubliek China. Tirana brak ook met Peking bij het einde van de culturele revolutie en de politiek van Deng Xiaoping die naar een toenadering met de V.S. zocht.

Op het 8ste congres van de Albanese Arbeiderspartij werd het programma van de strijd tegen het V.S.-imperialisme en het sovjet-sociaalimperialisme aangenomen, waardoor het land zich nog meer isoleerde van de buitenwereld. Tot de bevrijding van het land van de Italiaanse fascistische bezetter in 1944, leefde 85% van de bevolking op het platteland, 53% was actief in de landbouw op hun eigen akker. In 1967 ging men over tot het collectiviseren en tot de vorming van coöperatieve agrobédrijven. Ramirez Alia werd staatshoofd na de dood van Enver Hoxha, en startte met een reorganisatie van de staat met de bedoeling Albanië uit zijn isolement te halen.

A.U.

Gender en Arbeid

De globalisering van de wereldeconomie verhoogt de vraag naar vrouwelijke arbeid. Jonge vrouwen in het zuiden vormen de belangrijkste industriële werkkracht op de wereldmarkt. In de maquilas in Latijns-Amerika produceren zij onze kleren en schoenen. Het artikel dat volgt is een verslag van de werkgroep 'Vrijhandelszones' met de getuigenissen van o.a. Zoila Lagos en Mercedes Gavarrete uit Honduras. De werkgroep kaderde in een seminarie rond arbeid en gender georganiseerd door NCOS-vrouwenwerking.

De 'maquilas' zijn confectie-ateliers waarin vrijwel alleen vrouwen werken. Het zijn fabrieken die vrijgesteld zijn van belastingen en zich sinds de Nafta-akkoorden met tientallen in de vrijhandelszones in Latijns-Amerika vestigen. Tegenover de werknemers hanteren zij een agressieve gedragscode waarbij de nationale en internationale arbeidswetgeving met de voeten wordt getreden.

Vrouwen

Het minimumsalaris bedraagt 5,5 dollar per dag en varieert dagelijks: wanneer het gestelde te produceren quota niet wordt behaald moeten er overuren worden gepresteerd om het minimumloon uitbetaald te krijgen. -"Bij protest werden de arbeiders gedurende drie uren vastgehouden in een koude kamer", zo vertelt ons Mercedes Gavarrete uit Honduras. Zij werkte drie jaar in verschillende 'maquila'-fabrieken. Ze werd een paar keer ontslagen omdat ze meewerkte aan de oprichting van vakbonden.

In deze ateliers werken in overgrote meerderheid vrouwen waarvan de leeftijd schommelt tussen 13 en 20 jaar. De meesten zijn afkomstig van het platteland en hun scholing is meestal beperkt. Zij werken aan een hoog arbeidsritme dat voortdurend wordt opgedreven: vroeger beginnen, geen etenstijd, verplicht zaterdagwerk. De arbeidsters werken temidden van stof, chemische producten en solventen zonder bescherming voor hun gezondheid en veiligheid. De maquilas zijn een bewijs van een racistische tendens de ongezondste productiemethoden naar de derde wereld te brengen. Vele van de chemische stoffen zijn toxines die in de oorspronkelijke landen zijn verboden. De vrouwen worden verplicht de pil te nemen. Indien ze zwanger geraken gaan ze een lening aan om abortus te betalen. De omstandigheden waarin dit gebeurt zijn zeer gevaarlijk voor de gezondheid van de vrouw en het sterftecijfer is zeer hoog (Bolivië 46% mortaliteit UNICEF/95). Dit is goedkoper dan de bevalling

te bekostigen in een kliniek. Er wordt slechts één-dagopname voorzien en bij niet betaling mag het kind niet mee naar huis. Vermits zij in uiterst ongezonde omstandigheden werken zijn er veel vroeggeboortes en misvormde babies.

Organisatie

Vermits binnen de fabriek vakbondswerking verboden is werken de vrouwen aan bewustwording en sensibilisering via de vrouwenorganisatie. Zoila Lagos uit Honduras werkt voor Momucla. Zij vertelt:

- "Wat deden wij? Wij stichtten een eigen organisatie van vrouwen: Momucla. Met de ervaring die we opdeden bij de huisbezoeken nodigden wij de vrouwen uit om na te denken over het belang van organisatie. We begonnen cursussen te geven over om het even wat, om hen aan te trekken: handwerk naaien, natuurgeneeskunde, voeding met soja, ... Tegelijk spraken we hen over de rechten van de vrouw, over geweld thuis, over de gezondheid van de vrouw, syndicale rechten... We begonnen steun te geven aan een vereniging van werkers waar we vroeger spraken over de problemen van de vrouwen. Zo zijn we er beetje bij beetje, stap voor stap op vooruit gegaan. Nu zijn er al verschillende syndicaten van vrouwen die in de fabrieken werken. We gaan verder om in groep over de situatie na te denken. We ondersteunen hen in hun strijd wanneer ze een fabriek bezetten, wanneer er een aanklacht moet gedaan worden wegens misbruik door een baas of omwille van ontslag. We verwijzen en begeleiden hen naar de rechtshulp van de volksorganisaties."

De traditionele vakbeweging denkt niet aan de specifieke problematiek eigen aan vrouwenarbeid in de maquilas. De genderfactor in deze informele sector is veel groter dan in de formele sector. Ook de verdeling van het werk in deze ateliers is sekse-gebonden: de mannen die in de maquilas werken zijn mechanicus, afdelingschef, opzichter. Zij krijgen de mogelijkheid zich bij te scholen in de Engelse taal om admi-

nistratief werk te verrichten. Vrouwen krijgen deze kans niet. Zij krijgen geen toegang tot de betere betaalde jobs en worden afgevoerd naar de arbeidsplaatsen met de meest repetitieve opdrachten.

De taak waarvoor de vrouwenorganisaties in Honduras komen te staan is veel omvattend: zij moeten enerzijds de vrouwen bewust maken van hun recht op onderwijs, technische vorming en gezondheid alsook hen losmaken van de traditionele man-vrouwpatronen. Vele arbeiders zijn afkomstig van het platteland waar traditionele man-vrouwpatronen sterk beleefd worden: vrouwen hebben geen recht op eigen mening, ze zijn totale gehoorzaamheid verschuldigd aan de man, ze worden seksueel onderdrukt.

Gezondheid

De maquilas vestigen zich in kleine dorpen en steden die de grote toeloop van mensen uit het platteland absoluut niet kunnen verwerken. Zo was een tiental jaren terug La Lopez gelegen in het noorden van Honduras een dorp met ongeveer 8000 inwoners. De bevolking bedraagt nu 65 000 inwoners waarvoor er onvoldoende schoon water, rioleringen en gezonde huisvesting is voorzien. De maquilas tozen hun gevaarlijke afvalstoffen in de straten en rioleringen zodat de omgeving sterk gepollueerd is. De gevolgen laten dan ook niet op zich wachten: huidziekten, kanker, menstruatiestoornissen, intoxicatie, vroeggeboortes, delinquentie, ondervoeding... De vrouwenorganisaties klagen de gevaren voor de gezondheid aan. Dat hier nog veel werk te verrichten is tonen ons cijfergegevens uit Mexico: het aantal maquilas liep daar in 1995 op tot 73,06% van het totaal aantal van de bedrijven. Het Mexicaanse Instituut voor Arbeidsgeneeskunde meldt dat er 400 000 bedrijven zijn en dat er slechts 570 dokters zijn die zich specialiseren in gezondheid en veiligheid op de arbeidsplaats. De overheidsorganen die verantwoordelijk zijn voor het opsporen van factoren die de gezondheid op de arbeidsplaats

bedreigen en pollutie van de omgeving moeten voorkomen bezoeken alleen de kantoren van de hogere kaders en nooit de werkplaatsen.

De situatie in de maquilas in Honduras gaat nu iets beter. Vrouwen uit de vrouwenorganisatie werken samen met de traditionele vakbond. In 11 fabrieken zijn er nu vakbonden die 4 CAO's hebben afgesloten zodat bij een recente fabriekssluiting toch 700 arbeiders volledig werden uitbetaald.

Het verdedigen van het recht voor man en vrouw op toegang tot onderwijs, gezondheid en arbeid is een dagelijkse moeizame strijd. Mannen en vrouwen moeten deze strijd samen voeren en bewust worden dat de traditionele opgedrongen man-vrouwpatronen een tweespalt is waarvan economie en politiek gretig gebruik maken. Genderanalyse is een wetenschappelijke werkmethode die onderzoek verricht naar de geslachtgebonden problematiek op alle terreinen van de samenleving. De vrouwen in de maquilas kunnen ervan meespreken. Hier is meer aan de gang dan alleen klassenstrijd in de traditionele zin van het woord. Vrouwen en mannen strijden niet alleen voor een menswaardig loon en respect voor arbeidsovereenkomsten maar zij klagen ook mishandeling en seksueel misbruik aan. Een belangrijke component werd hieraan toegevoegd: de strijd voor gezondheid binnen en buiten de maquilas.

De strijd tegen de uitbuiting moet op één zo breed mogelijke sociale basis worden gesteund. In 1995 werd in Mexico dan ook een Internationaal Netwerk van Maquila Werksters opgericht. Het is een eerste poging om de acties binnen en buiten de maquilas te coördineren. Het netwerk is een voorbeeld van oude en nieuwe vormen van organisatie van de arbeidersklasse, het leefmilieu, vrouwenorganisaties, internationale en anti-racistische bewegingen.

Marie-Jeanne Vanmol

Seminarie 'Vrouwenarbeid Globaal Genomen'

- Trade liberations and the rights of women workers; New ways of organizing for women in the maquilas. Mexico, by Carmen Valadez, Jaime Cora Women Working Worldwide
- The rights of women workers in the global economy, Angela Hale

De zestien geboden van de talibans

De dag na de inname van Kaboul (Afghanistan) op 27 december 1996 werden door de voorlopige regering van de talibans (godsdienststudenten) aan de bevolking een aantal regels opgelegd die reeds van toepassing waren in de regio's en steden die door de talibans werden bezet.

Sindsdien heeft het regime deze maatregelen nog verstrakt en heeft een commissie met als naam "Om het goede te bevorderen en het kwaad uit te roeien" officieel de zestien geboden die aan de bevolking worden opgelegd bekend gemaakt.

uit "Le Monde"

Hieronder volgen deze nieuwe regels, wellicht niet beperkt, die door de Maulawi (doctor in de theologie) Anayatulla Badagh, werden medegedeeld.

- Het is verboden aan de vrouwen te werken (met uitzondering van medisch personeel) of op straat te komen zonder van kop tot teen bedekt te zijn met de tchadie (sluier).
- Het is verboden aan de bestuurders van wagens vrouwen te vervoeren die niet van kop tot teen gesluierd zijn of gewoon de Iraanse tchador dragen.
Bij iedere overtreding zullen de bestuurders gestraft worden zoals tevens de echtgenoot van de vrouw die de wet miskent.
- Het is verboden videocassetten te bezitten en naar muziek te luisteren.
- Het is verboden zich te scheren of zijn baard in te korten. De personen die geen of weinig baard hebben zullen opgesloten worden tot hun baard zal gegroeid zijn tot de lengte van een hand.
- Iedereen is verplicht vijf maal per dag naar de moskee te gaan. Vijftien

minuten voor de aanvang van het gebed moet in de straat een koord gespannen worden om de gelovigen te kanaliseren.

- Het is verboden duiven of kwartels bezitten. De vogels die bij de particulieren zullen gevonden worden zullen de kop afgehakt worden. Deze maatregel is bestemd om weddenschappen te ontmoedigen gezien dit een spel is waarvoor Afghanen belangstelling hebben.
- Het is verboden aan kinderen om met vliegtuigen te spelen omdat dit de wedders zou kunnen beïnvloeden.
- Het is verboden drugs te gebruiken of te verkopen. De overtreders zullen geëxecuteerd worden.
- Het is verboden foto's te bezitten. Deze maatregel is bestemd om de afgoderij uit te roeien. De foto's van de overtreders zullen gescheurd worden.
- Het is verboden lang of half lang haar te dragen. Het haar van de schuldigen zal onmiddellijk afgeschoren worden.
- Het is verboden aan de geldwisselaars de toegelaten winst te overschrijden, kleine munten in grote om te zetten, te lenen of te ontlenen.
- Het is verboden vrouwenklederen te maken. De naaisters zullen opgesloten worden.
- Het is verboden de toverkunst uit te oefenen. De boeken van de tovenaars zullen verbrand worden en de overtreders opgesloten.
- Het is verboden op trommels te spelen, te zingen of te dansen op huwelijksfeesten. De schuldigen zullen aangehouden worden.

Aan dit alles moet nog toegevoegd worden wat deze zestien geboden niet vermelden en "normaal" van toepassing zijn: de amputatie bij diefstal, de steniging bij overspel en het sluiten van de meisjesscholen.

A.D.S.

■ **FAILLISSEMENT IN EUROPA:** Vergelijking tussen 1995 en 1996 in procenten: Denemarken (-22 %), Finland (-8,5 %), Noorwegen (-4,1 %) (geen lid van de E.U.), Nederland (-4,1 %), Groot-Brittannië (0,5 %), Zweden (+0,2 %), Italië (+0,5 %), Portugal (+1 %), Ierland (4,3 %), Zwitserland (4,4 %) (geen lid van de E.U.), België (5,7 %), Frankrijk (+8 %), Oostenrijk (14,1 %), Duitsland (15,5 %).

■ **GOKLUST:** In de voorbije negen jaar is in de V.S. gokken uitgegroeid tot de populairste vrijetijdsbesteding. De Amerikanen verliezen per jaar meer geld in casino's dan ze aan speelgoed kopen voor hun kinderen. 85 % van de gokactiviteiten hebben plaats in casino's die na 1990 zijn gebouwd, gokken in al zijn vormen is in de V.S. goed voor 500 miljoen dollar.

■ **AUTO ASSEMBLAGES IN VLAANDEREN:** De jaarlijkse productie bedraagt normaal Ford: 470.000; Opel: 300.000; Volkswagen: 200.000; Volvo: 165.000; Renault: 130.000.

Aantal werknemers: Ford: 13.500; Opel: 7.500; Volkswagen: 5.800; Volvo: 3.700; Renault: 3.700.

Omzet: Ford: 177 miljard frank, Opel: 74 miljard, Volkswagen: 74 miljard, Volvo: 90 miljard en Renault: 37 miljard. Meer dan 95 % van de productie wordt geëxporteerd. Men schat op 17.000 werknemers bij de toeleveranciers.

■ **EUROTUNNEL:** Men hoort de laatste tijd steeds meer beweren dat privé firma's beter en nauwkeuriger werken dan staatsondernemingen. Eurotunnel bewijst dat dit praat voor de vaak is. De constructie van de tunnel kostte tweemaal (534 miljard frank) meer dan oorspronkelijk voorzien was.

De 740.000 kleine aandeelhouders die, na een handige publiciteitscampagne werden op sleeptouw genomen betaalden bij de opening van de inschrijvingen in november 1987 een aandeel aan 210 fr. Op 24/1/97 was dit zelfde aandeel nog slechts 44,70 fr. waard.

■ **JAPAN:** De dominante rol van Japan in Azië is merkbaar sinds 1993. Het ministerie van buitenlandse zaken en industrie maakte bekend dat de Japanse ondernemingen op deze datum reeds 65 miljard dollar geïnvesteerd hadden in Aziatische landen. De Amerikaanse bedrijven bereikten slechts 38 miljard en de Europese 23 miljard dollar. In China bereikten de Japanse ondernemingen - deze via Hongkong niet inbegrepen, 4,4 miljard

dollar, het aantal gedelokaliseerde Japanse bedrijven, dus met filialen in Aziatische landen, was dus eigenlijk lager dan de Amerikaanse bedrijven.

■ **WALL STREET:** In 1996 werden de rijkste mannen van de wereld nog rijker. Phil Knight de schoenfabrikant, maakte een aanvullende winst van 13,5 miljard en de bankier Warren Buffet 7 miljard. Wat het patrimonium van Bill Gates betreft, de eigenaar van Microsoft, dit steeg met 29 miljard dollar en overtreft zelfs de budgetten van vele landen.

■ **PRIVE INVESTERINGEN IN ONTWIKKELINGSLANDEN:** Hierbij volgen de tien landen die, uit een pot van 258 miljard dollar, in 1996 het grootste deel van de privé investeringen ontvingen: Rusland: 3,6 miljard dollar, Turkije: 4,7 miljard, India: 8 miljard, Argentinië: 11,3 miljard, Thailand: 13,3 miljard, Brazilië: 14,7 miljard, Maleisië: 16 miljard, Indonesië: 17,3 miljard, Mexico: 28,1 miljard en China 52 miljard dollar.

■ **WINSTEN:** Dagelijks staat het patroonaan de klaagmuur. Deze heeft het dan over de hoge loonkosten en pleit voor de verlaging van de lonen als enig alternatief om de concurrentie het hoofd te bieden.

Flexibiliteit, inleveringen, herschikking, sanering en afvloeiingen zijn enkele van de nieuwe termen die aan de dagorde staan.

Om ook eens een andere klok te horen citeren we hieronder een aantal van de in voorbije weken gepubliceerde gegevens over de stijging van de winsten van enkele grote vennootschappen.

Compagnie de Suez: winst 5,15 miljard (4 miljard verlies in 1995).

Gemeentekrediet: + 13,7 %; Bacop: + 37 %, Delhaize: + 15,5 %; Fortis: + 16 %; Picanol: + 70 %; Electrafina: 24,3 miljard (5,3 in 1995); Kredietbank-Luxemburg: + 11,5 %; Deceuninck: + 29,6 %; Corona-Lotus: + 16 %; BMW: + 18,5 %; Generale Maatschappij van België: + 22 %; H.B.K. Spaarbank: + 10 %; C.B.R.: + 12 %; Generale Bank: + 10 %; Bayer: + 13,5 %; Rabobank: + 14 %; ABN-Amro: + 26 %; Gevaert: + 44 %; Ibel Holding: + 31 %. En zo gaat het verder.

Ondertussen gingen er, in het eerste trimester van 1997 niet minder dan 2.147 (+ 11 %) firma's failliet o.m. 140 in de kleinhandel, 151 in de groothandel 119 in de horeca en 93 in de dienstensector.

■ **WALT DISNEY I:** Het National Labour Committee (NLC)-Nationaal Arbeiders Comité, een Amerikaanse syndicale organisatie, wijst er op dat de lonen die door Disney betaald worden aan de Haïtiaanse kinderen om haar producten (kleden en gadgets) te maken slechts minder dan 60 % dekte van de vitale behoeften.

Het NLC, dat gesteund wordt door religieuze organisaties, wijst er op dat vele arbeiders in Port-au-Prince, met 60 fr. per dag een loon verdienen dat onder het levensminimum ligt.

Michael Eisner, de PDG van Disney verdiende in 1993 niet minder dan 203 miljoen dollar of 325.000 maal het loon van een Haïtiaanse arbeider.

Kritische aandeelhouders wezen er sindsdien op dat het uurloon van Eisner, d.w.z. 99.783 dollar gelijk staat met 168 jaren arbeid van een Haïtiaan.

Een resolutie waarin een einde gevraagd wordt van deze mensonterende situatie waarin producten in derde wereldlanden worden geproduceerd kreeg 8,5 % van de stemmen.

Betoging in Californië tijdens de Algemene Vergadering van de Disneygroep

■ **WALT DISNEY II:** Tijdens de jaarlijkse aandeelhoudersvergadering wist de voorzitter van de Disneygroep, ondanks luid protest, een verhoging van zijn "bescheiden loontje" te laten goedkeuren. Naast een basisloon van 750.000 (25,5 miljoen frank) krijgt Eisner nog de mogelijkheid om een pakket aandelen te verwerven voor een waarde van 195 miljoen dollar. Bovendien liggen voor Eisner nog miljoenen dollar te wachten aan bonussen. Het contract loopt van 1977 tot 2006 zodat Eisner gerust is voor de toekomst. Dezelfde Eisner is ondertussen als voorzitter een hevig voorstander van herstructureeringen en halftijdse jobs. (ads)

Storm over Kongo

Hoe de gebeurtenissen in Kongo verder gaan evolueren is vandaag nog moeilijk te voorspellen, toch niet in al zijn bijzonderheden. Eén ding lijkt echter duidelijk te zijn. Het Mobutu-tijdperk is voorbij.

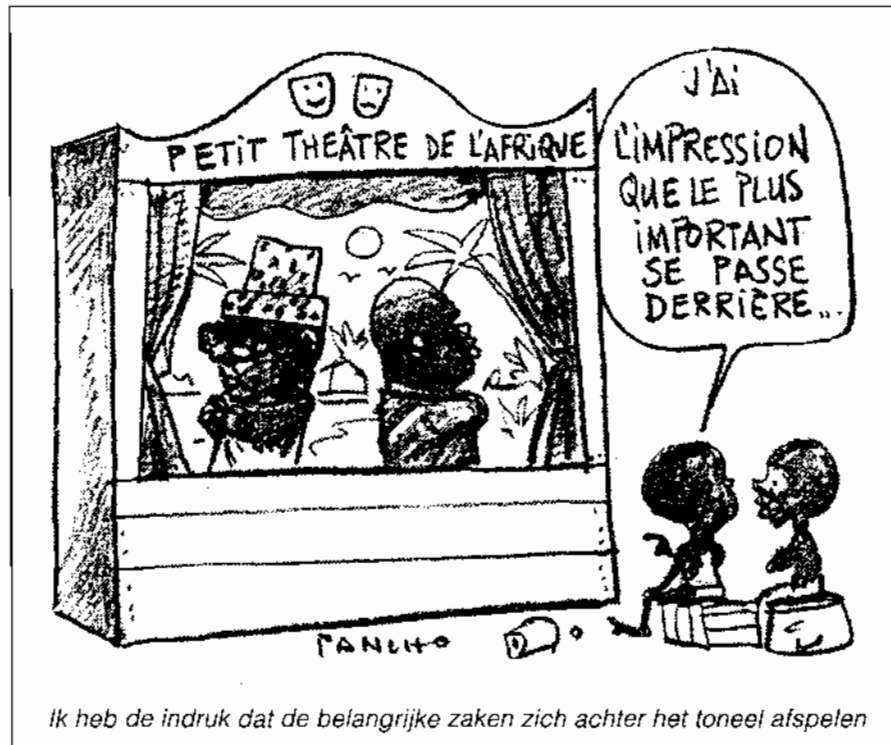
Troïka

Men wist al lang dat Mobutu regeerde bij de gratie van westelijke mogendheden en de Verenigde Staten. Er zijn nog wel hier en daar machten die het nog voor Mobutu opnemen, maar die krachten verzwakken met het uur.

De Verenigde Staten lijken besloten te hebben hun eieren bij anderen te willen leggen. Frankrijk heeft die evolutie willen afremmen maar mislukte. Daardoor verzwakte het Mobutu-regime nog meer, en dat bracht ook de officiële Belgische Kongo-politiek in sterke verwarring. Afwachten hoe de gebeurtenissen nu verder gaan verlopen, dat schijnt de boodschap te zijn. Ondertussen zijn de contacten met de mogelijke nieuwe machthebbers over Kongo toch al op gang gekomen, al is het maar om "humanitaire" redenen.

Jaren '60

De verzwakte gezondheidstoestand van Mobutu is maar een zeer bijkomstige oorzaak van het verval van zijn regime. Al lang werd door de Verenigde Staten uitgekeken naar iemand die Mobutu zou kunnen opvolgen. Maar binnen de Mobutu-clan is geen charismatische figuur te vinden. Die clan is te zeer gecompromitteerd door diefstal en corruptie. Dan maar uitgekeken naar een andere kant. Het oosten van Kongo heeft nooit de roep gekend pro-Mobutu gezind te zijn. In Oost-Kongo heeft de anti-Mobutu strekking altijd voortgeleefd. Daar zijn ook historische oorzaken voor. Het is in Kisangani dat Lumumba zijn politiek debuut maakte. Het is daar dat hij door de Belgen werd gearresteerd en dan weer vrij gelaten, om nadien op de Ronde-Tafelconferentie te Brussel te verschijnen. Na een korte tijd tot premier van Kongo te zijn verkozen werd hij vermoord. Lumumba werd uitgeschakeld maar zijn geest bleef voortleven, vooral in het oostelijk deel van het land. Het was geen toeval dat aldaar de opstand van de Simba's ("leeuwen" in Swahili) uitbrak, die door de westelijke mogendheden werd neergeslagen. Het vuur van de revolutie werd echter nooit gedoofd. Figuren als Gaston Soumailot en Laurent Kabila bleven er actief als "Lumumbisten". Een maquis bleef er altijd aanwezig met hoogten en met laagten weliswaar.

Het is dat feit dat de Cubanen in het jaar 1965 tot het besluit brachten dat de maquis van Kivu de gedroomde uitvalsbasis zou zijn om de anti-imperialistische strijd weer op te nemen. Zij vergisten zich deerlijk. De tijd was er niet meer rijp voor na de geleden nederlagen. Kabila kwam onder zware kritiek van de Cubanen te liggen. Hij was de schuld van de mislukking. Eigen kritiek hebben de Cubanen nooit gemaakt. Dat is dan weer een ander stuk geschiedenis.

Kabila's tweede leven

Het tweede leven van Laurent Desiré Kabila begon met de gewapende opstand in september 1996 van de Banyamulenge (zij van Mulenge). Het zijn afstammelingen van de Rwandese Tutsi's die sinds het begin van de 19de eeuw op de hoogvlakten en de heuvels van Zuid-Kivu leven. Door het Mobutu-regime onderdrukt barst de opstand open in 1996. De opstandige Banyamulenge riepen op het regime van Mobutu Sese Seko omver te werpen. Het is die opstand die Kabila een tweede leven bezorgde. Bij de Banyamulenge sluiten zich snel de oude Zaïrese maquisards aan, waarvan Kabila een soort middelpunt vormt. Zo ontstond de A.F.D.L.

(Alliance des Forces Démocratiques pour la Libération de Congo-Zaïre) met Kabila eerst als coördinator en dan vrij vlug als voorzitter.

Onder controle

Wat er verder gebeurde zal wel genoegzaam bekend zijn (en werd ook al de vorige nummers van Vrede uitgebreid behandeld - red.), zodat een herhaling ervan overbodig is. Op een zaak in die ontwikkeling is toch de aandacht te trekken, en dat is de ineenstorting van het Mobutu-leger, wat al een voldoende bewijs inhoudt voor de geestesgesteldheid in dat militair apparaat.

Wat de verdere ontwikkeling betreft beschikken we niet over het instrument die zulks kan verklaren.

We willen er toch op wijzen dat de Amerikanen al "vertegenwoordigers" hebben geïnstalleerd te Goma, waar zich ook regelmatig de tweede secretaris van de VS-ambassade ophoudt. Daaruit zouden we kunnen besluiten dat "de zaak", of Kabila en zijn ploeg, onder controle staan.

A. De Coninck.

Het neo-kolonialisme is dood, leve de mondialisering !

notities bij een gesprek met Ruddy Doom over de toestand in Zaïre-Congo

Hieronder krijgt u de weerslag van een gesprekje dat we hadden met professor Ruddy Doom van de Studievakgroep Derde Wereld van de Rijksuniversiteit Gent over de toestand in Zaïre. Dit had plaats op 11 april, toen Lubumbashi nog maar pas was ingenomen door de Alliantie van Kabila, en generaal Likiula tot premier was aangesteld.

Er is gepoogd zo weinig mogelijk te bewerken, maar woorden, zinnen en tussentitels vallen onder de verantwoordelijkheid van de schrijver van dit stuk. (GS)

Definitief einde van Mobutu

Mobutu zou het sowieso niet zo geweldig lang meer hebben kunnen uitzingen. Daar is vooreerst het feit dat hij als staatshoofd - niet als privépersoon - financieel droog is komen te staan. Erbovenop kwam de afzijdigheid en recenter de afwijzing vanwege de "internationale gemeenschap".

Kabila heeft van de algemene situatie (met een vermolmde staat en een direct belang van Rwanda-Burundi-Oeganda om stabiliteit in de buurlanden te hebben) kunnen gebruik maken om zijn agenda door te drukken. Het is duidelijk dat Museveni het beu was dat zijn gewapende tegenstanders vanuit Zaïre konden blijven opereren. En zowel Rwanda als Burundi wilden de gewapende Hutu-extremisten liever kwijt aan hun grenzen. Daar heeft Kabila zijn strijd kunnen op enten. Er deed zich zelfs een bepaald escalade-effect voor : de zogenaamde Katangese gendarmes uit Angola verschenen nu ook op het toneel. Al moeten we misschien toch ook wel zeggen dat Luanda hier twee vliegen in een klap treft : Angola raakt op een elegante manier van de Katangezen af, en anderzijds kan het precies daardoor Mobutu helpen een finale (?) klap te geven.

Je zou het zo kunnen stellen : Kabila is diegene die de reanimatie-machine van Mobutu zonder stroom zet.

Zes jaar democratisering ?

'De stekker uittrekken' is iets dat de klassieke oppositie blijkbaar niet heeft gekund. Tshishakedi en anderen hebben eigenlijk nooit echt iets gedaan tot ware verandering. Tshishakedi functioneert blijkbaar op zijn obsessie

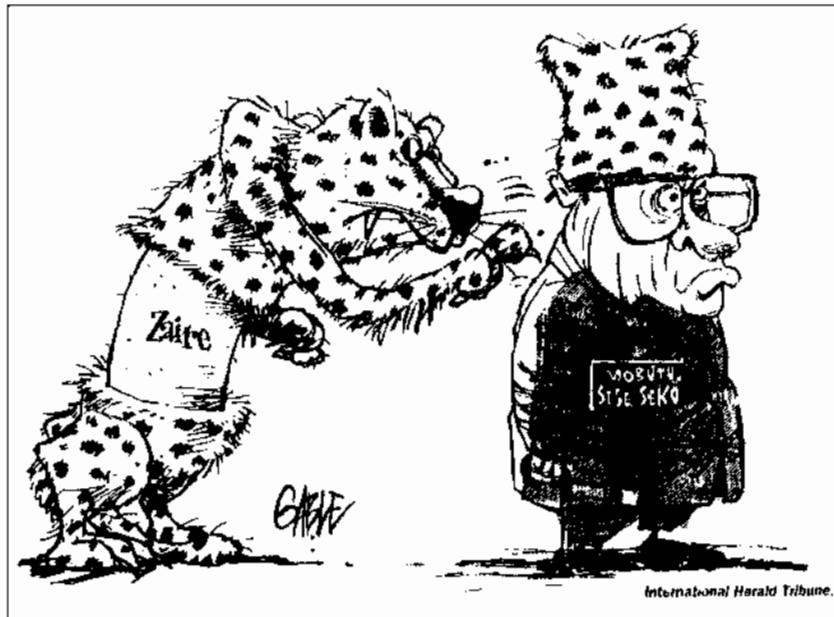
voor het premierschap en ook wel de drang naar macht. Ze waren als het ware "negatief geïntegreerd" in de hofhouding van Mobutu. De oppositie stond niet voor een ideologische breuk met Mobutu, niet voor bredere verdeling van de rijkdom. Door het privatiseren van de staatskas moest het baronnen-inkrimpen, en zochten de meesten een eigen weg. Vroeger had je een grote elite rond Mobutu tegenover de bevolking. Dat heeft zich gewijzigd naar Mobutu en een kleine elite tegenover een subelite en dat tegenover de bevolking. Mobutu's machtsuitoefening

van ergens komen. Sommigen zullen wel uit de diaspora terugkeren, maar de vraag blijft hoe 'anders' deze kaders uit het buitenland dan wel zijn.

Met Kabila krijgen we het definitieve einde van het neo-kolonialisme. Frankrijk blijkt nu stilaan te beseffen dat ze als 'wereldmacht' zijn uitgeteld. (Alleen hun atoombom houdt deze status nog hoog.)

Troepen in Brazzaville

In dit kader kan je ook de buitenlandse troepen in Congo-Brazzaville bekijken. Die zitten daar echt, geloof ik, voor het geval het misloopt en men de landgenoten zou moeten ontzetten. De V.S. hebben nog altijd hun Somalië-syndroom niet kunnen te boven komen. Bovendien zouden de republikeinen het Clinton bijzonder kwalijk nemen mocht er daar een V.S.-soldaat sneuvelen. Voor mij betekenen die troepen - en vergeten we niet dat de V.S. voorheen steeds via 'personne inter-

baseert zich dan op een militair apparaat en op clan-banden...

Kabila is op zich ook niet de grote garantie voor fundamentele verandering. Hij is een 'survivor', een overlever. Hij vocht mee met Museveni in Oeganda, hij vocht met Garang in Zuid-Soedan. Dit alles maakt hem nog niet tot bevrijdingsheld. Hij concreetiseert wel de hoop dat Mobutu nu versneld zal kunnen buiten gewerkt worden. Maar een land als Zaïre besturen is niet eenvoudig. Hij zal niet anders kunnen dan een deel van de oude klik overnemen : kaders moeten

posée' optrad - dat men duidelijk stelt dat de tijd voorbij is dat er alleen een Mobutu is, of dat er alleen een Tshishakedi is. Deze aanwezigheid houdt voornamelijk een signaal in voor de transnationale ondernemingen dat ze met gerust gemoed met Kabila sloop kunnen gaan.

De V.S.-aanwezigheid is ook tegen Frankrijk gericht dat geen kans meer zal krijgen een tweede opération turquoise op te zetten. De Belgen willen dan ook natuurlijk nog wat mee spelen maar helaas was er geen plaats meer in de herberg (werger : niet eens geen plaats in de herberg maar geen plaats op de tarmac). Ik geloof ook dat als

Boeken in Vrede

bibliotheeknieuwsbrief

driemaandelijks tijdschrift bibliotheek Jan Verwest

Vrede vzw Galgenberg 29 9000 Gent

tel 09 233 46 88 fax 09.233.56.78

mei '97 2de jaargang nr 2

afgiftekantoor Gent X

v.u. : Georges Spriet F.Bernierstraat 29 1060 Brussel

Ten geleide

Met deze nieuwsbrieven willen we u laten kennis maken met enkele recent verschenen boeken, die u ook kan vinden in de bibliotheek Jan Verwest. De boeken van de bibliotheek staan allemaal op computer, en kunnen worden uitgeleend, artikels en tijdschriften kunnen worden geraadpleegd...

Vrede heeft nu sinds kort ook elektronische post, en kan voor u gaan zoeken op internet.

Via het bibliotheek-computernet (cocos) van de NGO's kunnen we nakijken of collega's van andere documentatiecentra over voor u interessante informatie beschikken.

Kom gerust even binnen we helpen graag vinden wat u zoekt.

open elke dag van 13u15 tot 17u15

en op afspraak

Storm in de Kaukasus

Charles Van Der Leeuw heeft berichten samengebracht uit Azerbeidzjan, Armenië en Georgië. Hij is daarvoor te rade gegaan bij slachtoffers en overlevenden en heeft die aangevuld met eigen waarnemingen. Het boek zit boordevol informatie, maar hier en daar is het soms moeilijk om de draad tussen de gebeurtenissen terug te vinden. Het leest goed maar is slechts een eerste stap in de richting van verdere analyse.

De toestand in het gebied is wankel. De toekomst van de regio dreigt dramatisch proporties aan te nemen. De geïnteresseerde lezer in vredesvraagstukken heeft er alvast een hele boterham aan.

Wat mij belangrijk lijkt is het feit dat de auteur via een korte historische de diverse tegenstellingen die aan de basis kunnen liggen voor een oppervlakkige stemmingmakerij eerst verduidelijkt. De Kaukasus is getekend door oorlogen en moordpartijen op bevolkingsgroepen: heel wat materiaal voor degene die zich interesseert voor het dikwijls onterecht aanwenden van mythologische, historische en godsdienstige verklaringen. De auteur profileert zichzelf tegen een achtergrond van westerse prietpraat en al wil hij niet als

'blasé liberaal' werken, toch zijn er momenten waar een rabië anti-communisme snel dient ondervangen te worden, dixit de auteur. Zo zal hij steeds snel vermelden dat het communisme zeker geen patent heeft in verband met de besproken schandalen.

Delen van Joegoslavië, Slovenië, Servië, Macedonië, Albanië, kortom de ganse Balkan, Polen, de vroegere DDR-gebieden of de woon- en werkplaatsen van de Ossi's vormen net zoals de vroegere delen van de Sovjet-Unie met Rusland, de GOS en de Kaukasus een nabij liggend 'risico' voor Europa.

De basisgegevens zijn dikwijls verbonden met het verleden met onder meer het winstbejag en de kortzichtige belofes van Frankrijk en Engeland in het verleden, maar ook met de belangen van economische groepen uit Europa nu.

Extreem nationalisme, geloofsfanatisme, dualiteit (heel rijk - heel arm) vormen een voedingsbodem voor oorlog. Migratiebewegingen over Europa, vervreemding van burgers ten overstaan van de gevestigde eigenheid van staten en de aanwezige twijfel aan de waarde van bestaande inspraakmogelijkheden kunnen dan tegen een achtergrond van corruptie en schandalen de weg volledig openen voor militair geweld.

Kortom een boek dat gelezen dient te worden en waarrond verder kan gewerkt worden in de vredesbeweging.

Jean-Pierre Everaert

Charles Van Der Leeuw. Storm over de Kaukasus. uitgev. Babylon - De Geus 1997, 272 blz

Stappen naar de verte

Het boek brengt hulde aan het denken en werken van Leo Michielsens. De inleiding zegt in dit verband: hoe kunnen we beter hulde brengen dan samen te denken? En dat doen dan ook verschillende auteurs in hun bijdrage. Heel interessante lectuur.

Maar toch even focussen op het stuk dat Leo Michielsens zelf schreef. Het is uiteraard geïnspireerd op wat hij reeds voordien heeft gebracht. Hij heeft altijd de theorie verworpen van de 'crisis van het kapitalisme'. De tegenstellingen onderkent hij haarfijn (marginalisering van een deel van de

bevolking, maatschappelijke verloedering, verworvenheden van de arbeidersbeweging blijven niet gevrijwaard, ellende in de derde wereld, oorlog en bewapening, vernietiging van het milieu), maar het kapitalisme wist haar stagnaties steeds te boven te komen. De aangehaalde onoplosbaarheden worden echter hoe langer hoe onoplosbaarder, en hier schuilt inderdaad dan toch, aldus Michielsens, een begin van algemene crisis van het kapitalisme.

De centrale gedachte van Michielsens is het feit dat niet alleen de leiders maar de arbeidersklasse zelf sociaal-democratisch is. Er kunnen zich maar revolutionaire ontwikkelingen voordoen als dergelijk politiek bewustzijn er is ingebracht van buiten af. Volgens Lenin via de partij, maar voor Leo Michielsens heeft de communistische partij vandaag afgedaan, het is een verschijnsel van de 20ste eeuw, meent hij. Vandaag ziet hij in een eerste fase slechts een bescheiden plan. Een socialistisch perspectief in het bewustzijn van de arbeiders terugbrengen is de opdracht, maar verder dan een allereerste stap durft Leo Michielsens niet gaan: via wat hij de socialistisch strijdgroepen noemt, die geen eenheid vormen maar wel een geheel van anti-kapitalistische, socialistische krachten die op verschillende terreinen actief zijn. Hoe er naar een brede beweging kan worden gegroeid is op dit ogenblik niet te voorspellen: de praktijk zal het ons leren.

De kritiek van diegenen die zich niet laten vangen aan de heersende ideologie zal meer weerklank krijgen naarmate de impasse van het kapitalisme zich scherper aftekent. "Marx zei dat de mensheid de problemen maar oplost naarmate ze zich dringend stellen."

Georges Spriet

Stappen naar de verte, Leo Michielsens: leraar, marxist. red. Jan Debrouwere Acco Leuven Amersfoort, 1997 208 blz.

Armoede en sociale uitsluiting

Armoede en sociale uitsluiting zijn maatschappelijke verschijnselen. Toch staan de meeste burgers van ons land er niet lang bij stil omdat ze er niet rechtstreeks bij betrokken zijn. Deze die er nog niet mee in aanraking zijn gekomen ontvluchten het. Ze willen het niet zien, en om hun houding te rechtvaardigen leggen ze de schuld bij diegenen die reeds uit de maatschappelijke boot zijn gevallen.

Nochtans maakt armoede en uitsluiting deel uit van ons maatschappijbestel en het aantal burgers dat in armoede en van sociale bijstand moeten leven neemt in onze globaliserende wereld gestadig toe. Zo schatte men op de Habitat-II-conferentie van 1996 het aantal armen op 1,3 miljard, waarvan 70% vrouwen, op een wereldbevolking van 5,3 miljard. Dit cijfer stijgt ieder jaar met 25 miljoen. Meer dan 600 miljoen mensen leven in extreme armoede, 2/3 onder hen leven in Azië. Als de huidige trend zich handhaaft zal volgens de Unicef-prognose, het aantal verviervoudigen in de tijdspanne van een mensenleven.

Ook in de westerse landen neemt de armoede toe. In de V.S. is 14,5% ofte 39 miljoen burgers arm. In 1991 was dit 12,5%. In de E.U. schat men de armen op 53 miljoen, 19 miljoen werklozen. In de E.U. zijn 1,8 miljoen burgers dakloos. Volgens een V.N.-rapport zouden er op onze aarde 100 miljoen daklozen zijn, waarvan de meerderheid vrouwen. Volgens het *jaarboek 96*, telt ons land 75.000 bestaansminimumtrekkers. De regering mag dan nog zegebulletins

publiceren dat de werkloosheid lichtjes daalt, maar wanneer we de statistische ingrepen buiten beschouwing laten, moet men vaststellen dat steeds meer mensen beroep moeten doen op OCMW-bijstand en voedselbanken.

De auteurs vestigen er in hun boek de aandacht op dat deze problematiek in het "rijke België" meer is dan geldgebruik of uitsluiting van de arbeidsmarkt. Ze menen dat ook de hoge schuldenberg, de slechte huisvesting, de achterstellingen op school, het in gebreke blijven van de hulpverlening, bijdragen tot het leven in armoede. Het gaat voor de auteurs om het ontkennen van menselijke waardigheid en het ontzeggen van sociale basisrechten.

Ze tonen ons aan dat de armoedebestrijding meer en meer doorgeschoven wordt van het federale of nationale beleid naar de steden en gemeenten.

Dit vijfde jaarboek geeft ons een overzicht van de actuele toestand op alle domeinen waarmee de burgers geconfronteerd worden en waar zich armoede en uitsluiting kan aanbieden. Het boek geeft een overzicht van de ontwikkelingen in het beleid van de welzijnssector van ons land; het maakt een balans op van de twintig jaar werking van het OCMW en er wordt teruggekeken op 5 jaar activiteit van het Vlaams Fonds voor Integratie van Kansarmen (VFIK).

Verder komt er ook een standpunt aan bod van de vereniging van armen. Er is aandacht voor de problematiek met betrekking tot de mogelijkheid van uitsluiting in de gezondheidszorg, bij gehandicapten en asielzoekers.

Met dergelijke beschrijving van de armoede en sociale uitsluiting zoals ze in ons land een reëel feit is, kan niemand nog beweren het niet te weten, kan niemand er nog om heen.

Antoine Uytterhaeghe

*Armoede en sociale uitsluiting - jaarboek 96
Acco Leuven / Amersfoort*

Van zwarte zondag tot zwarte zondag

Jos Bouveroux begint zijn boek na W.O.II, schetst de politiek-economische ontwikkelingen van de laatste 45 jaar en komt zo in vogelvlucht terecht bij de eerste Zwarte Zondag, van 24 november 1991.

De spectaculaire veranderingen in stemgedrag en opkomst van extreem rechts worden uitgangspunt voor de vraag of dit een Vlaams fenomeen is, of dat gelijkaardige tendensen ook elders in Europa optreden. De verschillende (oude en nieuwe) politieke families worden besproken. Bouveroux bekijkt ze in hun typisch Vlaams/Belgische context en in telkens een ander Europees land. Tenslotte wordt ingegaan op de situatie die ontstaan is na de tweede (21 mei '95) Zwarte Zondag. De standpunten, problemen, hoop en ontgoochelingen van zowel Vlaamse als Waalse partijen worden opgesomd. Tenslotte vraagt de auteur zich af welke invloed de Europese eenmaking en de invoering van een Europese eenheidsmunt hebben op de heersende economische problemen. Hij is alvast voorstander van meer Europa, waarin ook sociale keuzes aan bod kunnen komen. Door wie en hoe deze keuzes gemaakt worden, vertelt hij er niet bij. Wel dat een afgeslankte en betaalbare versie van het Rijnlandmodel het enige realistische model is dat andere Zwarte Zondagen zal kunnen voorkomen.

Het boek behandelt heel veel op relatief weinig (232) pagina's en het kan dus ook niet anders dan oppervlakkig en

schetsmatig zijn. Wie alles weer eens kort en bondig op een rijtje gezet wil zien, kan er zeker in terecht.

Paula Burghraeve

Van zwarte zondag tot zwarte zondag, Jos Bouveroux. Icarus, 1996 ISBN 9002 20541 4, 234 blz

Srebrenica

De massaslachting die volgde op de Servische inname van Srebrenica moet gelden als de grootste oorlogsmisdaad in Europa sinds de Tweede Wereldoorlog. Tussen 6 en 16 juli 1995 namen de Serviërs het veilige gebied in, verdreven 23.000 Bosnische Moslim-vrouwen en -kinderen en namen duizenden Moslimmannen gevangen, die zij vervolgens vermoordden.

Dit boek heeft drie doelstellingen. In de eerste plaats heeft men de bedoeling gedetailleerd verslag te doen van de 'slag' om Srebrenica van 6 tot 11 juli en de daaropvolgende deportaties en massa-executies. Ten tweede wordt er gezocht naar een verklaring voor het feit dat de Bosnische Serviërs het veilige gebied Srebrenica aanvielen en zoveel Moslim-mannen systematisch wilden vermoorden. Ten derde tracht men te analyseren waarom de internationale gemeenschap deze Servische acties geen halt heeft weten toe te roepen.

De officiële verklaringen worden door hen verworpen en het gehele onderwerp wordt aan een kurkdroge analyse onderworpen, die nauwer aansluit bij de feiten. De hooggeplaatsten bij de VN en de hoogste Servische politici en officieren worden door hen als verantwoordelijk beschouwd voor dit tragisch incident.

In dit boek wordt o.a. betoogd dat het beleid met betrekking tot de veilige gebieden veeleer mislukte als gevolg van een tegenstrijdige morele impuls en een gebrek aan een collectieve wil aan de zijde van de internationale gemeenschap om (enige mate van) geweld te gebruiken. Dit als gedeeltelijk antwoord op de vraag hoe men zich effectief kon verzetten tegen de etnische zuiveringen. Men propageerde de instelling van veilige gebieden terwijl men niet bereid was de levens van de (Nederlandse) blauwhelmen op het spel te zetten bij de bescherming ervan.

Rest mij nog hierbij te vermelden dat het woord 'afschrikwekkend' aan betekenis heeft gewonnen, na het lezen van deze reconstructie.

Tijl Van de Putte

Srebrenica, reconstructie van een oorlogsmisdaad. J.W.Honig & N.Both. Het Spectrum, Utrecht, 270 blz

Red China Blues

De Canadese studente, Jan Wong, met Chinees bloed in de aderen, trekt op negentienjarige leeftijd naar China op het moment dat Mao nog de grote roerganger is. Op dat ogenblik zitten de VS nog volop in een oorlog met Viëtnam verwickeld. De geloofwaardigheid van het Westen zit op een dieptepunt. De redenering bij veel jongeren is identiek: als onze eigen regering tegen ons liegt, dan moeten hun vijanden wel de

waarheid spreken. In de dominotheorie is China op dat ogenblik de grootste steen. Ook Jan Wong geraakt geboeid door China en leider Mao. Zij schrijft zich in aan de Universiteit van Beijing, iets wat als westerling op dat ogenblik niet evident is. Net als de andere studenten helpt ze mee in de fabrieken en op het platteland en ervaart ze het harde leven. Ze leert er ook de enige Amerikaanse deserteur kennen die asiel heeft gevraagd in China. Na Mao's dood verbant de Chinese Communistische Partij officieel de Culturele Revolutie tot het verleden. Er komt een forse ideologische ommezwaai. Wong voelt zich verraden. Gedesillusioneerd keert ze het land de rug toe. Veel later, als correspondentente van een Canadese krant keert ze in 1988 terug. Ze verslaat de gebeurtenissen op het Tiananmenplein en maakt het woelige tijdperk mee van de kapitalistische hervormingen onder Deng Xiaoping. Een lijvige getuigenis van een (ooit) overtuigd Maoïste, maar die door de jaren beseft dat ook China's politiek beheerst wordt door leugens en machtsstijd.

Ludo De Brabander

Red China Blues. Jan Wong. Utrecht, Het Spectrum, 1997, 484 blz. 850 BEF

De Kroatische God Mars

De Kroatische God Mars kan beschouwd worden als een van die schitterende anti-oorlogswerken uit de Europese literatuur. Het boek bestaat uit een cyclus van zeven novellen. De auteur, Miroslav Krleža (1893-1981) schreef ze kort na de Eerste Wereldoorlog. Daarin brengt hij een synthese van de Kroatische geschiedenis. Met een bijtend sarcasme, heeft hij het over de in de oorlog gesneuvelde normen en waarden van de Europese beschaving. Maar het is ook een humanistisch pleidooi voor de rechten van het vertrapte individu. Dit boek overschrijdt het tijdperk waarin het geschreven is door de scherpzinnige visie op de menselijke existentie. De oorlog die Krleža beschrijft is nog altijd angstaanjagend dichtbij.

De Kroatische God Mars. Miroslav Krleža. Amsterdam, Prometheus, 1997, 363 blz, 695 BEF

Verdere aanwinsten (met korte inhoudsbeschrijving)

Oorlogstribunalen : recht of willekeur ?

Kristel Allewijn laat ons kennis maken met de moeilijke weg die het internationaal recht moet afleggen. De bonte verzameling aan internationale strafbepalingen zijn nog geen universeel geldend wetboek van misdrijven tegen de internationale vrede en veiligheid. Er bestaan ook geen centrale instanties voor opsporing, vervolging en bestraffing op inbreuken.

De auteur gaat vooral in op de ervaringen van de internationale "gelegenheden"-tribunalen; omdat deze in vergelijking tot nationale rechtscolleges een voorbeeldrol hebben in de vervulling van het internationaal recht. En ook omdat bij een

bespreking van een mogelijk permanent internationaal strafhof hun successen en tekortkomingen een rijke informatie-bron zijn, stelt K. Allewijn.

Oorlogstribunalen : recht of willekeur, Kristel Allewijn. Ipsis-brochure nr 89, Antwerpen 1996, 70 blz.

Etnische minderheden

De gesloopte muur van 1989 wordt op verschillende plaatsen weer opgetrokken. In Centraal- en Oost-Europa zoeken minderheden naar hun plaats in nieuwe staatkundige entiteiten. In een reeks van zeven bijdragen wordt onder meer ingegaan op conflicten en spanningen in ex-Joegoslavië, Rusland, Litouwen en Hongarije. Daarbij komen vragen aan bod als: de houding van de internationale gemeenschap, mogelijke evoluties en democratische mogelijkheden.

Wij waren hier het eerst. Etnische minderheden in Centraal- en Oost-Europa. Leuven/Dauidsfonds, 1996, 206 p. ISBN 90 6152 980 8

Ontwikkelingssamenwerking

Een publicatie van het NCOS waar getracht wordt een heldere inleiding te geven in de wereld van de ontwikkelingssamenwerking. Het eerste hoofdstuk geeft een mooi beeld van de verschillende visies op ontwikkelingssamenwerking. Verderop in het boek worden de instrumenten van ontwikkelingshulp opgesomd, gevolgd door een overzicht van de officiële Belgische instanties en het kluwen niet-gouvernementele organisaties die elk zo hun bijdrage willen leveren aan de Noord-Zuid samenwerking. Geslaagd in zijn opzet. *De wereld van de ontwikkelings-samenwerking. Jan De Mets, Erik Kennes, Melanie Schellens, Jan Van Criekeinghe (ed). Brussel/NCOS, 1996, 152 p. ISBN 90-71665-39-9*

Economie en Oorlog

In dit boek wordt gezocht naar de financieringsmechanismen van gewelddadige conflicten. Hoe zijn de conflictuerende partijen georganiseerd? Waar haalt men de middelen? Wat is de band met de

civiele maatschappij? Wat zijn de relaties met externe machten (grote mogendheden, maffia)? Aan de hand van de conflicten in Libanon, Koerdistan, Afghanistan, Cambodja, Bosnië, Liberië, Mozambique, Soedan, Peru en Columbia wordt gepoogd een antwoord te geven op al die vragen. Tenslotte wordt ook niet voorbijgegaan aan de mogelijke rol van de humanitaire hulp en het (voort)bestaan van oorlogen.

Economie des guerres civiles. Francois Jean en Jean-Christophe Rufin (ed). Parijs/Hachette, 1996, 589 p. ISBN 2-01-278788-6

Nigeria

Nigeria is de volkrijkste natie en belangrijkste olieproducent van Afrika. In België hoor je er maar sporadisch van. Wel dat het land een slechte reputatie. Nigeria kent een geschiedenis van opeenvolgende militaire regeringen en voortdurende politieke instabiliteit. De criminaliteit en corruptie scheren hoge toppen. In een dergelijk klimaat hangt voortdurend de dreiging van etnische conflicten boven het hoofd. De oorlog om Biafra ligt in dat verband nog vers in het geheugen. Marc-Antoine de Montclos werkte enkele jaren in Port Harcourt voor de Franse ambassade, voldoende om een mooie schets te geven van het land.

Le Nigeria. M-A de Montclos. Parijs/Karthala, Ibadan/IFRA, 1994, 323 p. ISBN 2-86537-466-1

Kernwapens

Pax Christi heeft een reeks van bijdragen verzameld die vertrekken vanuit een principiële houding die kernwapens verwerpt. De eerste bijdrage gaat in op de ethische dimensie van de problematiek gebaseerd op de leer van de katholieke kerk inzake kernwapens. In de twee volgende artikelen worden de Europese kernwapens doorgelicht. Vervolgens wordt een stand van zaken opgemaakt van de onderhandelingen voor een Algemeen Teststopverdrag. Aan het einde wordt een pleidooi gehouden voor een verbod op de productie van nucleaire splijtstoffen.

Het debat over de kernwapens

opnieuw actueel. Pollefeyt, De Tavernier, Burggraeve, Sauer, De Vrieze. Antwerpen/Pax Christi, 1996

Werkloosheid

De werkloosheid in Europa blijkt alsmat een groter probleem te vormen. In eerste deel wordt een profiel gegeven van zij die het slachtoffer worden van onze voorthollende economie: laaggeschoolden, slecht betaald onder een gebrekkig statuut. In een tweede deel wordt nagegaan welke maatregelen de verschillende landen van de EU nemen voor deze zwakke groepen in ons economisch systeem. Tenslotte wordt gekeken naar de mogelijke verdere evolutie.

Les bas salaires en Europe. Steve Bazen en Gilbert Benhayoun. Parijs/Presses Universitaires de France, 1996, 126 p. ISBN 2-13-047446-2

Duurzame ontwikkeling

Nog altijd richt het beleid zich in de meeste landen bijna uitsluitend op economische indicatoren. Agenda 21, het actieplan van de Rio-conferentie (1992) stelt uitdrukkelijk dat economische indicatoren niet volstaan om de evolutie naar duurzaamheid te meten. Daarom werkt een opvolgingscommissie al enkele jaren aan indicatoren voor duurzame ontwikkeling (IDO's) die de sociale, milieu-, economische en institutionele ontwikkeling weergeven. Het Vlaams Overleg Duurzame Ontwikkeling kijkt met argusogen naar dit proces. Agenda 21 is immers een politiek document waar bvb. heel wat dingen niet instaan. Neem de wapenhandel. Vandaar dat er dan ook geen indicator zal worden voor ontwikkeld.

Indicatoren voor duurzame ontwikkeling. Tussen valkuil en bruikbaar instrument. Brussel/VODO, 1997, 51 p.

samenstelling:

M.J. Vanmol

redactie: J.-P. Everaert,

A. Uytterhaeghe, L. De Bra-

bander, T. Van De Putte,

P. Burggraeve, G. Spriet

minister Derycke stelt dat hij een niet-neo-koloniale politiek wil volgen, dat ook echt zijn bedoeling is; dit is geen discours: Derycke hoopt echt dat de Belgen zelf Kinshasa zullen verlaten zodat het leger niet hoeft tussen te komen. Hij wil zeker politiek niet tussen komen.

Wereldkapitalisme

We zitten dus in een situatie dat de internationale gemeenschap Mobutu weg wil. Hij is niet meer functioneel, maar elke alleenheerser heeft zijn eigen agenda, zo ook Mobutu. Dus klampt hij zich nog vast aan z'n macht uit het verleden.

De Verenigde Staten willen stabiliteit. Mobutu kon dat allang niet meer garanderen. Met de geo-politieke devaluatie van Zaïre na de Koude Oorlog is stabiliteit de belangrijkste omgevingsfactor geworden voor de VS-beleidsmakers. Verwacht zeker niet dat de Verenigde Staten daar een groots Marshall-plan op zullen gaan zetten. Nee, Afrika moet naargelang de noodwendigheden, in het wereldkapitalisme kunnen worden ingeschakeld. Dat is wat op het spel staat.

Een mastermind-plan tegen de Bantoes ?

Er is helemaal geen monsterplan in uitvoering om een groot Hima-rijk te vestigen. Mogelijk zijn er wel individuen die daarmee spelen. Maar geen regeringsleider die dat in z'n achterhoofd heeft. Wat wel sterk mee op de agenda staat is de isolering van Soedan. Oeganda heeft daar zo zijn eigen redenen voor. En ook de V.S. hebben dit hoog op de prioriteitenlijst staan. Op de allereerste plaats omdat het een gevaar in zich houdt om Egypte te destabiliseren. De aanslag op Mubarak door vermeende Soedan-gesponsorde terroristen is men in Washington nog niet vergeten. Bovendien heeft men dit land gediaboliseerd, samen met Iran, dus worden vriendschappen daar ook in functie van gesteld. Niet dat Washington het fundamentalisme als zodanig overal weg wil - kijk maar naar Afghanistan.

In dit verband werd ook vaak gespeculeerd dat Kabila er op uit was om Zaïre te doen uiteenvallen. Hijzelf heeft altijd gesteld Kinshasa te willen veroveren. Maar wat zou er zo onaanvaardbaar moeten wezen aan een verdeling van Zaïre? Deze geografisch-staatkundige eenheid is toch een totale creatie van het kolonialisme. De grenzen zijn niet bepaald door enige bekommernis naar lokale bevolking of

Waarom stond en staat Zaïre op invallen ?

Het regime is vermolmd door z'n eigen fouten: corruptie, slecht beheer, ontbinding van de staatsfuncties qua gezondheidszorg en onderwijs, verrijking van een minderheid en kolossale miserie voor de rest. Zaïre is ook het slachtoffer van een gevaarlijk etnicisme. In een mozaïek van volkeren als Zaïre, bestaat dit etnicisme erin de etnische tegenstellingen systematisch uit te buiten om elke politieke oppositie en sociaal ongenoegen te counteren. Zo was er in 1992 de opkuis in het turbulente Shaba waar Hndur-zenden mensen verjaagd werden (naar Kasai) onder het voorwendsel dat ze geen autochtonen waren. Hetzelfde scenario deed zich in Kivu voor. Daar was het doelwit een belangrijk deel van de bevolking dat de fout had cultureel van Rwandese origine, van het Tutsi-volk te zijn. Daarop is men hen als vreemden gaan beschouwen, terwijl ze reeds zeer lang in die regio leven, al van voordat de huidige Zaïrese grenzen getrokken waren. Toen ze de nationaliteit kwijt waren, werden ze verjaagd, hun gronden en huizen geplunderd. Mobutu nam de macht in 1965, in een land dat verscheurd was door burgeroorlogen. Hij deed zich voor als de hereniger van het land, diegene die de civiele vrede kon handhaven. Vooral in de jaren '80 is de situatie scherp verslechterd. Zoals in zovele andere Afrikaanse landen heeft dat ook hier te maken met schuldenlast, afwezigheid van een werkelijk beleid voor economische ontwikkeling, de prijsdaling van grondstoffen en landbouwproducten. Vooral sedert '90, toen Mobutu gedwongen werd een democratische opening toe te staan, is hij de etnische kaart nog meer gaan spelen. In 1993-'94 als er Burundese en Rwandese vluchtelingenstromen in Zaïre aankomen, wist Mobutu hen te gebruiken om via volkerenhaat elke oppositie te breken.

J.P. Chrétien in
Humanité Dimanche

natuurlijke leefgebieden. Ze zijn enkel een weergave van de toenmalige krachtsverhoudingen onder de Europese koloniale machten. Bovendien kan dergelijk immens land onmogelijk sterk centraal geleid worden. Dat kon ook de koloniale tijd niet. Kijken we maar naar de grote autonomie en macht van de districtscommissarissen. Trouwens iedereen in Zaïre spreekt van federalisering.

Toekomst ?

Ik verwacht dat Kabila niet anders zal kunnen dan samen regeren met ex-baronnen van Mobutu.

De allergrootste uitdagingen zijn niet niks. Er is de armoede. Er is het feit dat de bevolking twee generaties lang geleefd en opgegroeid is onder het devies van "débrouillez-vous", beredder u maar. Dat wordt niet eenvoudig om die mentaliteit om te schakelen. Er is absolute nood aan een plan om op korte termijn een zo groot mogelijk deel van de bevolking aan een aanvaardbaar levensniveau te helpen.

Niet het houden van verkiezingen is prioritair. Wat nodig is is een perspectief dat de bovenvermelde problemen opgelost kunnen worden, dat er bereidheid is opnieuw te beginnen. Verkiezingen komen maar in tweede instantie nadat het levenspeil is kunnen opgekrakt worden.

Kabila erft een land zonder structuur, zonder staatsinkomsten, zonder staat, zonder normale economie.

De internationale gemeenschap zal blijk moeten geven van gezond verstand, directe hulp om de basisproblemen op te lossen. De ervaring leert ons daar echter weinig positiefs over. Kijk maar wat men zoal niet ging doen aan de ongelijkheid en de problemen in het Midden-Oosten na de Golfoorlog, en de praktijk... of kijk naar Mozambique... Structurele aanpassingprogramma's kunnen er niet komen want er is niks meer om te heroriënteren, te snoeien. Het land heeft in de eerste plaats geen behoefte aan grote infrastructuurwerken als autosnelwegen of spoorwegen. Er moet duidelijk gekozen worden voor de lokale ontwikkeling. De kleine infrastructuur moet voorop staan: toegang tot voedsel, tot onderwijs, tot sanitaire zaken.

Dergelijke weg kan Laurent-Desiré Kabila 'gewenst' (desiré) houden bij de bevolking, wat al zeer lang niet meer het geval is voor Desiré Mobutu.

Op het ogenblik dat deze lijnen geschreven worden is het nog niet duidelijk hoe de politieke situatie in Kinshasa zal evolueren. Mobutu zou bereid zijn (?) Kabila te ontmoeten in Zuid-Afrika, maar van zijn kant laat de leider van de Alliantie er geen twijfel over bestaan dat dergelijke gesprekken uitsluitend kunnen handelen over het opstappen van Mobutu. De cruciale vraag hierbij is dan of er een politieke oplossing zal worden bereikt voordat de troepen van Kabila Kinshasa bereiken. De buitenlandse troepen staan klaar aan de overkant van de Zaire-stroom om tussen te komen. Elk van de landen (V.S., Frankrijk en België) heeft daar zowat zijn eigen agenda.

Met Kabila aan de macht lijkt de mogelijkheid te groeien dat er opnieuw een maatschappij zal worden opgebouwd in Congo-Zaire: met aandacht voor onderwijs, gezondheidszorg, lokale infrastructuur. De ontginning van de rijkdommen zal wel in handen blijven van multinationals (De Société Générale nog mede-eigenaar van mijnen in Shaba-Katanga onderhandelde reeds met Kabila, net zoals andere Canadese, Amerikaanse en Zuid-Afrikaanse mijnconcerns); het is daarbij vandaag onduidelijk in welke mate hij de economische rooibouw echt zou kunnen beperken. Wel is de hoop groot bij vele Zairezen dat er nu eindelijk een einde komt aan de persoonlijk verrijking van de baronnen van het regime, en aan de repressie tegen de bevolking. (GS)

Zaire

45 miljoen inwoners, zowat 200 etnieën op een gebied van 2,3 miljoen km²
hoofdstad: Kinshasa

BNP per inwoner: 230 dollar (1990)
buitenlandse schuld: 11 miljard dollar
talen: Frans (officiële taal), Swahili, Shiluba, Kikongo en Lingala

leger: 49.100 soldaten (incl. gendarmerie)

paramilitairen: Gendarmerie 21.000, Garde Civile 19.000, Presidentiële Garde 10 à 15.000

president: Mobutu Sese Seko (sedert 1965)

Rwanda

8 miljoen inwoners, tutsi, hutu en twa op 26.340 km²

hoofdstad: Kigali

BNP per inwoner: 250 dollar (1992)
talen: Kinyarwanda (officiële taal)
Frans, Engels, Swahili en Watutsi
buitenlandse schuld: 873 miljoen dollar (120 \$ per inw.)

leger: 12.000 vnl samengesteld door FPR

president: Pasteur Bizimungu (FPR)

Burundi

6,3 miljoen inwoners, tutsi en hutu, op 27.830 km²

hoofdstad: Bujumbura

BNP per inwoner: 210 dollar (1992)
talen: Frans (offic.) Rundi, Kirundi, Swahili

buitenlandse schuld: 1 miljard dollar (176 \$ per inw.)

leger: 7150 manschappen en 1500 gendarmes en Maritieme Politie.

president: Pierre Buyoya (staatsgreep 1996)

Oeganda

21 miljoen inwoners op 236.040 km²

hoofdstad: Kampala

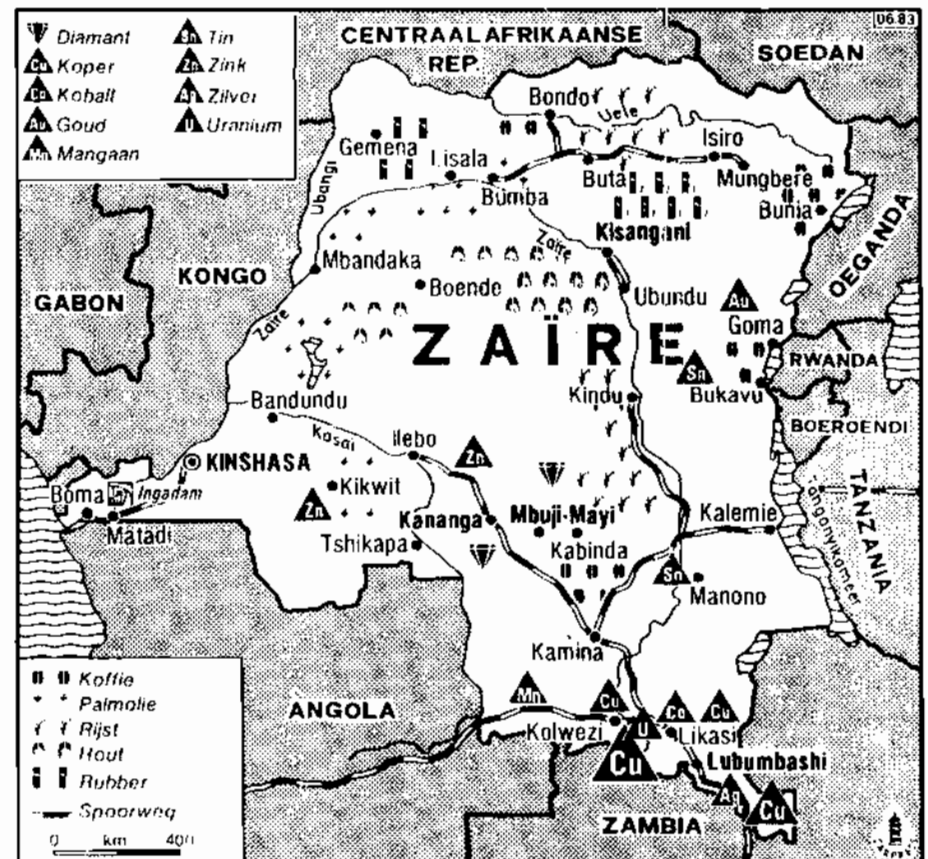
BNP per inwoner: 170 dollar (1992)
talen: Engels (offic.), van de lokale

talen zijn de meest verspreide Swahili en Luganda

buitenlandse schuld: 3 miljard dollar (171 \$ per inw.)

leger: 60.000 manschappen (1993)

president: Yoweri Museveni (sedert 1986)

Rijke ondergrond

Zaire is tezamen met Zuid-Afrika een van de Afrikaanse landen die over een buitengewone rijke ondergrond beschikken. Deze rijkdommen zijn voornamelijk in drie provincies geconcentreerd in het oosten van het land, die geheel of gedeeltelijk in handen zijn van de Alliantie.

Ruw geschetst gaat het om goud in Kivu, diamant in Kasai en koper en kobalt in Shaba. De jaarlijks diamantproductie werd in 1996 geschat op 13 miljoen karaat. De koperproductie, in belabberde toestand, bracht nog jaarlijks 32 miljoen dollar winst op, en Zaire bezit grote haast onontgonnen ertslagen. De kobaltproductie van Zaire is goed voor 20% van de wereldproductie en brengt jaarlijks 100 miljoen dollar op. Deze natuurlijke rijkdommen werden voor een groot deel geplunderd uitsluitend ten voordele van de Mobutu-clan.

De rebellen stellen zich garant voor de mijnactiviteiten, en maken een eind aan de plundering.

De Tobintaks als alternatief?

In 1972 toen de financiële markten ten prooi waren van allerhande schommelingen, stelde de Amerikaanse econoom en Nobelprijs, prof. James Tobin, een nieuwe oplossing voor. Het taxeren van de internationale financiële transacties.

Bij alle Europese monetaire crisissen, in 1992, in 1993 en 1994 (o.m. bij de ineenstorting van de Mexicaanse peso) werd dit voorstel herhaald.

De Tobintaks werd eveneens in 1994, tijdens de sociale top in Kopenhagen, door de toenmalige president Mitterrand als een alternatief vooropgesteld. In 1995 wees de bank voor internationale reglementen er op dat de financiële transacties oplopen tot 1.300 miljard dollar per dag (tegen 18 miljard in de jaren 70). (1)

In vergelijking bedraagt het jaarlijks bedrag van de internationale handel van goederen en diensten 4.300 miljard dollar. Prof. James Tobin heeft er steeds op gewezen dat de speculanten een destabiliserende invloed uitoefenen op de markt. Als voorbeeld geeft hij het geval van George Soros die 1 miljard dollar per dag verdiende door te speculeren op het Britse pond.

James Tobin berekende dat een taks van 0,25 % op de financiële transacties 290 miljard per jaar zou opbrengen, een taks van 0,1 % 166 miljard dollar en zelfs een taks van 0,05 % toch nog ruim 100 miljard dollar.

Voor de geïndustrialiseerde landen zou dit, op basis van de laagste taks, toch nog ± 80 miljard dollar opbrengen die, volgens Tobin, de regeringen zouden kunnen ter beschikking stellen voor internationale organisaties, de strijd tegen de armoede, voor verbetering van het milieu e.a. opdrachten.

De belangrijkste tegenstand tegen dit project komt echter van de regeringen die blijven zweren bij de "grote liberale principes" en dit ten koste van de belangen van de meerderheid van de bevolking.

Het project van James Tobin bewijst, zelfs in onze kapitalistische wereld, dat er alternatieven bestaan tegen de sociale afbraakpolitiek die nu door alle westerse regeringen gevoerd wordt. (ads)

(1) Voor een dollar uitgewisseld voor de wereldhandel telde men in de jaren dertig twee dollar ingezet in de deviezenmarkt. Deze verhoudingen groeiden van 1 naar 9 in 1974, van 1 tot 34 in de jaren tachtig en 1 tot 83 in 1993.

Cuba en de Europese Unie

De Europese Unie is, alhoewel ze zich

verzet tegen de Amerikaanse Helms-Burton wet die het dertig jaar oude embargo tegen Cuba verstrakt, dan toch door de knieën gegaan onder druk van de rechtse Spaanse premier José Maria Aznar. De E.U. wil blijkbaar met deze houding de V.S.-administratie het bewijs leveren dat haar verzet tegen de Helms-Burton wet alleen slaat op de gevolgen die deze wet heeft op de Europese ondernemingen en ze niet kan verdacht worden speciale sympathie te hebben voor het Cubaans regime.

In 1995 bedroeg de humanitaire en economische hulp aan Cuba vanwege de E.U. 30 miljoen ecu's waarvan 26 miljoen economische hulp.

In 1996 bedroeg deze hulp nog slechts 18,7 miljoen ecu's waarvan 15 miljoen humanitaire hulp.

Het ligt dus voor de hand dat de Europese Unie hier een dubbelzinnige rol speelt. Dit maakt een grondig verschil uit met Canada, Mexico en meerdere Latijns-Amerikaanse landen die weigeren te buigen voor de druk van de Verenigde Staten. (ads)

Ondertussen werd op 11 april te Brussel een akkoord afgesloten tussen de V.S. en de E.U. met betrekking tot Cuba.

Europa heeft besloten zijn klacht tegen de wet-Helms-Burton, die het heeft ingediend bij de Wereldhandelsorganisatie, op te schorten terwijl Washington zal aandringen bij het Congres opdat voor Europa de clausules van de wet zouden beperkt worden.

Europa is dus nogmaals door de knieën gegaan.

Privatiseringen

Volgens de Wereldbank werden sinds 1980 meer dan 2.000 openbare bedrijven geprivatiseerd in de ontwikkelingslanden. Op een totaal van 6.832 door de Wereldbank over de ganse wereld geciteerde bedrijven, meestal in de gewezen socialistische landen, waren er 4.500 alleen voor Duitsland. Het cijfer bedroeg verder 805 voor Oost- en Midden-Europa, 804 voor Latijns-Amerika, 373 voor Afrika, 122 voor Azië, 58 voor het Midden-Oosten en Noord-Afrika en 170 voor de landen van de OESO waaronder Noord-Amerika, West-Europa, Japan, Australië en Nieuw-Zeeland.

Deze cijfers behelzen slechts de openbare bedrijven die naar de privé sector werden overgeheveld maar niet deze die gewoon geliquideerd werden.

De meeste elementen tonen aan dat de operaties in het zuiden en het oosten werden uitgevoerd ten voordele van het westen en dat de multinationale ondernemingen en de rijke lokale elites de grote overwinnaars zijn.

Uit "Privé de public" "à qui profitent les privatisations?" van Gérard de Selys.

Frankrijk: 900 miljard voor duikboten

"Le Triomphant" de eerste van de vier nieuwe Franse duikboten is van stapel gelopen. Het is een van de grootste onderzeeërs die ooit door Frankrijk gebouwd werd.

Deze is bewapend met 16 nucleaire raketten met elk een half dozijn kernkopen T.N. 75 (die in 1995-1996 in Mururoa getest werden) en waarvan de vernietigingskracht van 150 kiloton gelijk staat met 10 maal de bom van Hiroshima.

Twee andere atoomduikboten "Le Téméraire" en "Le Vigilant" zijn in opbouw en zullen operationeel zijn in 1999 en 2002. De kostprijs van het geheel wordt geschat op 900 miljard fr. Aan dit bedrag moet dan nog 360 miljard toegevoegd worden voor het oppuntstellen van de nieuwe raketten M 51 die de andere raketten in 2010 zullen moeten vervangen.

Ondertussen is er geen geld voor onderwijs en gezondheidszorg (ads).

Vietnam: het mes op de keel

Washington en Hanoi hebben, voor de normalisatie van hun betrekkingen, op 7 april te Hanoi een akkoord gesloten waarbij Vietnam de spreiding van de schulden, voor een bedrag van 145 miljoen dollar, die destijds door het gewezen regime van Zuid-Vietnam werden aangegaan, overneemt.

Deze kwestie werd door de Amerikanen de voornaamste hinderpaal genoemd voor het afsluiten van een handelsverdrag tussen de V.S. en Vietnam.

Wat een schande. De Verenigde Staten die nooit één frank schadevergoeding betaalden voor de ontzaglijke verliezen aan mensen en goederen die zij tijdens de Vietnamoorlog aan het land toebrachten, zetten nu Vietnam onder druk, het mes op de keel, om Hanoi te verplichten de schulden van haar bondgenoten over te nemen. Zo doet men hen de bommen betalen die ze op hun hoofd kregen (ads).

De inzet van de vredesbeweging (deel 3): "De agressie-oorlog in Vietnam"

De inmenging van de VS in Vietnam dateert al van tijdens de Franse kolonisatie toen de VS garant stonden voor het merendeel van de oorlogsuitgaven van Frankrijk. Na de Franse nederlaag in Vietnam en de ondertekening van de akkoorden van Genève in 1954, zouden de Amerikanen definitief verwickeld geraken in het conflict.

Nog onder het bewind van Eisenhower beginnen de voorbereidingen voor een massale interventie om het dictatoriale regime van Diem te steunen. Miljoenen landarbeiders werden opgesloten om te worden heropgevoerd in de beruchte "Nieuwe Leven-Gehuchten".

Tegen het Zuid-Vietnamees regime bindt het Nationaal Bevrijdingsfront (NBF) en de Forces Armées Populaires de Libération (FAPL) de strijd aan. In 1958 begint de "zuiveringsoperatie" door de troepen van Diem met medewerking van Amerikaanse adviseurs. Hun aantal stijgt voortdurend. In 1959 zijn het er 2000, in december 1960 al 3000 verspreid over 57 militaire basissen. Het NBF roept de bevolking op om het regime van Diem omver te werpen en de Amerikanen uit Vietnam te verjagen.

In 1961 begint de Amerikaanse luchtmacht met ontbladeringsacties in het zuiden van Vietnam. Op 2 november 1963 wordt Diem geëxecuteerd en in zijn plaats komt er een nieuwe marionet van de USA.

Ondanks de machtsontplooiing loopt het voor de Amerikanen uit de hand. Na de beruchte Tonkin-resolutie in de Amerikaanse senaat eind 1964, krijgt president Johnson de vrije hand om de opstand in Vietnam met alle mogelijke middelen neer te slaan. Al in juli 1964 waarschuwt de BUVV voor de zeer ontvlambare situatie. Ze klaagt de bestendige inmenging van de VS in de binnenlandse aangelegenheden van Zuid-Vietnam, Laos en Cambodja aan. De BUVV (Belgische Unie voor de Vrede, voorloper van Vrede vzw) verzoekt de Belgische regering zich los te maken van de huidige politiek van de VS.

Op 4 maart 1967 wordt een eerste grote Belgische Vietnammanifestatie gepland: "ze wordt georganiseerd door personaliteiten met uiteenlopende meningen, zelfs over de oorzaken en ontwikkeling van de oorlog in Vietnam. Maar deze brachten de moed op zich te verenigen rondom concrete doelstellingen die een einde kunnen maken aan het onmenselijk conflict".

Onder de ondertekenaars van de oproep bevinden zich prominenten uit alle religieuze, politieke, culturele en levensbeschouwelijke strekkingen, waaronder kardinaal Cardijn, de ministers van staat C. Huysmans en H.

Rolin, een hele reeks parlementairen (vooral socialisten) en socialistische vakbondsleiders.

Uit deze manifestatie vloeit de oprichting voort van het nationaal Comité onder voorzitterschap van Henri Rolin.

In februari 1968 raakt bekend dat het Pentagon het gebruik van atoomwapens overweegt. Op 2 maart 1968 scharen zich naar schatting 20.000 mensen achter de ordewoorden 'Vrede in Vietnam' in een nieuwe nationale manifestatie.

Met het oog op de parlementsverkiezingen die in het voorjaar van 1968 plaatsvinden, stelt de BUVV een memorandum op "voor een vredespolitiek die in aanmerking komt om opgenomen te worden in het programma van de nieuwe regering". De BUVV meent dat België door het feit dat Brussel de hoofdstad van de Europese gemeenschap aan het worden is, goed geplaatst is om een politiek te voeren van vrede, ontwapening en ontspanning: "België moet een duidelijker standpunt innemen t.o.v. de oorlog in Vietnam. Noch de drukkingen die het gevolg zijn van ons lidmaatschap van de NAVO, noch het verleden dat ons met de Amerikanen verbindt, mag ons ertoe brengen te pogen een oorlog te rechtvaardigen die door niets te rechtvaardigen is."

Vietnam doet progressief België bewegen. Op 24 april 1970 vindt te Brussel een nationale Vietnammanifestatie plaats. Naar aanleiding van de Amerikaanse presidentsverkiezingen worden in de scholen, bedrijven en organisaties met succes 'volksraadplegingen' georganiseerd. In dezelfde periode onderhouden delegaties van het OCV (Overlegcentrum voor de Vrede) zich eveneens met de toenmalige ministers van buitenlandse zaken Harmel en Van Elsanle en hun kabinet.

In 1972 volgt er een 'Vrede voor Vietnam-dag (VVV-dag)', een betoging met de gekende ordewoorden en het zevenpuntenprogramma van Thi Binh als basis voor een rechtvaardige vrede in Vietnam.

Ter gelegenheid van de achttiende verjaardag van de ondertekening van de Akkoorden van Genève (20 juli 1972) maakt het Vlaamse Comité van de BUVV aan minister Harmel en de pers een memorandum over, waarin er aan wordt herinnerd dat de verkrachting van de akkoorden van Genève door de VS aan de basis ligt van de voortzetting van het conflict in Indochina. De BUVV vraagt "de regering dringend tussen te komen voor de onmiddellijke en voorwaardelijke stopzetting van de bombardementen, de volledige terugtrekking der Amerikaanse troepen en het inzetten van werkelijke onderhandelingen te Parijs op basis van het Zevenpuntenprogramma."

In 1973 tekent Washington de akkoorden van Parijs waarin de onafhankelijkheid, soevereiniteit en integriteit van Vietnam wordt erkend. In hetzelfde jaar volgt nog een nationale Vietnammanifestatie, waarin de eerbiediging van de akkoorden en de wederopbouw van Vietnam wordt geëist.

In deze smerige oorlog maakten de VS veelvuldig gebruik van antipersonele wapens. Met uitzondering van de atoombom zouden alle beschikbare moderne vernietigingswapens worden geëxperimenteerd: fragmentatie- en fosforbommen, de superbom, mijnen, napalm, chemische e.a. wapens.

Op 17 april 1975 wordt Saigon bevrijd en verlaten de laatste Amerikaanse militairen het land. Op 2 juli 1976 volgt de hereniging van Vietnam in een Socialistische Republiek.

Tijl Van de Putte

Manipulatie

Sommigen beweren dat verkiezingen synoniem zijn van democratie. De Franse president doet hier vragen over rijzen door de wettelijke spelregels te wijzigen voor de volgende verkiezingen.

De parlementaire verkiezingen die normaal in maart 1998 moeten plaats vinden, zijn nu door de ontbinding van de kamer plots vervroegd naar 25 mei en 1 juni 1997. President Chirac, die in zijn campagne voor het presidentschap, beloofd had een einde te stellen aan de sociale breuk tussen de Fransen, heeft nooit woord gehouden. De toestand voor de gewone mensen is er alleen slechter op geworden. De werkloosheid is alleen toegenomen en heeft de 3 miljoen in grote mate overschreden. De gedane belofte om een referendum te houden over de invoering van de 'euro' heeft hij eveneens ingeslikt. En dan zijn er de financiële en corruptie-schandalen die steeds meer de R.P.R. van Chirac en Juppé bedreigen, en waarschijnlijk voor de verkiezingen

van maart '98 zouden uitgebarsten zijn. Dit alles is koren op de molen van het extreem-rechtse F.N. van J.M. Le Pen. Deze verschillende problemen hebben het regime van president Chirac en zijn imago ondermijnd. In de opiniepeilingen schommelt hij tussen de 30 en 35 procent, en premier Juppé tussen de 20 en 25%. Vandaar de beslissing van Chirac om de verkiezingen met 10 maand te vervroegen. Meteen wil hij ook de vrije hand hebben om, na een overwinning, de Franse bevolking de offers op te leggen die voor Frankrijk onontbeerlijk zijn om het budgetdeficit onder de 3% van het BNP te krijgen. Deze norm was, zoals bekend, in Maastricht afgesproken om tot de eenheidsmunt te mogen toetreden. Het beloofde referendum over de 'euro' zal er dan niet komen. De vraag is nu of het Franse volk zich door deze manipulatie zal laten beïnvloeden of dat het alternatief van verenigd links hen voldoende zal aanspreken om een andere weg op te gaan.

El Salvador - Parlement - Gemeenten - 16/03/97

Het Opperste Gerechtshof heeft de uitslagen bekend gemaakt van de nationale en lokale verkiezingen die op 16 maart doorgingen.

De Republikeinse Nationalistische Alliantie (Arena-rechts) behaalde 28 zetels (een verlies van 11) op de 84 te verdelen zetels. Het Front Farabundu Marti voor de Nationale Bevrijding (FMLN) 27 zetels. De Partij voor de Nationale Bemiddeling (PCN-rechts) bekam met 11 verkozenen de derde plaats en de Christen-Democraten kregen 10 zetels. Deze resultaten betekenen voor de regeringspartij Arena een zware nederlaag en een succes voor het FMLN.

De vroegere guerrilla bekam zijn beste resultaten echter in de gemeenteraadsverkiezingen. Arena behaalde wel de meerderheid in 161 van de 262 gemeenten maar het FMLN kreeg de meerderheid in de veertien regionale hoofdsteden en in 's lands hoofdstad San Salvador. Het is de eerste maal dat in Latijns-Amerika een oppositiepartij, samengesteld uit de gewezen militaire bevrijdingsbeweging (het vredesakkoord werd in januari 1992 getekend) er in slaagt om zich om te vormen tot een militaire kracht van deze omvang.

Haïti - Parlement - 6/4/97

Vier miljoen kiezers werden opgeroepen om aan de verkiezingen voor 29 senatoren en twee volksvertegenwoordigers - zetels die waren vrij gekomen - en de zeventien lokale besturen deel te nemen. De meerderheid van de traditionele partijen had opgeroepen deze verkiezingen te boycotten. In tegenstelling tot de politieke organisatie Lavalas (OPL) waarvan een deel de huidige regering steunt, veroordeelt een andere fractie de groep "De familie Lavalas", een partij die recent door de ex-president Jean Bertrand Aristide werd opgericht, de "neoliberale politiek die door de vreemde fondsenwervers wordt opgedrongen". Amper 10 % van de kiezers nam aan de stemming deel.

Bulgarije - Parlement - 19/4/97

De Unie van Democratische Krachten (U.F.D., centrum rechts) en zijn bondgenoten verenigd in de Verenigde Democratische Krachten (F.D.U.) zullen met 137 zetels op de 240 over een absolute meerderheid beschikken. Het FDU behaalde 52% van de stemmen. De Bulgaarse Socialistische Partij behaalde van zijn kant 22% van de stemmen, en 58 zetels, tegenover 125 in het vroegere parlement.

Drie kleine formaties overschreden de drempel van de 4%, volgens de gedeeltelijke uitslagen. De Nationale Unie (monarchisten en Turkse minderheid) 7%; Europees Links (een afscheuring van de socialisten) 6% en het Business Blok van Bulgarije (populistische beweging) 5%.

De opkomst bedroeg slechts 58,3%.

Deze verkiezingen werden voortijdig gehouden nadat door de verenigde oppositie dagelijks betogingen, soms gewelddadige, werden gehouden, waarna het parlement ontbonden werd.

Kroatië, Slavonië 13 en 14/4/97

De gemeenteraadsverkiezingen die zoals door de V.N. voorzien in Oost-Slavonië moesten worden gehouden, verliepen danig chaotisch dat ze met een dag verlengd werden.

In de hoofdstad Vukovar behaalde de Onafhankelijke Democratische Servische Partij (SDSS) 46,99% van de stemmen. De partij van de Kroatische president Franjo Tudjman (HDZ) 40,32% en de onafhankelijken, door de V.S. omschreven als "niet-Serviërs", 12,69%. Buiten Vukovar behaalde het HDZ meer dan 50% van de stemmen in 15 gemeenten. Het SDSS van zijn kant kreeg meer dan 50% in 11 gemeenten.

Aan de verkiezingen zouden 85% van de bevolking deelgenomen hebben.

De verkiezingen in Oost-Slavonië vielen samen met lokale verkiezingen in gans Kroatië, en tevens met de verkiezing van het Hogerhuis van het parlement. De Kroatische Democratische Unie (HDZ) van president Tudjman heroverde de meerderheid in het Hogerhuis, in bijna alle 21 districten en in de meeste gemeenten. In de grote steden kon HDZ geen absolute meerderheid halen.

Rusland: van kwaad tot erger

Miljoenen mensen staakten en betoogden op donderdag 27 maart jl. in de belangrijkste steden van Rusland om te protesteren tegen de sinds maanden niet uitbetaalde lonen. Ondertussen blijkt de eerste minister Victor Tchernomyrdine hiermede geen problemen te hebben. De man is de vroegere baas van de Russische gasmaatschappij Gazprom waarvan na de privatisering 40 % in handen is gebleven van de staat. De totale waarde wordt geschat op 80 miljard dollar of een derde van de wereldreserves.

Tchernomyrdine nam een pak van de geprivatiseerde aandelen voor zijn rekening en het is een publiek geheim dat hij zijn belangen goed weet te verdedigen.

Volgens "Le Monde" zou het persoonlijk fortuin van de premier gestegen zijn van 28 miljoen dollar om vandaag de 5 miljard dollar te bereiken zodat hij een van de rijkste mannen van de wereld is.

Woordvoerders van de premier betwisten dit en zeggen dat Tchernomyrdine slechts een wedde heeft van 25.000 fr. per maand. Wie gelooft dat? Ondertussen is de koopkracht voor de gewone burger in het "Nieuwe Rusland" sinds het begin van de jaren 90 gedaald met 40 à 50 % en spreekt men over 30 tot 35 miljoen mensen die met een inkomen moeten leven dat onder de armoedegrens ligt.

De zwarte economie zou reeds oplopen tot 40 à 50 % van de gehele economie. De buitenlandse investeringen bedragen slechts 3.6 miljard dollar voor 1996 wat jaarlijks drie maal minder is dan de kapitalen die uit Rusland vluchten.

In vijf jaar tijd zouden zo 60 miljard dollar het land verlaten hebben in de richting van rekeningen in Zwitserland, Cyprus, het eiland Man of de Azurenkust.

Dit bedrag maakt meer dan de helft uit van de 104 miljard dollar die Rusland ontving sinds 1992 onder de vorm van hulp en kredieten.

Een ander aspect is dit dat Michel van Parijs, de abt van de abdij van Chevetogne tot uiting brengt in een interview in De Standaard (29/4/97) met o.m. het antwoord op volgende vraag:

... volgens de Zwitserse volksvertegenwoordiger Jean Ziegler, had Wereldoorlog II in 1943 kunnen eindigen indien de Zwitserse banken niet met de nazi's hadden meegewerkt.

- Kan men spreken van een heropleving?

"In zekere zin wel. In 1988 waren er in Rusland nog 7.000 actieve parochies en 17 kloosters. Nu zijn er dat respectievelijk 15.000 en 400. Hoe chaotisch ook, er worden catechisten opgeleid en de kerken proberen in het maatschappelijke leven hun pastorale taken te vervullen."

"Nogmaals, het nadeel is dat ze met alles tegelijk moeten afrekenen: een morele en economische ontreding, de opkomst van sekten en de verspreiding van pornografie. Wat thans in het voormalige Oostblok gebeurt, is in sommige opzichten nog meer verwoestend dan de communistische ideologie van vroeger."

A.D.S.

uit "Le Monde"

... eind januari het bedrag van de niet betaalde lonen in Rusland verdubbelde t.o.v. 1996. Het gaat hier om een bedrag van 9 miljard dollar (\pm 312 miljard frank). Officieel wordt het aantal werklozen geschat op 9,5 % van de actieve bevolking maar volgens het Internationaal Arbeidersbureau zou dit kunnen oplopen tot 35 %. Sinds 1991 daalden de geboorten in Rusland met 23 % en het aantal overlijdens steeg met 32 %. Elk jaar daalt de bevolking met één miljoen eenheden.

... volgens een Zwitserse organisatie zou het kapitaal van Mobutu in de banken van dit land oplopen tot 230 miljard frank.

Wist je dat ...

... de Japanners tijdens Wereldoorlog II 200.000 Koreaanse vrouwen ontvoerden die in het Japans leger moesten werken als prostituees.

... er in Japan 680.000 Koreanen wonen - de grootste etnische minderheid - die meestal naar Japan werden overgebracht tijdens de kolonisatieperiode die liep van 1916 tot 1945.

... tijdens de reeds veertig jaar durende burgeroorlog in Soedan 1,3 miljoen mensen het leven verloren terwijl 4,5 miljoen Soedanezen bestendig op de vlucht zijn.

... slechts 3,5 % van het rijkste deel van de bevolking van Argentinië 60 % van het Nationaal Binnenlands Product (BBN) beheert. De werkloosheid 20 % van de actieve bevolking bedraagt en 20 miljoen mensen moeten leven van een inkomen dat onder de armoedegrens ligt.

... de Palestijnse autonomie op de westelijke Jordaanoever slechts geldt voor 232 km². Dat is 0,8 % van het Israëliësch grondgebied of minder dan 10 % van het territorium van het Groot Hertogdom Luxemburg.

... de Wereldgezondheidsorganisatie er de aandacht op vestigde dat in Rusland de levensduur teruggelopen is tot slechts 57,7 jaar en voor het geheel van de gewezen Sovjet-Unie tot 60 jaar. In landen als Australië, Griekenland, Zweden, Japan, enz. bedraagt de levensduur 75 jaar.

... het rapport voor 1994 van de Belgische nationale bank er de aandacht op vestigde dat de omvang van de rechtstreekse subsidies aan de ondernemingen opliep tot 143 miljard frank. Dit is 1,9 % van het Bruto Binnenlands Product (BBP); de familiale toelagen vertegenwoordigden hetzelfde 1,8 % van het BBP, de brugpensioenen en einde loopbaanonderbrekingen 0,8 en de werkloosheidsvergoedingen 2,3 % (173 miljard frank).

... dat Mobutu zich eigenlijk zelf Mobutu Sese Seko Kuku Ngbendu Wa za Banga laat noemen in de Nbanditaal. Dit betekent dan "Sterke krijger die voor achterlaat op zijn weg van overwinning naar overwinning".

... de vijf grootste beurscentra in de wereld een bedrag vertegenwoordigen van 18.000 miljard dollar (450.000 miljard frank) wat evenredig is met een jaarlijkse wereldproductie. In 1980 vertegenwoordigde dit slechts een vierde van dit bedrag.

Oost-Europese toestanden, beschreven vanuit Vlaanderen

Omdat de val van het Oostblok nu eenmaal alle vredeskaarten heeft geschud, verdient een uitgave die over de regio handelt al onze aandacht. Dit werk kan een beetje als exemplarisch bekeken worden voor de ganse berichtgeving omtrent Oost-Europa. Het bedoelde boek is: 'Oost-Europa in Europa. Eenheid in verscheidenheid', onder de redactie van Pieter De Meyere, Erik Frankx, Jean-Marie Henckaerts en Katlijn Malfliet. Het ontstond op initiatief van het Interuniversitair Centrum Oost-Europakunde, naar aanleiding van het emeritaat van een van haar grondleggers, professor Gorlé.

Vijftien bijdragen besteden aandacht aan tenminste evenveel problemen waarmee vroegere Oostbloklanden nu te maken hebben. De uitgave wordt daardoor wel een verzameling van goede teksten, maar is daarom nog geen boek. Het ontbreekt het geheel aan een gemeenschappelijke problematiek, ook al wordt in de titel verwezen naar de relatie met het Europese continent.

Een onmogelijke opdracht

Voor de lezende leek bevat ieder artikel genoeg bijkomende informatie om de meestal oppervlakkige berichtgeving over wat gaande is in de gewezen communistische landen met wat meer inzicht te evalueren. Maar juist door het willekeurige focussen op totaal verschillende aspecten van de nieuwe realiteit, wordt men zich heel bewust hoe verschillend de posities en problemen zijn van diverse betrokken regio's. De beperktheid van onze media is bovendien een gedachte waaraan men niet ontkomt als men het boek in een elan uitleest. Men vraagt zich noodgedwongen af wat er gaande is in de regio's waarvan men nooit iets hoort, en welke problemen over het hoofd gezien worden. Toch heeft het boek meer te bieden dan beschrijvingen van spectaculaire gebeurtenissen. Het biedt een verdieping van gekende problemen en niet evidente achtergrondinformatie, ook al is die sterk gekleurd door de persoonlijke belangstelling van de auteurs.

Welke verklaringen voor de huidige ontwikkelingen?

Bij het zoeken naar verklaringen voor de maatschappelijke veranderingen en problemen grijpen verschillende auteurs geregeld naar wat men tegenwoordig de 'nieuwe internationale breuklijnen' noemt. Men verwijst dus naar culturele, etnische en nationalistische verschillen tussen volkeren. Deze verschillen worden naar voor geschoven als uitgangspunt voor hun handelen. Welke criteria gehanteerd worden bij het gebruik van al deze begrippen, wordt niet of nauwelijks

onder woorden gebracht. Resultaat: ze krijgen in verschillende teksten uitdrukkelijk andere betekenissen. Men vraagt zich echt af hoe de specialisten efficiënt met elkaar communiceren en wat, in dergelijke situatie, leken nog kunnen begrijpen.

De rol van economische belangen

Als het gaat over de relatie tussen West-Europa en de gewezen communistische landen, dan wordt vooral de nadruk gelegd op de mate waarin, en de snelheid waarmee ze zich ten oosten van de Europese Unie aanpassen aan het heersende ideële beeld dat we over onszelf hebben. Men gedraagt zich alsof er noch in West- noch in Oost-Europa groeiende werkloosheid is, alsof in het westen geen sprake is van een sluipende toename van de armoede en in het oosten niets wijst op een terugkeer naar Dickensiaanse toestanden voor een behoorlijk grote groep van de bevolking.

Zelfs als men het niet wil hebben over de belabberde economische situatie waarin heel veel mensen geleidelijk aan wegglijden, dan nog kan men het over economie hebben. Dit kan bijvoorbeeld bij het bestuderen van gewelddadige oprispingen versus bezadigde uitlatingen van de hervonden vrijheid en identiteit.

Buiten één enkele uitzondering - daarin wordt glashelder beschreven hoe economische factoren verantwoordelijk zijn voor het totaal verschillende lot van de republieken Tsjetsjenië en Tartastan - en sporadische opmerkingen waaruit blijkt dat economie richting geeft aan de weg die een conflict opgaat, bedekt men dit aspect met de mantel der liefde. Of mist men gewoon de mensen die het nog willen hebben over de interacties tussen de economie met de sociaal-politieke sfeer?

De westerse norm

De organisatie van de wereld volgens westerse uitgangspunten wordt tot norm verheven. Voor de auteurs is de bekering tot de markteconomie en de

democratie vanzelfsprekend positief, ook al heeft men te maken met wild-west-kapitalisme en misdaadsyndicaten.

Of het westen - en in het bijzonder de Europese Unie - niet zelf in een proces van grondige transformatie terecht gekomen is, merkt niemand op. Hoe de manoeuvreerruimte in het Oostblok evolueert onder de druk van de mondialisering van de economie, is blijkbaar irrelevant. Niemand vroeg zich evenmin af of er wel echt sprake is van een democratisch surplus voor oost en west?

Veranderingen in de interpretaties van de mensenrechten, het gevoel van een groeiend democratisch deficit bij de burgers van de Europese Unie: nooit van gehoord. Wijzigingen in de wetgeving op vluchtelingen, asielzoekers en andere migranten in verband met asielrecht en strengere migratieregels komen ook al niet ter sprake. Wie norm zal worden voor wie op sociaal vlak, lijkt evenmin belangrijk, want niemand houdt er rekening mee dat in het westen de afbouw van de sociale voorzieningen steeds meer om zich heen grijpt.

Kortom, als ze maar gewoon het westen nabootsen zal alles ooit wel goed komen.

besluit

Dit huldeboek is dus noch een naslagwerk, noch een maatschappijkritisch werk geworden. Maar het biedt de lezer wel de mogelijkheid om grasduinend wat meer te weten te geraken over ontwikkelingen in Oost-Europa. Het bevat bijdragen die handelen over formele, legalistische, organisatorische en ideologische vragen rond de situatie ontstaan na 1989. De uitgave is dus eerder geschikt voor een kleine kring van onderzoekers en professioneel geïnteresseerde leken, dan voor de doorsnee lezer. En dat is jammer, want een degelijk werk over wat de evolutie voor de mensen hier en in het gewezen Oostblok inhoudt, lijkt ons alvast de moeite waard.

Kunnen ze daar in het Interuniversitair Centrum Oost-Europakunde niet vlug een project van maken?

P. Burghgraeve

Het is moeilijk normaal te leven in een abnormale wereld

Turkije is lid van de Navo, de Europese Raad, trad vorig jaar toe tot de Europese douane-unie en wil nu ook volwaardig lid worden van de Europese Unie. De Europese ondernemers zijn voor, want ze krijgen zo toegang tot een nieuwe markt zonder barrières. Maar er blijven wel enkele katten te geselen: de strubbelingen rond Cyprus en de brutale repressie tegen de Koerdische bevolking.

NAVO - E.U.

De Turkse regering schuwt geen chantage: "Als Turkije geen volwaardig lid wordt, dan stellen wij ons veto tegen de uitbreiding van de Navo", verklaarde Tansu Ciller, Turks minister van buitenlandse zaken. Of de Europese regeringen plooiën voor dergelijke chantage is nog maar zeer de vraag. Vooral Duitsland vreest een massale immigratie als de akkoorden van Schengen ook van toepassing zouden worden op Turkije. De Duitse christen-democratie uitte deze vrees achter de uitspraak dat "Turkije om religieuze redenen niet tot Europa behoort". Pauline Green, voorzitter van de socialistische fractie in het Europees parlement, veroordeelde onlangs in scherpe bewoordingen het ontbreken van een democratische oplossing voor de Koerdische kwestie, en stelde dat "wij het respect voor de mensenrechten zullen afdwingen".

Maar economische en geo-politieke belangen lijken het te halen op religieuze redenen of bezorgdheid om mensenrechten. Minister Maystadt verklaarde tijdens zijn bezoek aan Ankara dat "religieuze of culturele criteria niet mogen meespelen in de al of niet toelating van Turkije tot de Europese Unie. Enkel het begrotings-tekort moet wat weggewerkt worden". De V.S.-diplomatie is heel actief in Brussel om de obstakels weg te werken in het Europees parlement. De Franse president Chirac meent dat kritiek op de mensenrechtensituatie geen hinderpaal mag vormen voor een integratie van Turkije in de Europese unie. Hun redenering is dat een integratie automatisch zal leiden tot meer democratie. Datzelfde liedje zongen ze ook een jaar geleden bij de ratificatie van de douane-unie. Zonder merkbaar resultaat voor de Koerden.

Dreigen de Koerden eens te meer het slachtoffer te worden op het altaar van "mister money and power"? We gingen ter plaatse horen, zien en praten.

Repressie en recuperatie

Diyarbakir is de politiek-culturele hoofdstad van Turks Koerdistan, "Zuidoost-Anatolië" in officiële termen.

Sinds 1987 heerst hier de noodtoestand. De gemeenteraden in de regio zijn wel verkozen maar een militaire supergouverneur zwaait de plak en militairen, politie en veiligheidsdiensten zijn alom tegenwoordig. Turks Koerdistan is de facto een militair bezet gebied. Officieel om de "terroristen van de PKK" te bekampen, maar in de praktijk wordt een bevolking van ettelijke miljoenen geterroriseerd. Officiële regerings-termen spreken van 3000 verbrande en vernielde dorpen en nederzettingen. De Turkse mensenrechtenorganisatie IHD maakt in haar maandelijks rapport gewag van verdwijningen, gevangenhouding zonder proces, foltering en mishandeling, veroordelingen tot lange gevangenisstraffen wegens het houden van bijeenkomsten en manifestaties, of wegens de uitgave van teksten in het Koerdisch. De lijst is te lang om op te noemen.

Elk jaar op 21 maart, de eerste dag van de lente, vieren de Koerden hun nieuwjaarsfeest, Newroz. Na de bloedige confrontaties van de afgelopen jaren, besliste de Turkse regering van tactiek te veranderen. "Newruz" zou van oorsprong een Turks feest zijn,

heet het nu, en de Koerdische driekleur (groen, rood, geel) zou oorspronkelijk Turks zijn. "Iedereen kan vandaag het begin van de lente vieren. Nu is het toegelaten", verklaarde de Turkse regering. Maar intimidaties, provocaties - een spandoek met "wat is het goed Turk te zijn" op een plaats waar bijna uitsluitend Koerden wonen - hardhandig optreden tegen betogers, arrestaties, afdreiging zijn schering en inslag. Naar jaarlijkse gewoonte volgt de repressie in de weken na Newroz, als de journalisten en andere pottenkijkers weg zijn. (...)

Burgerwachten

De Turkse minister van mensenrechten (jawel) geeft toe dat de mensenrechten geschonden worden, maar vindt dit onvermijdelijk om het terrorisme te kunnen bekampen. Volgens hem worden nieuwe dorpen gebouwd en zullen de gevluchte dorpen kunnen terugkeren. "Daar hebben wij nog niets van gezien", zeggen de mensen mij. "Wij worden aan ons lot overgelaten. Trouwens, de weinige nieuwe huizen die gebouwd worden, worden toegevoegd aan Koerden die dorpswachter

GEVANGENIS nr. 5

willen spelen. Zij krijgen een goed salaris van de Turkse staat om hen informatie door te spelen. Dikwijls komt dit neer op dorpelingen verklikken." Het systeem van dorpswachters staat fel ter discussie. Het systeem werd indertijd opgezet om informatie-antennes te hebben binnen de Koerdische gemeenschap. De dorpswachters staan langs twee kanten onder druk: als ze niet genoeg informatie doorspelen, worden ze gesanctioneerd door de Turkse veiligheidsdiensten, en als ze teveel klikken krijgen ze te maken met de PKK. In Lice, een kleine stad nabij Diyarbakir, weigerde de bevolking in januari collectief om dorpswachters aan te duiden. De militairen omsingelden de stad en deze is sindsdien ontoegankelijk voor buitenlandse waarnemers. Turkish Daily News bracht op 17 maart geheime documenten uit van het ministerie van binnenlandse zaken, waaruit o.a. blijkt dat het systeem van dorpswachters niet zal opgegeven worden.

Wapens

De hoop van vele Koerden is gericht op het westen. Turkije wil zich ten allen prijze integreren in de Europese unie, en hun hoop is dat Europa de lat hoog zal leggen, dat een verbetering van de mensenrechtensituatie als voorwaarde wordt gesteld voor een integratie. Maar de wapens die tegen hen gebruikt worden, komen uit datzelfde Europa. Mahmut, een universitair zet de puntjes op de i: "De legervoertuigen en wapens waarmee ze ons terroriseren, worden o.a. geleverd door Duitsland, Groot-Brittannië, Frankrijk en de V.S.. Ze hebben mooi praten over mensenrechten en democratie, maar wij zien daar weinig van. De oorsprong van het probleem ligt bij Frankrijk en Groot-Brittannië. Zij hebben na de Eerste Wereldoorlog Koerdistan opgedeeld over vier staten. Vandaag willen de meeste Koerden geen afzonderlijke staat, ze eisen doodsimpel te kunnen samenleven op basis van gelijkheid met alle andere volkeren die op het grondgebied van Turkije leven".

"De Islamitische Refah-partij van Erbakan zit nu meer dan een jaar in de regering, maar het zijn zij niet die het verschil maken. Hij is in Israël een akkoord gaan afsluiten over een militaire samenwerking en zijn enige antwoord op de Koerdische problematiek is de Koran. Trouwens, de werkelijke macht ligt bij de Nationale Veiligheidsraad, waar de militairen in de meerderheid zitten."

(...)

Hoe meer terreur, hoe meer verzet

Hoe verschroeiender de staatsterreur, hoe meer mensen de PKK gaan steunen.

De militaire noodtoestand is voor velen een doorn in het oog. Oorlog voeren kost veel geld en ook heel wat Turkse ondernemers pleiten voor een andere aanpak van de Koerdische kwestie. Je kan nu eenmaal moeilijk zaken doen in een militair bezet gebied. Maar de Turkse generaals houden voorsnog het been stijf, en schuiven de schuld op de "terroristen van de PKK". De bevolking moet beschermd worden, dat is althans de officiële uitleg.

"Beschermd worden? Dat is de beste grap van de dag. Als wij schrik hebben is het van de politie, de MIT (Turkse geheime dienst) en het leger. Als we de Turkse strijdkrachten openlijk durven in vraag stellen, krijgen we last. Ze komen bij je binnen, bedreigen, intimideren, arresteren, folteren, doen je verdwijnen of vermoorden je. Het zijn zij die terreur zaaien. In hun ogen is elke Koerd een potentiële PKK-sympathisant. Nu, hoe langer ze de mensen hier terroriseren, hoe meer Koerden inderdaad sympathie gaan krijgen voor de guerrilla, maar dat kan je hen maar niet aan het verstand brengen."

Binnen de Turkse regeringskringen is men zich daar inderdaad wel van bewust, en er gaan regelmatig stemmen op, zelfs binnen het leger, om de Koerdische kwestie anders aan te pakken. Maar de "duiven" binnen het leger worden voorsnog monddood gemaakt, komen om in mysterieuze ongelukken of worden koelbloedig afgemaakt, officieel door de PKK, maar niemand gelooft dit nog. Ook delen van de Turkse burgerij zijn niet gelukkig met de harde militaire aanpak, want oorlog voeren kost enorm veel geld en de economie lijdt eronder: de op de vlucht gedreven bevolking bewerkt het land niet meer en investeringen in de regio zijn risicovol.

Het separatistisch spook dat door vele Turkse geesten waart, is een fantasma. Niet dat de Koerden geen recht zouden hebben op een eigen staat. Heel wat bevolkingsgroepen die met minder zijn dat 30 miljoen, hebben een eigen staat die heel wat kleiner is dan Koerdistan, en toch economisch leefbaar. De Koerden vragen enkel dat de Turkse militairen en veiligheidsdiensten hen met rust laten, dat ze kunnen terugkeren naar hun dorpen, dat er terug werk komt in de regio, dat ze hun eigen taal kunnen spreken, hun eigen kranten

kunnen lezen, en naar hun eigen tv-zender, Med-tv, kunnen kijken zonder vervolgd te worden.

De verschillende Koerdische organisaties - en er zijn er nogal wat - zijn het althans eens over één punt: er moet onderhandeld worden over een federatief model op zijn Belgisch. Zelfs de meest radicale organisatie, de PKK, heeft al meermaals een eenzijdig staakt-het-vuren afgekondigd en de wil geuit om daarover te discussiëren met de Turkse regering. Voorsnog zonder resultaat.

Chris Den Hond

Folterpraktijken in de Turkse gevangenis

Turkije verkondigt graag van zichzelf dat ze een democratische rechtsstaat is. Maar de realiteit oogt jammer genoeg heel anders. De Turkse mensenrechtenorganisatie IHD stuurt regelmatig berichten uit over de mensenrechtensituatie in het land. De laatste berichten wijzen er op dat het van kwaad tot erger gaat, spijs alle retoriek. Vooral in Turks-Koerdistan heerst er een echte terreur. Zelfs voormalig minister van mensenrechten, Azimet Koyluoglu, heeft het militaire optreden in Koerdistan als 'staatsterrorisme' omschreven. Mehdi Zana, voormalig voorzitter van de Turkse arbeiderspartij en ex-burgermeester van de Koerdische hoofdstad Diyarbakir, brengt in zijn boek, *Gevangenis nr. 5. 11 jaar in de Turkse gevangenis*, een indringend verhaal over de folterpraktijken in de Turkse gevangenis, waarvan hij zelf het slachtoffer is geworden. Die tarten elke verbeelding. Heel wat (politieke) gevangenen overleven het niet. Voor velen is hun enige misdaad dat ze het recht op een vrije meningsuiting en (politieke) vereniging opeisen. Mehdi Zana verkeerde in dit geval: "Terwijl ik nooit een gewelddadige actie ondernomen heb, heb ik vijftien jaar van mijn leven in de Turkse gevangenis doorgebracht omdat ik op een vreedzame wijze ijver voor mijn meningen en voor mijn volk".

LDB

Mehdi Zana. Gevangenis nr. 5. 11 jaar in de Turkse gevangenis. Brussel, Koerdisch Instituut, 1997, 131 blz. Het boek kan bij Vrede vzw besteld worden tegen de prijs van 350 BEF + 50 BEF portkosten.

Provocaties

De provocaties in de bezette gebieden door de Israëlsche rechterzijde blijven maar doorgaan. De huidige toestand in de regio Palestina is geenszins onverwacht. Diverse waarschuwingen werden reeds herhaaldelijk geformuleerd zowel door de Palestijnse Arabische inwoners als door gesettelde Israëli's.

Gewin

De winsthonger van de rechterzijde in Israël doet haar zoeken naar goedkope en ongeschoolde arbeidskrachten. Eerst dacht men in Oost-Europa goedkope arbeidskrachten te kunnen rapen. Het religieus element samen met het aanwakkeren van herinneringen aan progroms in Oost-Europese gebieden werden een goed bruikbaar gegeven bij het aantrekken van migranten. Een mediacampagne tegen de Sovjetunie liet een opening, en de migratiestroom kwam op gang. Maar nu is precies dit groot aantal 'vluchtelingen' één van de problemen. Ze voldoen met name niet aan de verzuchtingen van de Israëlsche industrie. Velen onder hen zijn goed geschoolden die op artistiek of universitair niveau actief waren. De basisvraag blijft dus. Deze draait rond de noodzaak om te kunnen voldoen aan de behoefte aan meer ongeschoolde arbeiders. Ook het feit dat de militaire koers van de Israëli's niet meer zo homogeen anti-Arabisch is, en bovendien niet meer echt centraal blijkt te staan, is een realiteit. De kampioen van de militaire westerse hulp én controle in de regio zou wel 's geldschietters kunnen verliezen. Want de militaire aanpak vraagt nog steeds enorme investeringen zowel man- of vrouwkracht als geld. Het belang blijft bestaan van de Arabische werkkrachten die men als weinig geschoolde krachten snel en met weinig organisatorische problemen kan gebruiken.

Deze korte-termijnoptie van de Israëlsche rechterzijde is gebaseerd op de directe uitbuiting van goedkope arbeidskrachten. Het militaire antwoord op de Intifada was altijd de afgrenzing van de bezette gebieden. Daarom ook had de Intifada zo'n sterk effect bij de Israëlsche ondernemers. Een vredesbespreking was een weg die zich opdroeg, wat uiteindelijk uitmondde in het vredesproces van Oslo.

Hypotheek

Maar nu gaat de rechterzijde in Israël

Palestina

De agressieve politiek van Nethanyahu lijkt een en ander te doen bewegen in het Palestijnse kamp.

De leider van Democratisch Front voor de Bevrijding van Palestina, Nayef Hawatmeh, nam een initiatief om met de Palestijnse Autoriteit te gaan onderhandelen. Georges Habache, leider van het Volksfront voor de Bevrijding van Palestina en de Hamas-beweging sloten zich bij dit initiatief aan. Dit is een belangrijk nieuw feit: drie van de belangrijkste oppositieformaties willen zich blijkbaar op een lijn zetten met Fatah en de andere composanten van de Palestijnse Autoriteit, om hun visie te kunnen doen wegen op de onderhandelingen over een definitief statuut voor de Bezette Gebieden. Kennelijk wordt hun categoriek afwijzen van de Oslo-akkoorden opzij geschoven, om een Palestijnse nationale eenheid te verstevigen en de onderhandelingspositie van de Palestijnse delegatie te versterken.

De pro-Iraanse Islamitische Jihad en de pro-Syrische Algemene Raad van het Volksfront met Ahmed Jibril blijven zich afzijdig opstellen.

verder, en ze ondervindt weinig hinder om de gemaakte akkoorden volledig te negeren. De keuze van een Netanyahu en de Likoeid is dan ook heel gewoon nogal banaal kapitalistisch. De vooropgestelde richting om afspraken geleidelijk naar de ware knooppunten te doen evolueren door vertrouwenwekkende maatregelen, werd omgekeerd. Cruciale onderwerpen als Jeruzalem worden door Israël nu al gehypothecerd daar waar ze pas in laatste instantie zouden behandeld worden. De Israëlsche beleidsvoerders gebruiken daarvoor het onjuiste argument van de Palestijnse dreiging. Met louter koloniale eisen aan de verkozen Palestijnse regering wil men de uitbouw van een eigen Palestijnse economie zoveel mogelijk hinderen.

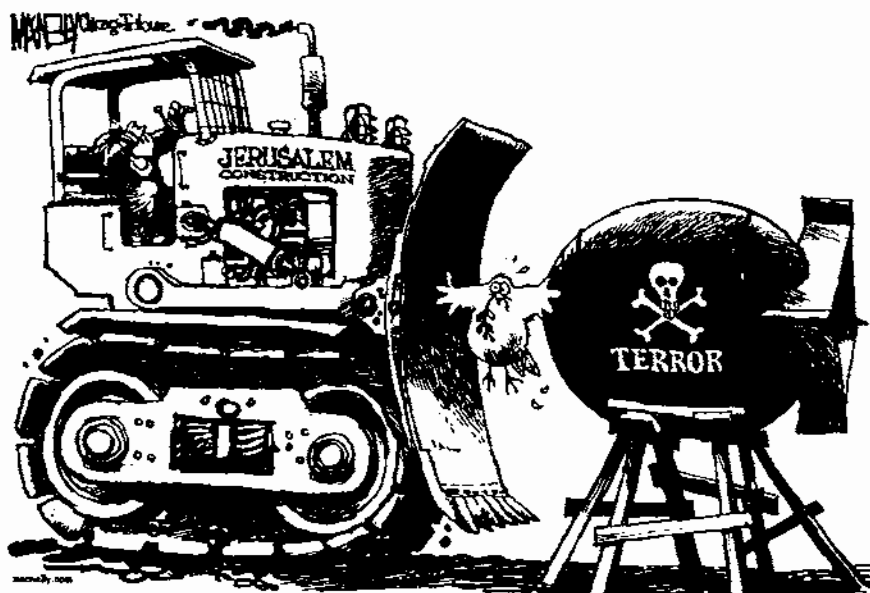
De politiek om de sociale woningen volop in de bezette gebieden uit te bouwen, doet denken aan de kreet voor 'une Algérie française' enkele decennia terug.

Palestijnse staat

De fundamentele akkoorden voor een vreedzame ontwikkeling worden tegengehouden. Akkoorden om op energetisch vlak een onafhankelijk Palestina uit te bouwen, deze inzake havenbeleid en zeevisserij, de functionele communicatie en elektronische ontwikkeling van het land, zitten allemaal in het slop. Elk motief is goed om elk gesprek over deze fundamentele zaken die de uitbouw van een Palestijnse staat naast deze van Israël zouden betekenen, af te remmen. Dat bewegingen zoals Hamas een aantal personen kunnen herbergen die twifelen aan de mogelijkheid tot verder uitvoeren van de Oslo-akkoorden, is goed te begrijpen. Ze passen echter in de wellicht goed uitgewerkte rechtse strategie binnen de staat Israël.

Perspectief

Belangrijk blijft een gesprek dat ook moet handelen over allerhande trainingen van 'gespieerde groepen' bij alle

The International Herald
Tribune

huurlingencontingenten en 'militaire diensten voor infiltratie' aan beide zijden.

De Israëlsche rechterzijde is echter kortzichtig als ze denkt dat in deze regio de druk van de georganiseerde werknemers blijvend kan verhinderd worden. De godsdienstig geïnspireerde wanhoopdsdaden zijn echter geen weergave van de ware toestand, noch in de Palestijnse, noch in de Israëlsche zones.

Ik blijf erbij dat de uitbouw van een Palestijnse staat en de ontwikkeling van de linkerzijde in anti-kapitalistisch perspectief, zowel in Israël als in de Arabische wereld een noodzaak zijn voor de verdere ontwikkeling ten voordele van de bevolkingen in de regio. Daarenboven dienen wij te waarschuwen dat een toestand waarbij militanten die ijveren voor de ontwikkeling van een anti-koloniale wereld ten dienste van lokale bevolkingen, niet alleen in deze regio bestaat, en dat voorheen een koloniaal machtsvertoon overall aanleiding gaf tot bloedige onderdrukking zonder dat hieruit een gezonde ontwikkeling kon voortkomen.

Europa

Dat Europa de keuze voor steun aan dit proces heeft gemaakt vormt een positief pluspunt voor Europa. Het mag echter niet bij een éénmalige fondsentoezegging blijven. Hier moeten de politici ervoor instaan dat de gemaakte overeenkomsten ook inderdaad worden uitgevoerd. Niets zeggen, afwachten en de V.S. laten handelen is een foute strategie. Elke financiële inbreng kan maar tot een gunstige realisatie komen wanneer alle aspecten van het vredesproject uitgewerkt worden.

De solidariteit moet zich concretiseren in de strijd tegen de uitholling van de akkoorden. Neen aan een stilzwijgen vanwege Europa tegenover de Verenigde Staten. De afgesproken stappen uit het Oslo-programma invullen en realiseren, met respect van de termijnen die in deze internationale overeenkomst werden bepaald. Verder moet er hulp blijven gaan voor de verdere uitbouw van de Palestijnse en Israëlsche samenleving, met als basis een afspraak voor uitbouw van overeenkomsten in een model van sociale democratie.

Jean-Pierre Everaert
9.4.97

Israël-Frankrijk

We herinneren ons nog allemaal de beelden van Chirac's bezoek aan Jeruzalem : hoe hij door politie werd tegengehouden als hij Orient House wou bezoeken. Intussen gingen ook andere Franse bewindslui naar Israël met de bedoeling in het kader van het vredesproces de onderlinge commerciële belangen veilig te stellen. De minister van defensie Charles Millon hernieuwde het militair samenwerkingsakkoord tussen beide landen, maar wees de pers op het bescheiden karakter van de wapenhandel tussen beide landen. Frankrijk zou jaarlijks voor slechts een kleine 2 miljard fr. aan wapens uitvoeren naar Israël. Israël kocht vorig jaar 5 Panther-helikopters bij de firma Eurocopter. Er zal inderdaad niet zoveel ruimte meer zijn voor de vrienden gezien de Amerikaanse militaire hulp 1,8 miljard dollar per jaar bedraagt. Anderzijds kocht Frankrijk in 1996 4 onbemande verkenningsvliegtuigen Hunter bij Israeli Aircraft Industry voor haar militaire inlichtingendienst. Het ziet er naar uit dat Frankrijk vooral in dit domein van observatie en inlichtingen een samenwerking zoekt met Israël.

Dit alles staat nu natuurlijk ver af van de situatie in de jaren '50 en '60 toen Frankrijk Israël hielp met ballistische raketten (Dassault), scheepsbouw en de nucleaire know-how voor de Dimona-centrale in de Negevwoestijn. Een hulp die precies Israël in staat heeft gesteld haar bewapening uit te bouwen, een eigen wapenindustrie te ontwikkelen en het atoomwapen te verwerven.

● ... de landmijnen in Cambodja iedere maand nog tussen de 150 à 300 nieuwe slachtoffers maken. Er in dit land één op de 260 inwoners geamputeerd is.

● ... er na 22 jaar oorlog en burgeroorlog er in Cambodja nog zo'n zes miljoen mijnen verdoken liggen.

De Amerikaanse dans voor de lege V.N.-kas

De V.S. spelt graag de V.N. de les hoe ze efficiënter moet werken en beter haar werkingsmiddelen beheren. Op iedere V.N.-bijeenkomst of op internationale conferenties wil ze de eerste viool spelen. In de V.N.-veiligheidsraad moet het naar haar zin gaan.

Bij het aanduiden van de V.N.-secretaris-generaal moet het de man van haar keuze zijn; dat heeft Boutros Ghali aan de lijve ondervonden. Kortom de V.S. wil in de Verenigde Naties de hoofdrol spelen, maar vergeet - of wil niet - haar financiële bijdrage te betalen.

Deze gang van zaken stoot steeds meer bij vele lidstaten op onbegrip. Zo heeft de Europese Unie bij monde van de Nederlandse diplomaat J. Berteling erop aangedrongen dat de V.S. hun schuld bij de Verenigde Naties moeten inlossen. Washington betaalt al geruime tijd geen contributie met de bewering dat de V.N. eerst maatregelen moet treffen tegen verspilling.

Men kan zich bij deze gang van zaken de vraag stellen hoe een internationale organisatie efficiënt kan werken als de grootste bijdragebetaler zijn financiële verplichtingen niet honoreert? En bovendien nog het lef heeft om het beleid te dicteren?

Door het niet betalen van haar bijdrage geeft ze andere wanbetalers een soort excuus om voor de een of andere reden dit slechte voorbeeld te volgen. Toen in 1980 de V.S. voor het eerst niet aan haar financiële engagementen voldeed, waren er zes landen die niet aan de stemmingen van de Algemene Vergadering mochten deelnemen wegens 2 jaar achterstand van betaling van hun contributie. In het voorbije jaar waren het er reeds 27, dit jaar is de club wanbetalers aangegroeid tot 47.

Dergelijke ontwikkeling maakt het voor de V.N. zeer moeilijk werken om de haar gestelde opgave naar behoren uit te voeren.

De bijdrage van de V.S. is goed voor driekwart van het reguliere V.N.-budget, en voor de helft van de peacekeeping-kosten. Bij achterstallige of niet-betaling kan men het ganse V.N.-apparaat lam leggen en in diskrediet brengen, met alle desastreuze gevolgen die we reeds kunnen vaststellen.

De V.S.-schuld aan de V.N. bedraagt 1,3 miljard \$. Haar schuld bij de Wereldgezondheidsorganisatie, W.H.O., is 40 miljoen \$, bij de F.A.O., wereldvoedselorganisatie, staat ze 95 miljoen \$ in het krijt. Bij de Wereldbank staat Washington voor 200 miljoen \$ in het rood. Verder moet ze meer dan 200 miljoen \$ aan Aziatische en Latijns-Amerikaanse regionale ontwikkelingsbanken, en 66 miljoen \$ aan de Afrikaanse Ontwikkelingsbank. Ze heeft reeds voor 160 miljoen aan

achterstallige betalingen voor de toegezegde bijdrage in het Global Environmental Facility programma, dat op de milieutop in Rio werd aangenomen. Verder zijn er nog de achterstallen bij de O.E.S.O. (Organisatie voor Europese Samenwerking en Ontwikkeling) en de W.T.O. (Wereldhandelsorganisatie).

Dit lijkt fors op een gewilde koers. Schuilt er misschien een wapen in om de rest van de wereld naar haar pijpen te laten dansen?

Met 1/3 van de wereldeconomie onder haar controle is de V.S. in staat haar woede te koelen op internationale organisaties en ze desnoods lam te leggen, of als het haar zou passen ze te vernietigen.

Washington stelt voor de V.N.-bijdrage te verlagen van 25 naar 20% van de V.N.-begroting, en in de kosten voor de vredesoperaties wil ze zakken van 30 naar 25%. Deze beoogde vermindering werd reeds door het V.S.-congres vastgelegd.

Wanneer deze eisen ingewilligd worden, dan wordt de werking van de V.N. ingeperkt, wordt ze vleugellam en geraakt ze meer en meer in diskrediet. Is dit een gepland objectief van de V.S.-politiek?

Het resultaat is in elk geval dat de V.N. in de ogen van de internationale publieke opinie gediskrediteerd wordt. Tegelijkertijd merkt men dan dat taken van "ordehandhaving of humanitaire opdrachten" toevertrouwd worden aan militaire organisaties, als een soort uitzendbureau, en waar de V.S. de

leiding heeft. Zo verkrijgt men voor zichzelf in de ogen van de wereld de rol van de goede Samaritaan, en versterkt men zijn hegemonistische positie tegenover de rest van de wereld. Door V.N.-opdrachten aan derden, concreet gezegd de NAVO, toe te vertrouwen, geeft men deze militaire organisaties een bredere basis om de noodzaak van haar bestaan te rechtvaardigen. Meteen verwerft de NAVO ook het recht overal als een politiemacht van het rijke noorden te mogen ingezet worden waar hun belangen in gevaar komen, en dit alles onder een humanitaire vlag.

In een globaliserende wereld zullen we zeer alert moeten zijn voor de problemen die op ons afkomen, zoals de noodzakelijke economische herverdeling, de sociale vangnetten, het vrijwaren van de arbeidsplaatsen, de voedselproblematiek, het beschermen van het leefmilieu, de gezondheid van de mensen op onze planeet, en dergelijke meer.

Dergelijke taak kan men alleen maar meester wanneer men beschikt over goed werkende democratische organisaties en structuren die niet afhankelijk zijn van de goede wil van een van de grootste lidstaten. Daarom is het noodzakelijk dat de V.S. en andere wanbetalers hun achterstallen betalen, maar tevens dat ze de verplichtingen als lid van de V.N. en andere organisaties respecteren.

Onze minister van buitenlandse zaken, Eric Dierijcke, kan hier een concrete bijdrage leveren, door er bij zijn Amerikaanse ambtscollega, Madeleine Albright, op aan te dringen dat haar land eindelijk de verplichtingen nakomt, en haar laat verstaan dat het niet volstaat om met een rode hoed door Europa en de wereld te wandelen om de wereldproblemen op te lossen.

Aan een wandelende V.S.-hoed hebben we niets, maar ja onder een hoed kan men zijn ware gedachten zeer goed verstoppen.

Antoine Uytterhaeghe
15.03.97

Tegen hun goesting (NAVO-uitbreiding in de kamercommissie)

Eigenlijk hadden ze allen een reden om tegen te zijn doch het is nogal evident dat het Belgisch parlement enkel mag ja knikken. Toch even hun motivatie bekijken zoals ze in de pers verscheen want eigenlijk waren het niet allemaal vijgen al deed de situatie denken aan toestanden uit de Oostenrijkse tijd en aan die ene Anneessens.

Oud rechts betreurde bij monde van Mark Eyskens dat men de NAVO zou verzwakken door teveel leden toe te laten wat de besluitvorming bij consensus fel zou bemoeilijken.

Terzelfdertijd vreesde Mark Eyskens dat de VS teveel zouden toegeven aan de Russen. Hij sprak met afschuw over een mogelijke Ravo. Spookt het oude gevaar voor "Finlandisering" misschien nog door zijn hoofd of is zijn heimwee te groot naar gespierd optreden of dreigen met geweld?

Terwijl Van Dienderen (Agalev) vroeg wie nu eigenlijk die vijand was waarover men zo druk deed, bevestigde onze minister van BZ Derycke dat de gevolgen van een niet-uitbreiding belangrijk zouden zijn. De relevantie en het bestaan zelf van de NAVO zou in gevaar komen aldus de minister. Dit vonden wij in De Standaard van 5.3. Hoe erg het zou worden indien de NAVO afgaat werd niet uitgelegd. Het zou wel eens nog erger kunnen zijn dan wij vermoeden.

Voorlopig hebben de VS er nog wel iets voor over om de NAVO een democratisch gezicht op te drukken al zou dit te gelegener tijd snel kunnen veranderen. Zo werd er een Noord-Atlantische Assemblée opgericht met als voorzitter een US-senator die er uitziet als een doorsnee generaal. Ik heb deze blijde tijding alleen gevonden in NAVO-kroniek samen met de tekst van de te verwachten stereotiepe inaugurale rede over de noodzakelijke NAVO-uitbreiding (NAVO-kroniek is de officiële publicatie van de NAVO. Nr. 2 verscheen in maart).

Er bestaan reeds dergelijke parlementaire assemblees voor verschillende Europese organisaties zoals de Raad voor Europa en dergelijke die stuk voor stuk geen uitstraling kennen. Dit gaat een stap verder in het negeren van iedere schijn van democratisch fatsoen. Men heeft zelfs niet de sinistere moed om aan te geven welke overheid of macht de leden van de assemblee heeft aangesteld of benoemd.

De kranten

Het standpunt van Mark Eyskens zoals verwoord in de commissie van buitenlandse zaken verscheen ook in De

The International Herald Tribune

Wat is er toch met hem?
Ziet hij dan niet dat wij in vrede komen?

Standaard. Ik heb het reeds vermeld.
De koele SP-minnaars van de NAVO

TOP...PUNT

Javier Solana, de Spaanse socialistische secretaris-generaal van de NAVO, publiceerde in "De Standaard" (25/2/97) een opinieartikel met als titel "Uitbreiding NAVO essentieel voor Europa's welvaart".

Waar Solana dat haalt mag joost weten.

Uit een rapport van de administratie van het Amerikaans Congres blijkt tevens dat de uitbreiding van de NAVO een dikke stuiver zal kosten. Uit genoemd rapport blijkt namelijk dat de uitbreiding geschat wordt op 27 tot 35 miljard dollar (tussen de 945 en de 1.225 miljard frank). Volgens het Pentagon zou de V.S. 15 % van de kosten dragen tegen 50 % voor de bondgenoten en 15 % voor de nieuwe leden van de alliantie.

Solana blijkt dus werkelijk de mensen voor dwazen te houden.

Wie er wel een dikke frank zal aan verdienen zijn de wapenfabrikanten.

proberen van hun kant een gematigd standpunt te handhaven. Dirk Van der Maelen en Jan Vermeersch menen dat de uitbreiding van de NAVO een onderdeel kan zijn van het proces van integratie van West- en Oost-Europa al willen zij ook afspraken met Rusland. Zij dringen aan op betrouwbare budgetprojecties en klaarheid inzake de burden sharing (hoe zullen de lasten worden verdeeld?). (De Morgen) Het is een eerlijk standpunt doch reeds achterhaald door het officiële cynisme versluierd door de stoomwalspolitiek.

Klaus Kinkel,

Duits minister van buitenlandse zaken laat een optimistisch geluid horen. Voor het eerst schrijft hij, is de Europese integratie iets anders dan machtscoalities met geweld en tegengeweld. Nu moeten wij onze belofte waarmaken en de bevolking in Midden- en Oost-Europa daaraan laten deelnemen. Europa houdt niet op aan de Oder, noch in geografisch, noch in historisch, cultureel of politiek opzicht. Het artikel verscheen in DS van 25.3 zou een aparte bespreking rechtvaardigen. Wij zullen best nog even wachten want op 17.4 gaat Jeltsin naar Duitsland. Jeltsin is voorstander van een toenadering met Duitsland doch in Rusland zelf heeft hij het niet altijd voor het zeggen.

NAVO moet verdwijnen, niet uitbreiden (zie biz. 39)

Jurgen Wiersma stelt zijn opvatting over de wereld die je kan veranderen door uit te gaan van andersmans behoeften. Voor hem is de huidige westerse opvatting ook die van de minister van BZ van de V.S. Madeleine Albright, duidelijk achterhaald omdat men er blijft naar streven de anderen te domineren. De auteur is hoogleraar ethiek aan de Universitaire Faculteit van Protestantse Godgeleerdheid in Brussel (DS 6.3.). Wie gelijk heeft in dit debat is natuurlijk overduidelijk en het is even evident dat deze keer nog de dienaren van de machtspolitiek het zullen halen tenzij...

10 april '97
Victor Stuyck

Het Brits sociaal model

Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en de Organisatie voor Economische Samenwerking (OESO), de waakhonden van de "vrije markt economie", beschouwen Groot-Brittannië als een van hun beste leerlingen.

Over de sociale afbraak en al zijn negatieve gevolgen van deze politiek wordt met geen woord gerept.

Het is dus wel nuttig een en ander op een rijtje te zetten:

Armen

Sinds 20 jaar is het aantal daklozen verdubbeld:

- het aantal kinderen dat leeft van de sociale bijstand is gestegen van 7 % in 1979 tot 26 % in 1994 (The Guardian 25/11/96);
- het aantal Britten dat in armoede leeft (bepaald als de helft van een gemiddeld loon) is toegenomen van 5 miljoen tot 13.700.000 (The Guardian 25/11/96);
- 10 % van de armsten verloor 13 % van zijn koopkracht en de inkomsten van de 10 % rijksten steeg met 65 %.

Uit een studie van de universiteit van Sheffield-Hallam blijkt dat het werkelijk aantal werklozen in Groot-Brittannië 3,9 miljoen bedraagt. Dat is tweemaal meer dan de officiële cijfers. De studie verwijst naar het groot aantal niet actieven die geen werkloosheidsvergoeding ontvangen en naar de 1,2 miljoen langdurige werklozen en zieken die niet in de officiële cijfers voorkomen.

Rijken

Sinds vijf jaar is het aantal miljonairs verdubbeld. "De club" van de miljonairs vergrootte met een wekelijks ritme van 200 nieuwe rijken en omvat vandaag een 100.000 leden. (het gaat om miljonairs in ponden) (Le Figaro 1/1/97)

Arbeid

Er bestaat geen legaal minimumloon:

- 12 % van de actieven geniet geen betaald verlof;
- 22 % van de voltijdse arbeiders werkt meer dan 48 uur per week;
- het grootste aantal van de nieuwe jobs zijn halftijdse;
- de wetgeving voor de afdankingen is zeer zwak. De vooropzeg is zeer kort en de proefperiode kan oplopen tot 24 maanden. Het aantal contracten dat met dezelfde persoon kunnen afgesloten worden zijn onbeperkt zoals tevens wat de duur betreft van deze contracten. Er is geen beperking voor wat de dagelijkse of wekelijkse werktijd betreft noch een verplichting inzake het jaarlijks verlof (Documentation Française 33/1/93);
- in 1995 verdienden meer dan 300.000 personen minder dan 1,5 pond (78 fr.) per uur en 1,2 miljoen minder dan 2,5 %;
- de voltijdse jobs blijven met 1.100.000 op hun niveau van 1990 (OESO).

Competiviteit

Geroemd om zijn efficiëntie t.o.v. andere landen moet nochtans vastgesteld worden:

- Groot-Brittannië enregistreert een handelsdeficit dat ongeveer gelijk staat met het Franse overschot op de betalingsbalans (22 miljard dollar) (The Guardian 30/11/96);
- zelfs sinds 1990 bedraagt de "Britse Boom" slechts 1,27 %;
- Groot-Brittannië plaatst zich achter al zijn bijzonderste concurrenten voor wat het niveau van het onderwijs betreft voor jongeren tussen de 16 en 19 jaar (OESO).

Emmanuelle Béart is een bekende Franse filmactrice. Een mooi dame. Dit was ook de mening van het huis voor schoonheidsproducten Dior die haar een publicitair contract aanbood. Maar Emmanuelle deinst niet terug als het om sociaal engagement gaat. Zo stond zij actief aan de zijde van "sans papiers", de migranten die een hongerstaking voerden in de St.-Bernardkerk te Parijs en waaraan door de politie met groot geweld een einde werd gemaakt. Enkele weken later was zij de woordvoerder namens alle organisaties die

samen betoogden tegen de anti-migrantenwet van de rechtse regering. Dior heeft nu het contract verbroken met Béart. Niet om haar sociaal engagement zegt de firma maar omdat ze onvoldoende opgemaakt, ongekap en zonder lippenrood naast de migranten op de T.V. en op foto's in de kranten verschijnt. Zo beantwoordt ze niet meer aan het imago van Dior...

Robbie Fowler, de vedette van de voetbalploeg van Liverpool steekt ook zijn sociaal engagement niet onder

Frankrijk vervaardigde gifgas voor nazi's

Het is bekend dat de Duitse nazi's in Auschwitz e.a. concentratiekampen het beruchte gifgas. Zyklon B gebruikten om de joden en politieke gevangenen uit te roeien.

De Franse historica Annie Lacroix-Riz, professor aan de universiteit van Toulouse, werkt sinds jaren aan een studie over de collaboratie van de Franse industrie met de nazi's tijdens de tweede wereldoorlog.

Annie Lacroix ontdekte hierbij in de Duitse archieven een nooit gepubliceerd document, het rapport Kolb van 24 februari 1941. Hieruit blijkt dat het Franse chemisch bedrijf Kuhlmann een akkoord afsloot met de Duitse chemiereus IG Farben. Ook andere contracten o.m. tussen IG Farben en Rhône-Poulenc werden in het domein van de farmaceutische producten afgesloten.

Kolb wijst er in dit rapport op dat zijn eigen bedrijf, Degussa, eveneens akkoorden afsloot met de Franse groepen Electro-Chemie, Electro Métallurgie en het Elektrisch Staalbedrijf uit Parijs. Reeds in het begin van de oorlog werd er in het bedrijf van Ugine te Villers-Saint-Sépulcre, onder Duitse licentie, Zyklon B geproduceerd. Een ton in september 1941.

Uit informatie van de geallieerden die op 18 augustus 1994 werd bekend gemaakt blijkt dat het bedrijf in 1944 niet minder dan 37 ton Zyklon B gifgas per maand heeft geproduceerd.

Eind 1996 toen Annie Lacroix al deze feiten wilde bekend maken in het zeer officiële historisch tijdschrift "Studies en documenten" werd dit door de directie van het blad geweigerd. Haar studie werd nu gepubliceerd in het "Historisch tijdschrift van de Shoah - de joodse wereld". Uit dit alles blijkt dat er na 50 jaar nog heel wat te ontdekken valt over de economische collaboratie tijdens de tweede wereldoorlog (ads).

stoelen of banken. Tijdens een wedstrijd voor de Europa-cup aarzelde hij niet zijn trui op te heffen en zijn t-shirt te tonen waarop een solidariteitsboodschap stond geschreven met de dokwerkers van Liverpool. Fowler werd door de Europese federatie veroordeeld om van een sportief gebeuren gebruik te hebben gemaakt voor niet sportieve aangelegenheden wat strijdig is met de regels op het terrein. Wanneer gaat men nu ook de publiciteit van de sponsors op de truien verbieden?

Guatemala: De uitdaging van de wederopbouw

Na het ondertekenen van de vredesakkoorden staat Guatemala nu voor z'n wederopbouw. 36 jaar burgeroorlog hebben het sociaal weefsel zwaar gehavend en de bevolking met een trauma achtergelaten.

Deze oorlog heeft 100.000 mensenlevens gekost, 40.000 mensen zijn verdwenen, 1 miljoen mensen ontheemd, en 200.000 waren het land ontvlucht. Een historiek.

In synthese kan men stellen dat het land werd geregeerd via een lange reeks opeenvolgende militaire dictaturen die ten dienste stonden van de oude oligarchie van grootgrondbezitters. Meestal laat men de moderne geschiedenis van het land starten met de korte periode 1944-1954 waarin president Jacobo Arbenz de centrale figuur werd. Z'n voluntaristische landhervorming van 1952 betekende een belangrijke stap voor de Latijns-Amerikaanse progressieven. Hoewel het hier slechts ging over de braakliggende gronden, werd toch een centraal thema van de Mexicaanse revolutie opgenomen: "de grond voor hen die 'm bewerken". De grote concerns in de voedingsmiddelen voelen hun belangen bedreigd, en met name United Fruit Company verzet zich openlijk. Het antwoord komt reeds in juni 1954 als een groep huurlingen die door de CIA in Honduras en Nicaragua waren opgeleid, Guatemala binnendringen. President Arbenz neemt ontslag.

Deze machtsgreep en de onverzoenlijkheid van het nieuwe bewind duwt de progressieven naar een radicalisering in hun discours en in hun optreden, te beginnen met de syndicale middens en de mensen van de clandestiene (verboden in 1954) Guatemalaanse Partij van de Arbeiders (PGT partido guatemalteco de los trabajadores - communistisch nvdr). In 1960 rebelleert een derde van het leger, en 2 jaar later wordt de FAR gecreëerd (Fuerzas armadas rebeldes - rebellieleger nvdr). Dit eerste revolutionaire elan, guevaristisch van inspiratie, namen de wapens op tegen het "yankee-imperialisme", zonder er echter in te slagen een beweging te structureren. Ze had sterk te lijden onder interne verdeeldheid, het ontbreken van een sociale basis en het extreme repressiegeweld.

Tweede adem

In de jaren '70 doen er zich twee belangrijke veranderingen voor in de guerrilla. Enerzijds is er een verschuiving naar een positionering tegen

de interne vijand, d.w.z. het leger en de oligarchie, die verantwoordelijk zijn voor de sociale breuk van het land. Anderzijds hebben ex-Far-leden nieuwe gewapende structuren opgezet die de inheemse dimensie opnemen in hun strijd. De EGP (Ejercito Guatemalteco de los Pobres - het leger der armen nvdr) van marxistisch-leninistische inspiratie, en ORPA (Organizacion revolucionaria del pueblo en armas - revol. org. van het gewapende volk, nvdr) openlijk indigenistisch. Deze nieuwe dimensie heeft de gewapende strijd uit het isolement gehaald. In 1979 kwam er van deze drie organisaties een nieuw offensief, dat ook werd gesteund door een fractie van de PGT. De repressie verdubbelde, met als eerste slachtoffers de inheemse gemeenschappen.

In 1982 verenigden de vier organisaties zich tot een front: URNG (union revolucionaria nacional Guatemalteca - Guatemalaanse nationale revolutionaire unie, nvdr). Op dat ogenblik gaat Rios Montt, waarschijnlijk de ergste dictator van Guatemala, over tot een systematische militarisering van de maatschappij, meer bepaald via de burgerpatrouilles. Deze verscheuren de indianengemeenschappen collaboreren met het leger of vervoegen de guerrilla. Tienduizenden slaan op de vlucht, het merendeel naar Mexico en in het Ixcan-woud. Bevolkingsgroepen die het etiket "risicogroep" meekregen worden in modeldorpen bijeengebracht. In dit klimaat van oncontroleerbaar geweld, beleeft de guerrilla en haar inheemse basis enorm moeilijke tijden.

Dialogo

In 1985, in volle economische crisis, laat het militaire regime toe dat een christen-democraat tot president wordt verkozen, Vinicio Cerezo, die voor de democratische façade zorgt van het regime. De rol van deze stroman van de militairen is meer het oppoetsen van het blazoen van het land, dan een opgang brengen van democratisering. In 1987 worden de eerste gesprekken met het URNG aangepakt. Deze twee

elementen mogen dan wel tekens van verandering inhouden, de vredesonderhandelingen gaan maar echt van start nadat op 25 juli 1991 een kaderakkoord voor democratisering wordt getekend. Deze tekst is de basis voor de latere 12 overeenkomsten over o.m. mensenrechten, inheemse bevolking, de landbouwsituatie. In de jaren '90 wordt het regime zeer langzaam ietsje minder strak, en de verkiezing van Jorge Serrano tot president in 1991 veruitwendigt de achteruitgang van de grootgrondbezitters tegenover een "modernistische" burgerij.

In die periode schaarde de internationale gemeenschap zich ook duidelijk achter het vredesproces, bijvoorbeeld door de Nobelprijs voor Vrede toe te kennen aan Rigoberta Menchu.

Het is de mislukte staatsgreep in 1993 - waarbij paradoxaal genoeg, de conservatieve milieus met Serrano op kop opnieuw de macht wilden grijpen - die de weg vrijmaakt om Ramiro de Leon Carpio, de voormalige procureur voor mensenrechten, interim-president te laten worden. Ook nu reageert de internationale gemeenschap met een VN-missie rond mensenrechten, Minugua, naar Guatemala te sturen.

Deze regering slaagt er niet in om de corruptie en het dagelijkse geweld te verminderen. De verkiezingsoverwinning van Alvaro Arzu (PAN, partij voor nationale actie, nvdr), januari 1996 bevestigt eigenlijk de opgang van neoliberal rechts. De ondernemingswereld heeft vrede en stabiliteit nodig, dus verhoogt Arzu het ritme van de onderhandelingen om een eindakkoord te bereiken op 29 december 1996.

De regering en de URNG hebben een akkoord getekend voor duurzame vrede, maar een akkoord waarin eenieder wel zijn gading vindt. Te beginnen met de Verenigde Staten, wiens economische belangen in een zich normaliserende regio zeker ook gewogen hebben in de eindbalans...

Martin Van Der Belen

(met dank overgenomen uit avancées feb 97)

De "verkiezingen" in Cisjordanië, een stap naar de "Vrede"...

In ons vorig artikel wezen we op het groot belang van de verkiezingen in Cisjordanië, het door Israël bezette deel van Jordanië.

Deze verkiezingen werden beschreven als een groot succes voor Israël. Daar waar zij een opkomst verwachtten van rond de 50 t.h. is dit 84 t.h. geworden. De Zionisten hebben alles echter laten verlopen volgens de Jordaanse wetgeving. In het kader van de "niet inmening" van de "zo groot mogelijke vrijheid voor de plaatselijke bevolking". Dat betekent echter dat slechts 14 t.h. van de bevolking stemgerechtigd was, en dan nog het meest welstellende deel natuurlijk. Het is juist dit deel dat meer te vrezen heeft van de Palestijnen dan van Israël.

Uiterlijk is alles vlot en normaal verlopen. Geen militaire dwang, geen speciaal ingelegde legerkamions, enz. Maar al wie ging stemmen kreeg een stempeltje op zijn identiteitskaart en een hardnekkig gerucht deed de ronde dat al diegenen die geen stempeltje

hadden aan allerlei vormen van repressie zouden blootstaan, zoals bijvoorbeeld verlies van werk.

Vandaar de talrijke opkomst.

Vóór de verkiezingen hadden verschillende belangrijke kandidaten zich terug getrokken. De reactie van Israël was een ultimatum: ofwel zetten de kandidaten zich in ofwel plaatsen de Israëlische zelf hun mannetjes. De Cisjordaniërs hebben dan maar de minst slechte oplossing gekozen.

Zulke verkiezingen democratisch noemen getuigt van een grote verbeeldingskracht. Dat niets gewijzigd is in de politieke toestand van het gebied zal dus wel niemand verwonderen.

De publieke opinie in Israël heeft dit "succes" echter als een goedkeuring ervaren, een aanmoediging van de annexatiepolitiek. De Zionisten hebben nu "officiële" en "representatieve" gesprekspartners om over de toekomst van het bezette gebied te onderhandelen.

Alles schijnt er op te wijzen dat de Israëlische bereid zijn met Hoessein een verdrag te sluiten. De enige fout van de Jordaanse koning is geweest dat hij in zijn plan duidelijke grenzen heeft bepaald. De Israëlische willen zelf hun grenzen trekken, wat ze binnenkort wel zullen doen.

Wanneer dat gebeurd zal zijn is het verdrag met Jordanië virtueel afgesloten.

De crisis in het Midden-Oosten evolueert dus stilaan in de richting van een vrede tussen de Zionisten en de Arabische burgerij. Dat is echter een vrede die onaanvaardbaar is daar ze een staakt het vuren betekent zonder sociale rechtvaardigheid.

Een verdrag tussen Israël en Jordanië kan en mag slechts het begin zijn van een nieuwe strijd.

De verkiezingen in Cisjordanië zijn dus wel een stap, maar dan een stap achteruit.

Vrede - mei 1972

België in de wereld

België wapenland

Dank u Jean-Marc Conerotte en twee andere onderzoeksrechters die op 18 maart 1997 bij ene Marc Muller, een beruchte internationale smokkelaar, acht ton wapens in beslag namen.

De wapens werden wellicht verspreid naar de Algerijnse terreurgroep GIA en naar de Belgische onderwereld. Vroeger al doken wapens van hem op bij de IRA.

Eigenaardig toch dat die man blijkbaar in het verleden zo afgeschermd kon worden. Het netwerk dat in verband met de wapenhandel werd blootgelegd liep via Nederland, Duitsland en Frankrijk. Een wapenopslagplaats van GIA werd in het Groot-Hertogdom Luxemburg ontdekt. Reden misschien om te gaan hokken in een 2 ha groot en ommuurd domein in Harmegnies, tussen Bergen en de Franse grens.

Het betreft een schakel in een wereldomspannend netwerk van wapenhandelaars in Israël, Groot-Brittannië, Duitsland, Zuid-Amerika, Verenigde Staten, Roemenië en recent vooral ook Oost-Europa. In de loop van 1995 gaat het over 17 ton wapens uit Rusland waarvan er 7 prompt door Fransen werd

aangekocht. Terecht stelt Walter de Bock zich in De Morgen de volgende vraag: "Hoe komt het dat een man met een dergelijk gerechtelijk verdelven jarenlang ongestoord zijn wapenhandel kon uitbouwen tot een miljardenbusiness zonder dat de justitie ingreep?" (JPE)

Europese Unie

"Wat de fiscale paradijzen betreft. Eigenlijk is elke financiële ruimte een fiscaal paradijs, in vergelijking met een andere. Weet u, sommige Luxemburgers laten hun goederen in België of Duitsland beheren omdat er geen verplichte voorheffing is voor hen. Als u de plaats van Luxemburg zou schrappen dan duikt er wel ergens anders een fiscaal paradijs op. (...)

Wat het bankgeheim betreft. Ik ontmoette rechter Di Pietro die me bedankte voor de medewerking vanwege de Luxemburgse banken... een medewerking die hij volgens eigen zeggen niet op andere plaatsen kreeg. Het bankgeheim moet trouwens wijken voor fiscale beschuldiging. Luxemburg heeft op dit punt nog zijn wetgeving versterkt. Ik kan daar vandaag nu niet

verder over uitweiden maar ik houd er toch aan te preciseren dat zonder de Luxemburgse banken de Belgische frank niet zo sterk zou staan."

(EU-commissievoorzitter Jacques Santer voor de kamercommissie Europese en Buitenlandse Zaken op 20 maart 1997)

Rwanda

In de kamercommissie die zich over het Belgisch optreden buigt in de maanden voor de genocide in Rwanda 1994 werd een element uitgelicht voor nader onderzoek: de financiering van 'Radio Mille Collines', die een sterke anti-Tutsi en ook anti-Belgische hetze opgezet had.

Deze radio vermeldde zelf in haar uitzendingen dat ze gesteund werd door de Christen-Democratische Internationale. Niet-bevestigde geruchten hieromtrent doen de ronde als zou de Konrad Adenauer Stiftung hierbij kunnen betrokken zijn.

De senaatscommissie wil nu de bankuitreksels napluizen van een RTLM-rekening bij een BBL-filiaal in Gembloux.

Dialogoogavonden

begeleiding Vrede vzw

Antwerpen

dinsdag 13 mei 1997

om 20u

Rusland Vandaag

door prof.em. H. Benoy
oprichter Poesjkin-Centrum
Cultureel Centrum Rix
Grijspeerstraat 86 Deurne
org: Vrede Regio Antwerpen

Gent

dinsdag 13 mei 1997

om 20 u

Aspecten bij een splitsing van België

door Willy Courteaux
journalist
Vredescentrum Galgenberg
Galgenberg 29 Gent
org: Masereelfonds Vrede Regio Gent

dinsdag 17 juni

om 20u

Turkije tussen oost en west

Ludo De Brabander
stafmedewerker Vrede
Vredescentrum Galgenberg
Galgenberg 29 Gent
org: Masereelfonds Vrede Regio Gent

Oostende

vrijdag 16 mei 1997

België: asiel (wan)beleid?

door Paul Bekaert
advocaat
Trefcentrum Het Baken
Fortuinstraat 18 Oostende
org: Vredesbeweging Regio Oostende

informatie-avonden georganiseerd onder begeleiding van de vzw Vrede:

Aalst

Vredeshuis Zonnestraat 23
Jebbron organiseert 3 avonden over Azië met mensen die nog niet zo lang geleden de betrokken landen bezochten :

13 mei 1997 om 20u

China
reisverhaal door Griet Dobbelaere
sinologe, medewerkster van het NCOS

20 mei 1997 om 20u

Indië
door Antoine Uytterhaeghe
Indië-reiziger, medewerker Vrede

27 mei 1997 om 20u

Viëtnam
reisverhaal door Irma Declerck
ervaren derdewereldreizigerster,
vredesmilitante

Oostende

Biekorf, Dr L. Colensstraat 1 Vandaag en Morgen organiseert

3 avonden over Afrika :

3 juni 1997 om 20u

Afrika algemeen
Dr Geert Van Moorter (Bevrijdende
Gezondheidszorg)

10 juni 1997 om 20u

Nigeria :
door Ludo De Brabander auteur
van 'Groene conflicten' en 'Dossier
Shell in Nigera', stafmedewerker
van Vrede en Vodo

17 juni 1997 om 20u

Zuid-Afrika :
door Jan Dreesen,
projectverantwoordelijke Oxfam-
Solidariteit voor de regio Zuidelijk
Afrika

VODO

Vlaams Overleg

Duurzame Ontwikkeling

5 jaar na Rio

conferentietweedaagse in UFSIA
vanaf 9u30

29 mei 1997

ngo-forum
voorzitter Aviel Verbruggen
(docent UFSIA)
duurzame productie- en
consumptiepatronen
fiscaliteit, indicatoren, controle
msmultinationals

30 mei 1997

conferentie Lokale Agenda 21 van
de lage landen

duurzaamheidsdebatten

in de sociale hogeschool KVMW
St-Annalein 31 Gent

4 juni 1997 19u30

de macht komt uit een gen
maatschappelijke gevolgen van
bio-technologie

21 juni 1997 14u

arbeid met perspectief
arbeid en duurzame ontwikkeling

naar Amsterdam

Europese marsen tegen werkloosheid, bestaansonzekerheid en uitsluiting

plannen volgende tussenstappen op doortocht in België met
info-activiteiten en discussie :

Kortrijk (28/5), Oudenaarde (29/5), Herzele (30/5),
Gent (31/5), St-Niklaas (1/6),
Antwerpen (2&3/6), Turnhout (4/6)

Wie mee wil stappen, of mensen logies aanbieden,
of voor gelijk welke informatie kan terecht op
tel 053/62.64.36 van het
Uilekot Herzele

Tweedehands- kierenbeurs

Zaterdag 10 mei
van 10 uur tot 17 uur

van maandag 12 mei tot
vrijdag 16 mei
elke namiddag van
14 uur tot 17 uur

in Vredescentrum Galgenberg
Galgenberg 29
9000 Gent

*wij nemen
uw drukwerk
au sérieux*

-D-R-U-K-K-E-R-U-

DRUKKERIJ GOFF N.V.
Kaleweg 5
9030 Mariakerke
Tel. (09) 216 73 73
Fax (09) 216 73 74

NOG STEEDS DE BOEKHANDEL DIE HEEFT
WAT U ELDERS NIET VINDT !

BOEKHANDEL MARNIX

NEDERKOUTER 109

9000 GENT

TEL. (09) 225 10 92

FAX (09) 223 55 56

Elke dag van 9 tot 18 uur.

's Zaterdags van 10 tot 12.30 uur
en van 13.30 tot 18 uur.

De Lingerie
van de Kerkstraat DE MUNCK

L O K E R E N

LINGERIE CORSETTERIE BADMODE

KERKSTRAAT 47 • 9160 LOKEREN • 09/348 58 23

*Wat gevoelig ligt,
wordt goed opgevangen.*

[Linde Vanneste]

Steun februari-maart 1997

L.V. Gent 500; G.V. Machelen 400; K.L. Gent 50.000;
L.V. Gent 500; V.V. Bornem 400; K.D. Lokeren 400; R.O.
Gent 400; J.C. Lasne 300; L.N. Attenhove 400; L.V. Gent
500; F.N. A'pen 750; A.B. Brussel 500; G.L. Gent 200;
J.V. Geluwe 200; L.V. Gent 1.000; A.D.S. Oostende 200;
F.D. Zedelgem 200; E.L. Oostende 200; V.S. Leuven
400; W.D.L. 's Gravenwezel 500; R.V. Ranst 200; L.V.
Lokeren 200; C.V. St.-Niklaas 200; G.R. Kontich 400;
E.D. Zedelgem 200; Th.H. Antwerpen 600; L.M. Drogen
1.000; J.D.L. Aalst 200; M.Th.D. De Pinte 400; U.C.
Torhout 200; C.D.S. Aalst 200; A.D.B. Oostende 100;
G.D.B. Oostende 200; L.B. Wilrijk 200; L.V. Antwerpen

400; J.E. Mechelen 200; W.D. Assebroek 500; L.B. St.-
Eloois-Vijve 400; E.M. Gent 200; W.W. Kortrijk 200;
O.D.S. Gent 200; M.V. Gent 200; J.E. Gent 600; M.T.
Zwalm 1.000; E.D. Brugge 200; A.C. Mariakerke 400.
R.N. Keerbergen 500; K.D. Lokeren 1.000; B.P. Oostende
400; Y.G. Hoevenen 200; K.L. Gent 200; F.V.V. Gent
200; H.D.S. Brugge 300; W.W. Ruiselede 1.000; R.B.
Gent 400; J.C. Antwerpen 200; F.v.L. Bornem 200; N.B.
Berchem 1.000; R.M. Oostende 300; H.V.S. Oostende
200; M.C. Bredene 200; M.V. Pollare 400; P.V.C.
Maldegem 400; D.C. + B. St.-Martens-Latem 400; J.D.S.
Luik 200. Totaal: 74.450 fr.

NAVO moet verdwijnen, niet uitbreiden

Madeleine Albright, Noord-Amerika's kersverse minister van buitenlandse zaken, wil de Navo uitbreiden. Met dit credo, met die obsessie, kwam zij voor de dag toen zij op het punt stond bondgenoten en partners van de Verenigde Staten in Europa en Azië te bezoeken, een diplomatieke missie waarmee Amerika's ministers van buitenlandse zaken hun ambtstermijn gewoonlijk beginnen. The Economist van 15 februari 1997 drukte haar boodschap in z'n geheel af, drie pagina's met 14 keer het woord "enlargement" en eenmaal het woord "enlarge": uitbreiding dus, uitbreiding van de NAVO.

Albright is stellig van mening dat je, wanneer je door de Navo de veiligheidswaarborgen in Europa vergroot, vanzelf het risico verkleint dat Amerikaanse troepen nog eens moeten vechten in Europa. Zij noemt haar standpunt een "productieve paradox". Meer coöperatie met Midden-Europa betekent minder confrontatie met Rusland, want dit land zal door zo'n paradoxale benaderingswijze worden uitgedaagd om zijn democratiseringsproces verder te zetten en meer toe te groeien naar Europa dat, aldus Albright, pas heel en vrij kan zijn nadat een democratisch Rusland lid is geworden van de grote Europese familie.

Om die reden moet het westen verder gaan op de weg die het insloeg onder zijn leiders van het eerste uur, zoals Adenauer, Bevin, Marshall en Monet. Zij namen indertijd harde maar noodzakelijke besluiten. Resultaat is dat wij vijftig jaar vrede en voorspoed kennen. In hun spoor moeten wij voortgaan. Nu zijn wij aan de beurt, aldus Albright.

De troef die zij wenst uit te spelen is, zoals gezegd, uitbreiding van de Navo. Is dat echt opportuun? Zit de minister niet vast in oude denkschema's? Eerlijkheid gebiedt te zeggen dat de Navo haar tijd heeft gehad. In 1945 eindigde WOII en in 1989 kwam er een einde aan de zogenaamde Koude Oorlog. De tijd van "das Militär" is voorbij, dus ook van de Navo, ooit de militaire tak van het "vrije" westen en de tegenhanger van het Warschaupact, dat inmiddels ter ziele is gegaan. Daardoor is de bestaansvoorwaarde, de legitimiteit van de Navo niet langer gegrond. Zij kan worden opgeheven. De coöperatie met Midden-Europa (en Rusland) moet langs andere kanalen gebeuren, kanalen die niet het stempel dragen van "das Militär". Daarvoor leent zich bijvoorbeeld, zoals Mark Eyskens opperde, de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa.

Mevrouw Albright's veiligheidsconcept deugt niet (meer). Hoe zij het ook wendt of keert, uitbreiding van de Navo komt neer op militaire bodybuilding, waar daarentegen nood is aan "nationbuilding". Zij ziet over het hoofd dat men in de landen van Midden-Europa hunkert naar een humane samenleving met burgerlijke vrijheden en mensenrechten. De tijd en het klimaat zijn er gerijpt voor een "civil society", een samenleving van, voor en door de mensen. In het westen moet op die authentieke ontwikkeling met gepaste midelen worden gereageerd.

Albrights credo en veiligheidsobsessie, hoe fraai ook ingekleed en hoe vaardig ook gepropageerd, zijn een variatie op een oud strategisch sjabloon, nl. dat de aanval de beste verdediging is. Dit oude denkschema impliceert dat je je de wereld toeëigent en binnen je invloedssfeer, de Pax Americana, brengt. Dat kan alleen als je kunt steunen op militaire macht, minister Albright's sterke en uitgebreide Navo.

Europa zal echter moeten werken en wennen aan een eigen Pax Europeana, een vrede en veiligheid die niet zijn gebaseerd op militair moeten maar op ethisch ontmoeten. Zo'n benadering kan worden gefundeerd op een klassiek theologisch woordpaar, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen veiligheid (securitas) en zekerheid (certitudo). Het eerste slaat op het veilig stellen van het eigenbelang en geeft prioriteit aan het eigene. Het tweede gaat uit van het inzicht dat er meer is tussen hemel en aarde dan dit soort veiligheid.

In plaats van je de wereld toe te eigenen, kun je haar nog veranderen door uit te gaan van de ander en andermans behoeften. Langs die weg komt zekerheid in het vizier.

In het huidige kantelende tijdperk is er meer dan ooit behoefte aan ethische ontmoeting. Kenmerkend voor zo'n ontmoeting is dat je tegemoet komt aan de ware behoeften van de ander. Dat mag halfzacht klinken, maar is gewoon een kwestie van realiteitszin en effectieve politiek. In concreto: Rus-

lands werkelijke behoeften zijn momenteel zeer elementair. Russen willen een dak boven hun hoofd, kleren aan hun lijf, brood op de plank en betrouwbare vrienden.

Albright heeft weinig oog voor deze menselijke factor maar rekt nog steeds met de machtsfactor. Zij hanteert het smalle westerse veiligheidsconcept van weleer. Haar roep om uitbreiding van de Navo beantwoordt niet aan het beroep dat uit het oosten op ons wordt gedaan. Wij moeten af van het oude Navo-denken en moeten simpelweg daden stellen van goedheid en barmhartigheid van de ene mens tegenover de andere, in oost en west, of waar ook ter wereld. Dat is de beste waarborg voor vrede en veiligheid nu.

Jurjen Wiersma
hoogleraar ethiek aan de
Universitaire Faculteit voor
Protestantse Godgeleerdheid in
Brussel
verscheen als opinie in
De Standaard.

Verloren leven

*Kijk... hier in dit stuk land
- dat geen mensenbloed spaarde -
werd mijn broeder verenigd
met de dood... en de aarde.*

*De aarde... treurt niet om u
- de wereld kent geen verdriet -
mijn broeder, geen mens die mij ziet
met tranen in stilte om u...*

*Je leven... verloren
- een schim paradijs -
maar stervend herboren
in eeuwige peis.*

Jozef Vandromme

TE ZOT...

Het is goed om weten dat Louis Schweitzer, de topman van Renault die Renault Vilvoorde doet sluiten, destijds, van 1981 tot 1986 directeur was van het kabinet van de toenmalige Franse socialistische premier, Laurent Fabius. Zijn rechterhand, Michel Verville, zat eveneens in het kabinet van de socialistische ministers Pierre Mauroy en Laurent Fabius. In 1988 als de PS opnieuw in de regering kwam, was hij de kabinetschef van de minister van arbeid, de centrist Jean-Pierre Soissons.

Nadedja Kroupskaia, de echtgenote van Lenin, was in het begin van de Sovjetrevolutie belast met onderwijs en jeugd. In die tijd liet ze in Moskou het paleis voor de pioniers bouwen. Het was het grootste ensemble voor kinderspeelplaatsen in de wereld. Destijds brachten er vele toeristen een bezoek aan. Dit kinderpaleis werd nu verkocht aan de Amerikaanse keten Gold's Gym. Het is opengesteld voor de nieuwe rijken van Moskou. Een abonnement in deze eliteclub kost zo maar eventjes 60.000 fr.

Uit "Le Monde" (1/3) vernemen we dat ex-koning Michel van Roemenië tijdens zijn recent bezoek aan Boekarest (27/2) zijn appartement teruggevonden heeft zoals hij het vijftig jaar geleden verliet. Alle meubelen, voorwerpen waren intact zoals hij ze achtergelaten had met uitzondering van de tafel waarop hij zijn abdicatie ondertekende. Het ziet er dus naar uit dat de communisten die hem destijds hebben afgezet dan toch maar "zachtmoedige" barbaren waren.

Toen hij PDG van Alcatel was verdiende Pierre Suard een slordige 7,2 miljoen frank per maand. Het was de best betaalde PDG van Frankrijk. Beschuldigd van belangenvermenging (hij liet herhaaldelijk werken uitvoeren in zijn kasteel op kosten van het bedrijf) kreeg hij het verbod nog langer zijn job uit te voeren. Suard is nu op pensioen. Een pensioentje van 770.000 fr. per maand a.u.b. Om zijn dagen in rust te slijten kocht hij zich een optrekje in Neuilly (de rijkste wijk van Parijs) waarvoor hij contant 300 miljoen op tafel legde.

Het Amerikaanse magazine U.S. News publiceerde de uitslag van een opiniepeiling met antwoorden op de vraag "Wie zijn volgens u de personaliteiten die vatbaar zijn om na hun dood naar de hemel te gaan?":

De eerste reactie was deze van 87 % van de geraadpleegden die "ik zelf" zegden. Hierop volgden 79 % voor moeder Teresa en 68 % voor Michael Jordan.

De generaal Colin Powell, de prinses Lady Di en Hillary Clinton volgden in de rij. Ver achter kwam Bill Clinton maar toch nog met een meerderheid van de gelovigen. Vijftiende en laatste was O.J. Simpson die zich met 19 % moest tevreden stellen. De kans dat hij zijn echtgenote en de vriend van zijn echtgenote kan gaan vervoegen is dus op dit ogenblik nog erg klein.

Ho Peng Kee, de minister van binnenlandse zaken van Singapore, heeft bekend gemaakt dat de leraars een speciale opleiding zullen moeten volgen om het statuut te bekomen van "speciale politie". Kee wil met deze maatregel de jeugd delinquentie bestrijden. De leraars zullen een speciaal uniform mogen dragen.

Een die ook graag in de gunst van de openbare opinie staat is president Saparmourat Niazov van Turkmenistan. De president, die regelmatig herkozen wordt, behaalde de laatste maal maar eventjes 99,5 % van de stemmen.

Om de literaire en artistieke waarde van zijn kunstenaars te bevorderen overtuigde hij zijn regering jaarlijks de prijs Makhtoemkouli, de naam van de Turkmeense dichter en filosoof toe te kennen. En wie was de eerste laureaat... de president!

Door het parlement liet hij eveneens een resolutie stemmen met betrekking tot de vervaardiging en de onbepaalde verkoop van foto's van ... de president. Een soort dahlia en een yoghurt kregen eveneens zijn naam.

Zijn laatste exploit is het op de markt brengen van de parfum "Turkmenbasi" (de chef van Turkmenië). De flacons die worden versierd met een foto van de president worden in de hoofdstad verkocht aan 40 dollar wat het dubbel van het maandloon is in Turkmenistan...

Na de privatisering van de Britse spoorwegen zijn er niet minder dan 96 verschillende maatschappijen die de spoorlijnen uitbaten. Lew Adams, een syndicaal afgevaardigde, heeft recent de Great Eastern Line, van verschrikkelijke barbaarse praktijken beschuldigd. Genoemde maatschappij had namelijk verschillende treinconducteurs de opdracht gegeven over het lijk te rijden van een jonge Britse die er zich 's morgens om 5.15 u. onder een trein geworpen had. In ant-

woord op de beschuldigingen antwoordde de maatschappij dat zij had willen voorkomen dat de passagiers tijd zouden verliezen. Er zit dus geen enkel greintje menselijkheid in deze soort geprivatiseerde maatschappijen voor wie alleen de winst telt. Het is dezelfde maatschappij die in 1993 talrijke spoorarbeiders aan de deur zette.

Onder de titel "Een vredelievend veroveraar" (DS 28/3/97) brengt Manu Ruys een ode aan de spekpater Werenfried van Straaten. De man die onder het mom van de acties voor "De kerk in nood" bekend werd maar wiens enige zorg uiteindelijk het anti-communisme was en is. Dat het niet om het geloof noch om de kerk ging bevestigd Manu Ruys met volgende passage: "Toen Boris Jeltsin in augustus 1991 geconfronteerd werd met een staatsgreep die de onder huisarrest geplaatste Gorbatsjov die in de Krim verbleef, wilde afzetten, kon hij de putchisten uitschakelen dank zij een radiozender waarmee hij vanuit het parlamentsgebouw het contact met de buitenwereld behield. Die zender was hem bezorgd door de organisatie van Werenfried van Straaten". Moet er nog zand zijn?

De Wereldbank beschikt in zijn lokalen in Washington over een nieuwe privé eetzaal... waarvan een muur bedekt is met goud. Het betreft echter maar een kleine oppervlakte, zegt de ontwerper Doug Hatch. Ondertussen bereidt de bank zijn derde afvloeiingsplan voor waarbij zeventienduizend mensen hun job zullen verliezen.

In juni 1994 werd Pineau-Valencienne, de PDG van de Franse multinational Schneider, in opdracht van de Brusselse onderzoeksrechter Jean-Claude Van Espen, beschuldigd van financiële manipulaties ten koste van kleine aandeelhouders van de Belgische filialen van Schneider Cofibel en Cofimines en drie weken in de gevangenis opgesloten. PDG's van verschillende Franse financiële groepen en de rechtse regering protesteerden heftig tegen de aanhouding van een van hun kornuiten. Uiteindelijk kwam de man vrij in afwachting van een proces.

De PDG die er van uitgaat dat men met geld alles kan kopen heeft nu aan het Belgisch gerecht een transactie voorgesteld. Om de zaak te klasseren, lees in de doofpot te stoppen, is hij bereid een bedrag van 400 miljoen te betalen.

... OM LOS TE LOPEN

40 jaar tijdschrift VREDE bijzondere bijeenkomst 28 juni 1997

Vredeshuis van de stad Gent

St.-Margrietstraat 9, 9000 Gent

9u30:

inleiding door Georges Spriet

lezing in verband met de O.V.S.E. door Robert De Gendt

lezing in verband met de N.A.V.O. door Jef De Loof

11u:

vraaggesprek onder leiding van Willy Courteaux over Europese Veiligheid met:

Nelly Maes (VU)

Suzette Verhoeven (CVP) - gevraagd

Dirk Van der Maelen (SP)

Hugo Van Dienderen (Agalev) - gevraagd

vredesbarbecue

Na de bijzondere bijeenkomst in het vredeshuis van de stad Gent kan u komen barbecuen bij ons in de tuin van

Vrede, Galgenberg 29. Vanaf 13 u is daar alles in gereedheid gebracht om u te ontvangen:

barbecue, muziek, ontspanning, tombola

aandeel in de kosten van de barbecue 400 fr.

graag inschrijven vooraf.

inschrijvingsformulier:

ondergetekende

zal aanwezig zijn op de bijzondere bijeenkomst 40 jaar

zal deelnemen aan de vredesbarbecue metpersonen

stort het bedragfr. op prk 000-0956015-80 van Vrede vzw

(schrappen wat niet past)